11. Nālakasuttavaṇṇanā

685. **Ānandajāte**ti nālakasuttaṃ. Kā uppatti? Padumuttarassa kira bhagavato sāvakaṃ moneyyapaṭipadaṃ paṭipannaṃ disvā tathattaṃ abhikaṅkhamāno tato pabhuti kappasatasahassaṃ pāramiyo pūretvā asitassa isino bhāgineyyo nālako nāma tāpaso bhagavantaṃ dhammacakkappavattitadivasato sattame divase "aññātameta"ntiādīhi dvīhi gāthāhi moneyyapaṭipadaṃ pucchi. Tassa bhagavā "moneyyaṃ te upaññissa"ntiādinā nayena taṃ byākāsi. Parinibbute pana bhagavati saṅgītiṃ karontenāyasmatā mahākassapena āyasmā ānando tameva moneyyapaṭipadaṃ puṭṭho yena yadā ca samādapito nālako bhagavantaṃ pucchi. Taṃ sabbaṃ pākaṭaṃ katvā dassetukāmo "ānandajāte"tiādikā vīsati vatthugāthāyo vatvā abhāsi. Taṃ sabbampi "nālakasutta"nti vuccati.

Tattha **ānandajāte**ti samiddhijāte vuddhippatte. **Patīte**ti tuṭṭhe. Atha vā **ānandajāte**ti pamudite. **Patīte**ti somanassajāte. **Sucivasane**ti akiliṭṭhavasane. Devānañhi kapparukkhanibbattāni vasanāni rajaṃ vā malaṃ vā na gaṇhanti. **Dussaṃ gahetvā**ti idha dussasadisattā "dussa"nti laddhavohāraṃ dibbavatthaṃ ukkhipitvā. **Asito isī**ti kaṇhasarīravaṇṇattā evaṃladdhanāmo isi. **Divāvihāre**ti divāvihāraṭṭhāne. Sesaṃ padato uttānameva.

Sambandhato pana – ayaṃ kira suddhodanassa pitu sīhahanurañño purohito suddhodanassapi anabhisittakāle sippācariyo hutvā abhisittakāle purohitoyeva ahosi. Tassa sāyaṃ pātaṃ rājupaṭṭhānaṃ āgatassa rājā daharakāle viya nipaccakāraṃ akatvā añjalikammamattameva karoti. Dhammatā kiresā pattābhisekānaṃ sakyarājūnaṃ. Purohito tena nibbijjitvā "pabbajjāmahaṃ mahārājā"ti āha. Rājā tassa nicchayaṃ ñatvā "tena hi, ācariya, mameva uyyāne vasitabbaṃ, yathā te ahaṃ abhiṇhaṃ passeyya"nti yāci. So "evaṃ hotū"ti paṭissuṇitvā tāpasapabbajjaṃ pabbajitvā raññā upaṭṭhahiyamāno uyyāneyeva vasanto kasiṇaparikammaṃ katvā aṭṭha samāpattiyo pañcābhiññāyo ca nibbattesi. So tato pabhuti rājakule bhattakiccaṃ katvā himavantacātumahārājikabhavanādīnaṃ aññataraṃ gantvā divāvihāraṃ karoti. Athekadivasaṃ tāvatiṃsabhavanaṃ gantvā ratanavimānaṃ pavisitvā dibbaratanapallaṅke nisinno samādhisukhaṃ anubhavitvā sāyanhasamayaṃ vuṭṭhāya vimānadvāre ṭhatvā ito cito ca vilokento saṭṭhiyojanāya mahāvīthiyā celukkhepaṃ katvā bodhisattaguṇapasaṃsitāni thutivacanāni vatvā kīḷante sakkappamukhe deve addasa. Tenāha āyasmā ānando – "ānandajāte…pe… divāvihāre"ti.

686. Tato so evaṃ **disvāna deve…pe… kiṃ paṭicca**. Tattha **udagge**ti abbhunnatakāye. **Cittiṃ karitvānā**ti ādaraṃ katvā. **Kalyarūpo**ti tuṭṭharūpo. Sesaṃ uttānatthameva.

687. Idāni **"yadāpi āsī"**tiādigāthā uttānasambandhā eva. Padattho pana paṭhamagāthāya tāva **saṅgamo**ti saṅgāmo. **Jayo surāna**nti devānaṃ jayo.

Tassāvibhāvatthaṃ ayamanupubbikathā veditabbā – sakko kira magadharaṭṭhe macalagāmavāsī tettiṃsamanussaseṭṭho magho nāma māṇavo hutvā satta vattapadāni pūretvā tāvatiṃsabhavane nibbatti saddhiṃ parisāya. Tato pubbadevā "āgantukadevaputtā āgatā, sakkāraṃ nesaṃ karissāmā"ti vatvā dibbapadumāni upanāmesuṃ, upaḍḍharajjena ca nimantesuṃ. Sakko upaḍḍharajjena asantuṭṭho sakaparisaṃ saññāpetvā ekadivasaṃ surāmadamatte te pāde gahetvā sinerupabbatapāde khipi. Tesaṃ sinerussa heṭṭhimatale dasasahassayojanaṃ asurabhavanaṃ nibbatti pāricchattakapaṭicchannabhūtāya citrapāṭaliyā upasobhitaṃ. Tato te satiṃ paṭilabhitvā tāvatiṃsabhavanaṃ apassantā "aho re naṭṭhā mayaṃ pānamadadosena, na dāni mayaṃ suraṃ pivimhā, asuraṃ pivimhā, na dānimhā surā, asurā dāni jātamhā"ti. Tato pabhuti "asurā"icceva uppannasamaññā hutvā "handa dāni devehi saddhiṃ saṅgāmemā"ti sineruṃ parito ārohiṃsu. Tato sakko asure yuddhena abbhuggantvā punapi samudde pakkhipitvā catūsu dvāresu attanā sadisaṃ indapaṭimaṃ māpetvā ṭhapesi. Tato asurā "appamatto vatāyaṃ sakko niccaṃ rakkhanto tiṭṭhatī"ti cintetvā punadeva nagaraṃ agamiṃsu. Tato devā attano jayaṃ ghosentā mahāvīthiyaṃ celukkhepaṃ karontā nakkhattaṃ kīḷiṃsu. Atha asito atītānāgate cattālīsakappe anussarituṃ samatthatāya "kiṃ nu kho imehi pubbepi evaṃ kīḷitapubba"nti āvajjento taṃ devāsurasaṅgāme devavijayaṃ disvā āha –

"Yadāpi āsī asurehi saṅgamo,
Jayo surānaṃ asurā parājitā;
Tadāpi netādiso lomahaṃsano"ti.

Tasmimpi kāle etādiso lomahaṃsano pamodo na āsi. **Kimabbhutaṃ daṭṭhu marū pamoditā**ti ajja pana kiṃ abbhutaṃ disvā evaṃ devā pamuditāti.

688. Dutiyagāthāya **seḷentī**ti mukhena usseḷanasaddaṃ muñcanti. **Gāyanti** nānāvidhāni gītāni, **vādayanti** aṭṭhasaṭṭhi tūriyasahassāni, **phoṭentī**ti apphoṭenti. **Pucchāmi voha**nti attanā āvajjetvā ñātuṃ samatthopi tesaṃ vacanaṃ sotukāmatāya pucchati.

Merumuddhavāsineti sinerumuddhani vasante. Sinerussa hi heṭṭhimatale dasayojanasahassaṃ asurabhavanaṃ, majjhimatale dvisahassaparittadīpaparivārā cattāro mahādīpā, uparimatale dasayojanasahassaṃ tāvatiṃsabhavanaṃ. Tasmā devā "merumuddhavāsino"ti vuccanti. **Mārisā**ti deve āmanteti, nidukkhā nirābādhāti vuttaṃ hoti.

689. Athassa tamatthaṃ ārocentehi devehi vuttāya tatiyagāthāya **bodhisatto**ti bujjhanakasatto, sammāsambodhiṃ gantuṃ araho satto **ratanavaro**ti vararatanabhūto. **Tenamha tuṭṭhā**ti tena kāraṇena mayaṃ tuṭṭhā. So hi buddhattaṃ patvā tathā dhammaṃ desessati, yathā mayañca aññe ca devagaṇā sekkhāsekkhabhūmiṃ pāpuṇissāma. Manussāpissa dhammaṃ sutvā ye na sakkhissanti parinibbātuṃ, te dānādīni katvā devaloke paripūressantīti ayaṃ kira nesaṃ adhippāyo. Tattha **"tuṭṭhā kalyarūpā"**ti kiñcāpi idaṃ padadvayaṃ atthato abhinnaṃ, tathāpi "kimabbhutaṃ daṭṭhu marū pamoditā, kiṃ devasaṅgho atiriva kalyarūpo"ti imassa pañhadvayassa vissajjanatthaṃ vuttanti veditabbaṃ.

690. Idāni yena adhippāyena bodhisatte jāte tuṭṭhā ahesuṃ, taṃ āvikarontehi vuttāya catutthagāthāya sattaggahaṇena devamanussaggahaṇaṃ, pajāgahaṇena sesagatiggahaṇaṃ. Evaṃ dvīhi padehi pañcasupi gatīsu seṭṭhabhāvaṃ dasseti. Tiracchānāpi hi sīhādayo asantāsādiguṇayuttā, tepi ayameva atiseti. Tasmā **"pajānamuttamo"**ti vutto. Devamanussesu pana ye attahitāya paṭipannādayo cattāro puggalā, tesu ubhayahitapaṭipanno **aggapuggalo** ayaṃ, naresu ca usabhasadisattā **narāsabho**. Tenassa thutiṃ bhaṇantā idampi padadvayamāhaṃsu.

691. Pañcamagāthāya **taṃ sadda**nti taṃ devehi vuttavacanasaddaṃ. **Avasarī**ti otari. **Tada bhavana**nti tadā bhavanaṃ.

692. Chaṭṭhagāthāya **tato**ti asitassa vacanato anantaraṃ. **Ukkāmukhevā**ti ukkāmukhe eva, mūsāmukheti vuttaṃ hoti. **Sukusalasampahaṭṭha**nti sukusalena suvaṇṇakārena saṅghaṭṭitaṃ, saṅghaṭṭentena tāpitanti adhippāyo. **Daddallamāna**nti vijjotamānaṃ. **Asitavhayassā**ti asitanāmassa dutiyena nāmena kaṇhadevilassa isino.

693. Sattamagāthāya **tārāsabhaṃ vā**ti tārānaṃ usabhasadisaṃ, candanti adhippāyo. **Visuddha**nti abbhādiupakkilesarahitaṃ. **Saradarivā**ti sarade iva. **Ānandajāto**ti savanamatteneva uppannāya pītiyā pītijāto. **Alattha pīti**nti disvā punapi pītiṃ labhi.

694. Tato paraṃ bodhisattassa devehi sadā payujjamānasakkāradīpanatthaṃ vuttaaṭṭhamagāthāya **anekasākha**nti anekasalākaṃ. **Sahassamaṇḍala**nti rattasuvaṇṇamayasahassamaṇḍalayuttaṃ. **Chatta**nti dibbasetacchattaṃ. **Vītipatantī**ti sarīraṃ bījamānā patanuppatanaṃ karonti.

695. Navamagāthāya **jaṭī**ti jaṭilo. **Kaṇhasirivhayo**ti kaṇhasaddena ca sirisaddena ca avhayamāno. Taṃ kira "sirikaṇho"tipi avhayanti āmantenti, ālapantīti vuttaṃ hoti. **Paṇḍukambale**ti rattakambale. Adhikārato cettha "kumāra"nti vattabbaṃ, pāṭhaseso vā kātabbo. Purimagāthāya ca ahatthapāsagataṃ sandhāya "disvā"ti vuttaṃ. Idha pana hatthapāsagataṃ paṭiggahaṇatthaṃ upanītaṃ, tasmā puna vacanaṃ "disvā"ti. Purimaṃ vā dassanapītilābhāpekkhaṃ gāthāvasāne "vipulamalattha pīti"nti vacanato, idaṃ paṭiggahāpekkhaṃ avasāne "sumano paṭiggahe"ti vacanato. Purimañca kumārasambandhameva, idaṃ setacchattasambandhampi. **Disvā**ti satasahassagghanake gandhārarattakambale suvaṇṇanikkhaṃ viya kumāraṃ "chattaṃ marū"ti ettha vuttappakāraṃ setacchattaṃ dhāriyantaṃ muddhani disvā. Keci pana "idaṃ mānusakaṃ chattaṃ sandhāya vutta"nti bhaṇanti. Yatheva hi devā, evaṃ manussāpi chattacāmaramorahatthatālavaṇṭavāḷabījanihatthā mahāpurisaṃ upagacchantīti. Evaṃ santepi na tassa vacanena kocipi atisayo atthi, tasmā yathāvuttameva sundaraṃ. **Paṭiggahe**ti ubhohi hatthehi paṭiggahesi. Isiṃ kira vandāpetuṃ kumāraṃ upanesuṃ. Athassa pādā parivattitvā isissa matthake patiṭṭhahiṃsu. So tampi acchariyaṃ disvā udaggacitto sumano paṭiggahesi.

696. Dasamagāthāyaṃ **jigīsako**ti jigīsanto magganto pariyesanto, upaparikkhantoti vuttaṃ hoti. **Lakkhaṇamantapāragū**ti lakkhaṇānaṃ vedānañca pāraṃ gato. **Anuttarāya**nti anuttaro ayaṃ. So kira attano abhimukhāgatesu mahāsattassa pādatalesu cakkāni disvā tadanusārena sesalakkhaṇāni jigīsanto sabbaṃ lakkhaṇasampattiṃ disvā "addhāyaṃ buddho bhavissatī"ti ñatvā evamāha.

697. Ekādasāyaṃ **athattano gamana**nti paṭisandhivasena arūpagamanaṃ. **Akalyarūpo gaḷayati assukānī**ti taṃ attano arūpūpapattiṃ anussaritvā "na dānāhaṃ assa dhammadesanaṃ sotuṃ lacchāmī"ti atuṭṭharūpo balavasokābhibhavena domanassajāto hutvā assūni pāteti gaḷayati. "Garayatī"tipi pāṭho. Yadi panesa rūpabhave cittaṃ nameyya, kiṃ tattha na uppajjeyya, yenevaṃ rodatīti? Na na uppajjeyya, akusalatāya panetaṃ vidhiṃ na jānāti. Evaṃ santepi domanassuppattiyevassa ayuttā samāpattilābhena vikkhambhitattāti ce?

Na, vikkhambhitattā eva. Maggabhāvanāya samucchinnā hi kilesā na uppajjanti, samāpattilābhīnaṃ pana balavapaccayena uppajjanti. Uppanne kilese parihīnajjhānattā kutassa arūpagamananti ce? Appakasirena punādhigamato. Samāpattilābhino hi uppanne kilese balavavītikkamaṃ anāpajjantā vūpasantamatteyeva kilesavege puna taṃ visesaṃ appakasirenevādhigacchanti, "parihīnavisesā ime"tipi duviññeyyā honti, tādiso ca eso. **No ce kumāre bhavissati antarāyo**ti na bhavissati nu kho imasmiṃ kumāre antarāyo.

698. Dvādasāyaṃ **na orakāya**nti ayaṃ orako paritto na hoti. Uttaragāthāya vattabbaṃ buddhabhāvaṃ sandhāyāha.

699. Terasāyaṃ **sambodhiyagga**nti sabbaññutaññāṇaṃ. Tañhi aviparītabhāvena sammā bujjhanato sambodhi, katthaci āvaraṇābhāvena sabbañāṇuttamato "agga"nti vuccati. **Phusissatī**ti pāpuṇissati. **Paramavisuddhadassī**ti nibbānadassī. Tañhi ekantavisuddhattā paramavisuddhaṃ. **Vitthārikassā**ti vitthārikaṃ assa. **Brahmacariya**nti sāsanaṃ.

700. Cuddasāyaṃ **athantarā**ti antarāyeva assa, sambodhippattito orato evāti vuttaṃ hoti. **Na sossa**nti na suṇissaṃ. **Asamadhurassā**ti asamavīriyassa. **Aṭṭo**ti āturo. **Byasanaṃ gato**ti sukhavināsaṃ patto. **Aghāvī**ti dukkhito, sabbaṃ domanassuppādameva sandhāyāha. Domanassena hi so āturo. Tañcassa sukhabyasanato byasanaṃ, sukhavināsanatoti vuttaṃ hoti. Tena ca so cetasikaaghabhūtena aghāvī.

701. Pannarasāyaṃ **vipulaṃ janetvānā**ti vipulaṃ janetvā. Ayameva vā pāṭho. **Niggamā**ti niggato. Evaṃ niggato ca **so bhāgineyyaṃ saya**nti sakaṃ bhāgineyyaṃ, attano bhaginiyā puttanti vuttaṃ hoti. **Samādapesī**ti attano appāyukabhāvaṃ ñatvā kaniṭṭhabhaginiyā ca puttassa nālakassa māṇavakassa upacitapuññataṃ attano balena ñatvā "vuḍḍhippatto pamādampi āpajjeyyā"ti naṃ anukampamāno bhaginiyā gharaṃ gantvā "kahaṃ nālako"ti. "Bahi, bhante, kīḷatī"ti. "Ānetha na"nti āṇāpetvā taṅkhaṇaṃyeva tāpasapabbajjaṃ pabbājetvā samādapesi ovadi anusāsi. Kathaṃ? **"Buddhoti ghosaṃ…pe… brahmacariya"**nti soḷasamagāthamāha.

702. Tattha **yada parato**ti yadā parato. **Dhammamagga**nti paramadhammassa nibbānassa maggaṃ, dhammaṃ vā aggaṃ saha paṭipadāya nibbānaṃ. **Tasmi**nti tassa santike. **Brahmacariya**nti samaṇadhammaṃ.

703. Sattarasāyaṃ **tādinā**ti tassaṇṭhitena, tasmiṃ samaye kilesavikkhambhane samādhilābhe ca sati vikkhambhitakilesena samāhitacittena cāti adhippāyo. **Anāgate paramavisuddhadassinā**ti "ayaṃ nālako anāgate kāle bhagavato santike paramavisuddhaṃ nibbānaṃ passissatī"ti evaṃ diṭṭhattā so isi iminā pariyāyena "anāgate paramavisuddhadassī"ti vutto. Tena anāgate paramavisuddhadassinā. **Upacitapuññasañcayo**ti padumuttarato pabhuti katapuññasañcayo. **Patikkha**nti āgamayamāno. **Parivasī**ti pabbajitvā tāpasavesena vasi. **Rakkhitindriyo**ti rakkhitasotindriyo hutvā. So kira tato pabhuti udake na nimujji "udakaṃ pavisitvā sotindriyaṃ vināseyya, tato dhammassavanabāhiro bhaveyya"nti cintetvā.

704. Aṭṭhārasāyaṃ **sutvāna ghosa**nti so nālako evaṃ parivasanto anupubbena bhagavatā sambodhiṃ patvā bārāṇasiyaṃ dhammacakke pavattite taṃ "bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ, sammāsambuddho vata so bhagavā uppanno"tiādinā nayena **jinavaracakkavattane** pavattaghosaṃ attano atthakāmāhi devatāhi āgantvā ārocitaṃ sutvā. **Gantvāna disvā isinisabha**nti sattāhaṃ devatāhi moneyyakolāhale kayiramāne sattame divase isipatanaṃ gantvā "nālako āgamissati, tassa dhammaṃ desessāmī"ti iminā ca abhisandhinā varabuddhāsane nisinnaṃ disvā nisabhasadisaṃ isinisabhaṃ bhagavantaṃ. **Pasanno**ti saha dassaneneva pasannacitto hutvā. **Moneyyaseṭṭha**nti ñāṇuttamaṃ, maggañāṇanti vuttaṃ hoti. **Samāgate asitāvhayassa sāsane**ti asitassa isino ovādakāle anuppatte. Tena hi – "yadā vivarati dhammamaggaṃ, tadā gantvā samayaṃ paripucchamāno carassu tasmiṃ bhagavati brahmacariya"nti anusiṭṭho, ayañca so kālo. Tena vuttaṃ – "samāgate asitāvhayassa sāsane"ti. Sesamettha pākaṭameva.

Ayaṃ tāva vatthugāthāvaṇṇanā.

705. Pucchāgāthādvaye **aññātameta**nti viditaṃ mayā etaṃ. **Yathātatha**nti aviparītaṃ. Ko adhippāyo? Yaṃ asito "sambodhiyaggaṃ phusissatāyaṃ kumāro"ti ñatvā "buddhoti ghosaṃ yada parato suṇosi, sambodhippatto vivarati dhammamagga"nti maṃ avaca, tadetaṃ mayā asitassa vacanaṃ ajja bhagavantaṃ sakkhiṃ disvā "yathātathamevā"ti aññātanti. **Taṃ ta**nti tasmā taṃ. **Sabbadhammāna pāragu**nti hemavatasutte vuttanayena chahi ākārehi. Sabbadhammānaṃ pāragataṃ.

706. **Anagāriyupetassā**ti anagāriyaṃ upetassa, pabbajitassāti attho. **Bhikkhācariyaṃ jigīsato**ti ariyehi āciṇṇaṃ anupakkiliṭṭhaṃ

bhikkhācariyaṃ pariyesamānassa. **Moneyya**nti munīnaṃ santakaṃ. **Uttamaṃ pada**nti uttamapaṭipadaṃ. Sesamettha pākaṭameva.

707. Athassa evaṃ puṭṭho bhagavā **“moneyyaṃ te upaññissa”**ntiādinā nayena moneyyapaṭipadaṃ byākāsi. Tattha **upaññissa**nti upaññāpeyyaṃ, vivareyyaṃ paññāpeyyanti attho. **Dukkaraṃ durabhisambhava**nti kātuñca dukkhaṃ kayiramānañca sambhavituṃ sahituṃ dukkhanti vuttaṃ hoti. Ayaṃ panettha adhippāyo – ahaṃ te moneyyaṃ paññāpeyyaṃ, yadi naṃ kātuṃ vā abhisambhotuṃ vā sukhaṃ bhaveyya, evaṃ pana dukkaraṃ durabhisambhavaṃ puthujjanakālato pabhuti kiliṭṭhacittaṃ anuppādetvā paṭipajjitabbato. Tathā hi naṃ ekassa buddhassa ekova sāvako karoti ca sambhoti cāti.

Evaṃ bhagavā moneyyassa dukkarabhāvaṃ durabhisambhavatañca dassento nālakassa ussāhaṃ janetvā tamassa vattukāmo āha **“handa te naṃ pavakkhāmi, santhambhassu daḷho bhavā”**ti. Tattha **handā**ti byavasāyatthe nipāto. **Te naṃ pavakkhāmī**ti tuyhaṃ taṃ moneyyaṃ pavakkhāmi. **Santhambhassū**ti dukkarakaraṇasamatthena vīriyūpatthambhena attānaṃ upatthambhaya. **Daḷho bhavā**ti durabhisambhavasahanasamatthāya asithilaparakkamatāya thiro hoti. Kiṃ vuttaṃ hoti? Yasmā tvaṃ upacitapuññasambhāro, tasmāhaṃ ekantabyavasitova hutvā evaṃ dukkaraṃ durabhisambhavampi samānaṃ tuyhaṃ taṃ moneyyaṃ pavakkhāmi, santhambhassu daḷho bhavāti.

708. Evaṃ paramasallekhaṃ moneyyavattaṃ vattukāmo nālakaṃ santhambhane daḷhībhāve ca niyojetvā paṭhamaṃ tāva gāmūpanibaddhakilesappahānaṃ dassento **“samānabhāga”**nti upaḍḍhagāthamāha. Tattha **samānabhāga**nti samabhāgaṃ ekasadisaṃ ninnānākaraṇaṃ. **Akkuṭṭhavandita**nti akkosañca vandanañca.

Idāni yathā taṃ samānabhāgaṃ kayirati, taṃ upāyaṃ dassento **“manopadosa”**nti upaḍḍhagāthamāha. Tassattho – akkuṭṭho **manopadosaṃ rakkheyya,** vandito **santo anuṇṇato care,** raññāpi vandito samāno “maṃ vandatī”ti uddhaccaṃ nāpajjeyya.

709. Idāni araññūpanibaddhakilesappahānaṃ dassento **“uccāvacā”**ti gāthamāha. Tassattho – araññasaññite **dāyepi** iṭṭhāniṭṭhavasena **uccāvacā** nānappakārā ārammaṇā **niccharanti,** cakkhādīnaṃ āpāthamāgacchanti, te ca kho **aggisikhūpamā** pariḷāhajanakaṭṭhena. Yathā vā ḍayhamāne vane aggisikhā nānappakāratāya uccāvacā niccharanti, sadhūmāpi, vidhūmāpi, nīlāpi, pītāpi, rattāpi, khuddakāpi, mahantāpi, evaṃ

sīhabyagghamanussāmanussavividhavihaṅgavirutapupphaphalapallavādibhedavasena nānappakāratāya dāye uccāvacā ārammaṇā niccharanti bhiṃsanakāpi, rajanīyāpi, dosanīyāpi, mohanīyāpi. Tenāha – "uccāvacā niccharanti, dāye aggisikhūpamā"ti. Evaṃ niccharantesu ca uccāvacesu ārammaṇesu yā kāci uyyānavanacārikaṃ gatā samānā pakatiyā vā vanacāriniyo kaṭṭhahārikādayo rahogataṃ disvā hasitalapitaruditadunnivatthādīhi **nāriyo muniṃ palobhenti, tā su taṃ mā palobhayuṃ,** tā nāriyo taṃ mā palobhayuṃ. Yathā na palobhenti, tathā karohīti vuttaṃ hoti.

710-11. Evamassa bhagavā gāme ca araññe ca paṭipattividhiṃ dassetvā idāni sīlasaṃvaraṃ dassento **"virato methunā dhammā"**ti gāthādvayamāha. Tattha **hitvā kāme paropare**ti methunadhammato avasesepi sundare ca asundare ca pañca kāmaguṇe hitvā. Tappahānena hi methunavirati susampannā hoti. Tenāha – "hitvā kāme paropare"ti. Ayamettha adhippāyo. **"Aviruddho"**tiādīni pana padāni "na haneyya, na ghātaye"ti ettha vuttāya pāṇātipātāveramaṇiyā sampattidassanatthaṃ vuttāni. Tatrāyaṃ saṅkhepavaṇṇanā – parapakkhiyesu **pāṇesu aviruddho,** attapakkhiyesu **asāratto,** sabbepi sataṇhanittaṇhatāya **tasathāvare** pāṇe jīvitukāmatāya amaritukāmatāya sukhakāmatāya dukkhapaṭikūlatāya ca **"yathā ahaṃ tathā ete"**ti attasamānatāya tesu virodhaṃ vinento teneva pakārena **"yathā ete tathā aha"**nti paresaṃ samānatāya ca attani anurodhaṃ vinento evaṃ ubhayathāpi anurodhavirodhavippahīno hutvā maraṇapaṭikūlatāya **attānaṃ upamaṃ katvā** pāṇesu ye keci tase vā thāvare vā pāṇe **na haneyya** sāhatthikādīhi payogehi, **na ghātaye** āṇattikādīhīti.

712. Evamassa methunaviratipāṇātipātaviratimukhena saṅkhepato pātimokkhasaṃvarasīlaṃ vatvā "hitvā kāme"tiādīhi indriyasaṃvarañca dassetvā idāni ājīvapārisuddhiṃ dassento **"hitvā icchañcā"**tiādimāha. Tassattho – yāyaṃ taṇhā ekaṃ laddhā dutiyaṃ icchati, dve laddhā tatiyaṃ, satasahassaṃ laddhā taduttarimpi icchatīti evaṃ appaṭiladdhavisayaṃ icchanato **"icchā"**ti vuccati, yo cāyaṃ paṭiladdhavisayalubbhano lobho. Taṃ **hitvā icchañca lobhañca yattha satto puthujjano,** yasmiṃ cīvarādipaccaye tehi icchālobhehi puthujjano satto laggo paṭibaddho tiṭṭhati, tattha taṃ ubhayampi hitvā paccayatthaṃ ājīvapārisuddhiṃ avirodhento ñāṇacakkhunā **cakkhumā** hutvā imaṃ moneyyapaṭipadaṃ **paṭipajjeyya**. Evañhi paṭipanno **tareyya narakaṃ imaṃ,** duppūraṇaṭṭhena narakasaññitaṃ micchājīvahetubhūtaṃ imaṃ paccayataṇhaṃ tareyya, imāya vā paṭipadāya tareyyāti vuttaṃ hoti.

713. Evaṃ paccayataṇhāpahānamukhena ājīvapārisuddhiṃ dassetvā idāni bhojane mattaññutāmukhena paccayaparibhogasīlaṃ tadanusārena ca yāva arahattappatti, tāva paṭipadaṃ dassento **"ūnūdaro"**ti gāthamāha. Tassattho – dhammena samena laddhesu itarītaracīvarādīsu paccayesu āhāraṃ tāva āhārento –

"Cattāro pañca ālope,
Abhutvā udakaṃ pive;
Alaṃ phāsuvihārāya,
Pahitattassa bhikkhuno"ti.
(theragā. 983)

Vuttanayena **ūnaudaro** assa, na vātabharitabhastā viya uddhumātudaro, bhattasammadapaccayā thinamiddhaṃ parihareyyāti vuttaṃ hoti. Ūnūdaro hontopi ca **mitāhāro** assa bhojane mattaññū, "neva davāyā"tiādinā paccavekkhaṇena guṇato dosato ca paricchinnāhāro. Evaṃ mitāhāro samānopi paccayadhutaṅgapariyattiadhigamavasena catubbidhāya appicchatāya **appiccho assa**. Ekaṃsena hi moneyyapaṭipadaṃ paṭipannena bhikkhunā evaṃ appicchena bhavitabbaṃ. Tattha ekekasmiṃ paccaye tīhi santosehi santussanā **paccayappicchatā**. Dhutaṅgadharasseva sato "dhutavāti maṃ pare jānantū"ti anicchanatā **dhutaṅgappicchatā**. Bahussutasseva sato "bahussutoti maṃ pare jānantū"ti anicchanatā **pariyattiappicchatā** majjhantikattherassa viya. Adhigamasampannasseva sato "adhigato ayaṃ kusalaṃ dhammanti maṃ pare jānantū"ti anicchanatā **adhigamappicchatā**. Sā ca arahattādhigamato oraṃ veditabbā. Arahattādhigamatthañhi ayaṃ paṭipadāti. Evaṃ appicchopi ca arahattamaggena taṇhāloluppaṃ hitvā **alolupo** assa. Evaṃ alolupo hi **sadā icchāya nicchāto aniccho hoti nibbuto,** yāya icchāya chātā honti sattā khuppipāsāturā viya atittā, tāya icchāya aniccho hoti anicchattā ca nicchāto hoti anāturo paramatittippatto. Evaṃ nicchātattā nibbuto hoti vūpasantasabbakilesapariḷāhoti evamettha uppaṭipāṭiyā yojanā veditabbā.

714. Evaṃ yāva arahattappatti, tāvapaṭipadaṃ kathetvā idāni taṃ paṭipadaṃ paṭipannassa bhikkhuno arahattappattiniṭṭhaṃ dhutaṅgasamādānaṃ senāsanavattañca kathento **"sa piṇḍacāra"**nti gāthādvayamāha. Tattha **sa piṇḍacāraṃ caritvā**ti so bhikkhu bhikkhaṃ caritvā bhattakiccaṃ vā katvā. **Vanantamabhihāraye**ti apapañcito gihipapañcena vanaṃ eva gaccheyya. **Upaṭṭhito rukkhamūlasmi**nti rukkhamūle ṭhito vā hutvā. **Āsanūpagato**ti āsanaṃ upagato vā hutvā, nisinnoti vuttaṃ hoti. **Munī**ti moneyyapaṭipadaṃ paṭipanno. Ettha ca

“piṇḍacāraṃ caritvā”ti iminā piṇḍapātikaṅgaṃ vuttaṃ. Yasmā pana ukkaṭṭhapiṇḍapātiko sapadānacārī ekāsaniko pattapiṇḍiko khalupacchābhattiko ca hotiyeva, tecīvarikapaṃsukūlampi ca samādiyateva, tasmā imānipi cha vuttāneva honti. “Vanantamabhihāraye”ti iminā pana āraññikaṅgaṃ vuttaṃ, “upaṭṭhito rukkhamūlasmi”nti iminā rukkhamūlikaṅgaṃ, “āsanūpagato”ti iminā nesajjikaṅgaṃ. Yathākkamaṃ pana etesaṃ anulomattā abbhokāsikayathāsanthatikasosānikaṅgāni vuttāniyeva hontīti evametāya gāthāya terasa dhutaṅgāni nālakattherassa kathesi.

715. **Sa jhānapasuto dhīro**ti so anuppannassa jhānassa uppādanena uppannassa āvajjanasamāpajjanādhiṭṭhānavuṭṭhānapaccavekkhaṇehi ca jhānesu pasuto anuyutto. **Dhīro**ti dhitisampanno. **Vanante ramito siyā**ti vane abhirato siyā, gāmantasenāsane nābhirameyyāti vuttaṃ hoti. **Jhāyetha rukkhamūlasmiṃ, attānamabhitosaya**nti na kevalaṃ lokiyajjhānapasutoyeva siyā, apica kho tasmiṃyeva rukkhamūle sotāpattimaggādisampayuttena lokuttarajjhānenāpi attānaṃ atīva tosento jhāyetha. Paramassāsappattiyā hi lokuttarajjhāneneva cittaṃ atīva tussati, na aññena. Tenāha – “attānamabhitosaya”nti. Evamimāya gāthāya jhānapasutatāya vanantasenāsanābhiratiṃ arahattañca kathesi.

716. Idāni yasmā imaṃ dhammadesanaṃ sutvā nālakatthero vanantamabhihāretvā nirāhāropi paṭipadāpūraṇe atīva ussukko ahosi, nirāhārena ca samaṇadhammaṃ kātuṃ na sakkā. Tathā karontassa hi jīvitaṃ nappavattati, kilese pana anuppādentena āhāro pariyesitabbo, ayamettha ñāyo. Tasmā tassa bhagavā aparāparesupi divasesu piṇḍāya caritabbaṃ, kilesā pana na uppādetabbāti dassanatthaṃ arahattappattiniṭṭhaṃyeva bhikkhācāravattaṃ kathento **“tato ratyā vivasāne”**tiādikā cha gāthāyo abhāsi. Tattha **tato**ti “sa piṇḍacāraṃ caritvā, vanantamabhihāraye”ti ettha vuttapiṇḍacāravanantābhihārato uttaripi. **Ratyā vivasāne**ti rattisamatikkame, dutiyadivaseti vuttaṃ hoti. **Gāmantamabhihāraye**ti ābhisamācārikavattaṃ katvā yāva bhikkhācāravelā, tāva vivekamanubrūhetvā gatapaccāgatavatte vuttanayena kammaṭṭhānaṃ manasi karonto gāmaṃ gaccheyya. **Avhānaṃ nābhinandeyyā**ti “bhante, amhākaṃ ghare bhuñjitabba”nti nimantanaṃ, “deti nu kho na deti nu kho sundaraṃ nu kho deti asundaraṃ nu kho detī”ti evarūpaṃ vitakkaṃ bhojanañca paṭipadāpūrako bhikkhu nābhinandeyya, nappaṭiggaṇheyyāti vuttaṃ hoti. Yadi pana balakkārena pattaṃ gahetvā pūretvā denti, paribhuñjitvā samaṇadhammo kātabbo, dhutaṅgaṃ na kuppati, tadupādāya pana taṃ gāmaṃ na pavisitabbaṃ. **Abhihārañca**

gāmatoti sace gāmaṃ paviṭṭhassa pātisatehipi bhattaṃ abhiharanti, tampi nābhinandeyya, tato ekasitthampi nappaṭiggaṇheyya, aññadatthu gharapaṭipāṭiyā piṇḍapātameva careyyāti.

717. **Na munī gāmamāgamma, kulesu sahasā care**ti so ca monatthāya paṭipannako muni gāmaṃ gato samāno kulesu sahasā na care, sahasokitādiananulomikaṃ gihisaṃsaggaṃ na āpajjeyyāti vuttaṃ hoti. **Ghāsesanaṃ chinnakatho, na vācaṃ payutaṃ bhaṇe**ti chinnakatho viya hutvā obhāsaparikathānimittaviññattipayuttaṃ ghāsesanavācaṃ na bhaṇeyya. Sace ākaṅkheyya, gilāno samāno gelaññapaṭibāhanatthāya bhaṇeyya. Senāsanatthāya vā viññattiṃ ṭhapetvā obhāsaparikathānimittapayuttaṃ, avasesapaccayatthāya pana agilāno neva kiñci bhaṇeyyāti.

718-9. **Alatthaṃ yadida**nti imissā pana gāthāya ayamattho – gāmaṃ piṇḍāya paviṭṭho appamattakepi kismiñci laddhe **"alatthaṃ yaṃ idaṃ sādhū"**ti cintetvā aladdhe **"nālatthaṃ kusala"**nti tampi "sundara"nti cintetvā **ubhayeneva** lābhālābhena **so tādī** nibbikāro hutvā **rukkhaṃvupanivattati,** yathāpi puriso phalagavesī rukkhaṃ upagamma phalaṃ laddhāpi aladdhāpi ananunīto appaṭihato majjhattoyeva hutvā gacchati, evaṃ kulaṃ upagamma lābhaṃ laddhāpi aladdhāpi majjhattova hutvā gacchatīti. **Sa pattapāṇī** ti gāthā uttānatthāva.

720. **Uccāvacā**ti imissā gāthāya sambandho – evaṃ bhikkhācāravattasampanno hutvāpi tāvatakeneva tuṭṭhiṃ anāpajjitvā paṭipadaṃ ārodheyya. Paṭipattisāraññhi sāsanaṃ. Sā cāyaṃ **uccāvacā...pe... muta**nti. Tassattho – sā cāyaṃ maggapaṭipadā uttamanihīnabhedato **uccāvacā buddhasamaṇena pakāsitā**. Sukhāpaṭipadā hi khippābhiññā uccā, dukkhāpaṭipadā dandhābhiññā avacā. Itarā dve ekenaṅgena uccā, ekena avacā. Paṭhamā eva vā uccā, itarā tissopi avacā. Tāya cetāya uccāya avacāya vā paṭipadāya **na pāraṃ diguṇaṃ yanti**. "Duguṇa"nti vā pāṭho, ekamaggena dvikkhattuṃ nibbānaṃ na yantīti attho. Kasmā? Yena maggena ye kilesā pahīnā, tesaṃ puna appahātabbato. Etena parihānadhammābhāvaṃ dīpeti. **Nayidaṃ ekaguṇaṃ muta**nti tañca idaṃ pāraṃ ekakkhattuṃyeva phusanārahampi na hoti. Kasmā? Ekena maggena sabbakilesappahānābhāvato. Etena ekamaggeneva arahattābhāvaṃ dīpeti.

721. Idāni paṭipadānisaṃsaṃ dassento **"yassa ca visatā"**ti gāthamāha. Tassattho – **yassa ca** evaṃ paṭipannassa bhikkhuno tāya paṭipadāya pahīnattā aṭṭhasatataṇhāvicaritabhāvena visatattā **visatā** taṇhā **natthi,**

tassa kilesasotacchedena **chinnasotassa** kusalākusalappahānena **kiccākiccappahīnassa** rāgajo vā dosajo vā appamattakopi **pariḷāho na vijjatī**ti.

722. Idāni yasmā imā gāthāyo sutvā nālakattherassa cittaṃ udapādi – "yadi ettakaṃ moneyyaṃ sukaraṃ na dukkaraṃ, sakkā appakasirena pūretu"nti, tasmāssa bhagavā "dukkarameva moneyya"nti dassento puna **"moneyyaṃ te upaññissa"**ntiādimāha. Tattha **upaññissa**nti upaññāpeyyaṃ, kathayissanti vuttaṃ hoti. Khuradhārā upamā assāti **khuradhārūpamo**. **Bhave**ti bhaveyya. Ko adhippāyo? Moneyyaṃ paṭipanno bhikkhu khuradhāraṃ upamaṃ katvā paccayesu vatteyya. Yathā madhudiddhaṃ khuradhāraṃ lihanto, chedato, jivhaṃ rakkhati, evaṃ dhammena laddhe paccaye paribhuñjanto cittaṃ kilesuppattito rakkheyyāti vuttaṃ hoti. Paccayā hi parisuddhena ñāyena laddhuñca anavajjaparibhogena paribhuñjituñca na sukhena sakkāti bhagavā paccayanissitameva bahuso bhaṇati. **Jivhāya tālumāhacca, udare saññato siyā**ti jivhāya tāluṃ uppīḷetvāpi rasataṇhaṃ vinodento kiliṭṭhena maggena uppannapaccaye asevanto udare saṃyato siyā.

723. **Alīnacitto ca siyā**ti niccaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ bhāvanāya aṭṭhitakāritāya akusītacitto ca bhaveyya. **Na cāpi bahu cintaye**ti ñātijanapadāmaravitakkavasena ca bahuṃ na cinteyya. **Nirāmagandho asito, brahmacariyaparāyaṇo**ti nikkileso ca hutvā taṇhādiṭṭhīhi kismiñci bhave anissito sikkhāttayasakalasāsanabrahmacariyaparāyaṇo eva bhaveyya.

724-5. **Ekāsanassā**ti vivittāsanassa. Āsanamukhena cettha sabbairiyāpathā vuttā. Yato sabbairiyāpathesu ekībhāvassa sikkheyyāti vuttaṃ hotīti veditabbaṃ. Ekāsanassāti ca sampadānavacanametaṃ. **Samaṇūpāsanassa cā**ti samaṇehi upāsitabbassa aṭṭhatiṃsārammaṇabhāvanānuyogassa, samaṇānaṃ vā upāsanabhūtassa aṭṭhatiṃsārammaṇabhedasseva. Idampi sampadānavacanameva, upāsanatthanti vuttaṃ hoti. Ettha ca ekāsanena kāyaviveko, samaṇūpāsanena cittaviveko vutto hotīti veditabbo. **Ekattaṃ monamakkhāta**nti evamidaṃ kāyacittavivekavasena "ekattaṃ mona"nti akkhātaṃ. **Eko ce abhiramissasī**ti idaṃ pana uttaragāthāpekkhaṃ padaṃ, "atha bhāhisi dasadisā"ti iminā assa sambandho.

Bhāhisīti bhāsissasi pakāsessasi. Imaṃ paṭipadaṃ bhāvento sabbadisāsu kittiyā pākaṭo bhavissasīti vuttaṃ hoti. **Sutvā dhīrāna**ntiādīnaṃ pana catunnaṃ padānaṃ ayamattho – yena ca

kittighosena bhāhisi dasadisā taṃ **dhīrānaṃ jhāyīnaṃ kāmacāginaṃ nighosaṃ sutvā** atha tvaṃ tena uddhaccaṃ anāpajjitvā **bhiyyo hiriñca saddhañca** kareyyāsi, tena ghosena harāyamāno "niyyānikapaṭipadā aya"nti saddhaṃ uppādetvā uttari paṭipattimeva brūheyyāsi. **Māmako**ti evañhi sante mama sāvako hotīti.

726. **Taṃ nadīhī**ti yaṃ taṃ mayā "hiriñca saddhañca bhiyyo kubbethā"ti vadatā "uddhaccaṃ na kātabba"nti vuttaṃ, taṃ iminā nadīnidassanenāpi jānātha, tabbipariyāyañca **sobbhesu** ca **padaresu**ca jānātha. **Sobbhesū**ti mātikāsu. **Padaresū**ti darīsu. Kathaṃ? **Saṇantā yanti kusobbhā, tuṇhī yanti mahodadhī**ti. Kusobbhā hi sobbhapadarādibhedā sabbāpi kunnadiyo saṇantā saddaṃ karontā uddhatā hutvā yanti, gaṅgādibhedā pana mahānadiyo tuṇhī yanti, evaṃ "moneyyaṃ pūremī"ti uddhato hoti amāmako, māmako pana hiriñca saddhañca uppādetvā nīcacittova hoti.

727-9. Kiñca bhiyyo – **yadūnakaṃ...pe... paṇḍito**ti. Tattha siyā – sace aḍḍhakumbhūpamo bālo saṇantatāya, rahado pūrova paṇḍito santatāya, atha kasmā buddhasamaṇo evaṃ dhammadesanābyāvaṭo hutvā bahuṃ bhāsatīti iminā sambandhena **"yaṃ samaṇo"**ti gāthamāha. Tassattho – **yaṃ buddhasamaṇo bahuṃ bhāsati upetaṃ atthasañhitaṃ,** atthupetaṃ dhammupetañca hitena ca saṃhitaṃ, taṃ na uddhaccena, apica kho **jānaṃ so dhammaṃ deseti** divasampi desento nippapañcova hutvā. Tassa hi sabbaṃ vacīkammaṃ ñāṇānuparivatti. Evaṃ desento ca "idamassa hitaṃ idamassa hita"nti nānappakārato **jānaṃ so bahu bhāsati,** na kevalaṃ bahubhāṇitāya. Avasānagāthāya sambandho – evaṃ tāva sabbaññutaññāṇena samannāgato buddhasamaṇo jānaṃ so dhammaṃ deseti, jānaṃ so bahu bhāsati. Tena desitaṃ pana dhammaṃ nibbedhabhāgiyeneva ñāṇena yo ca jānaṃ saṃyatatto, jānaṃ na bahu bhāsati, sa muni monamarahati, sa muni monamajjhagāti. Tassattho – taṃ dhammaṃ jānanto **saṃyatatto** guttacitto hutvā yaṃ bhāsitaṃ sattānaṃ hitasukhāvahaṃ na hoti, taṃ **jānaṃ na bahu bhāsati**. So evaṃvidho monatthaṃ paṭipannako muni moneyyapaṭipadāsaṅkhātaṃ **monaṃ arahati**. Na kevalañca arahatiyeva, apica kho pana **sa muni** arahattamaggañāṇasaṅkhātaṃ **monaṃ ajjhagā** icceva veditabboti arahattanikūṭena desanaṃ niṭṭhāpesi.

Taṃ sutvā nālakatthero tīsu ṭhānesu appiccho ahosi dassane savane pucchāyāti. So hi desanāpariyosāne pasannacitto bhagavantaṃ vanditvā vanaṃ paviṭṭho, puna "aho vatāhaṃ bhagavantaṃ passeyya"nti lolabhāvaṃ na janesi. Ayamassa dassane appicchatā. Tathā "aho vatāhaṃ puna

dhammadesanaṃ suṇeyya"nti lolabhāvaṃ na janesi. Ayamassa savane appicchatā. Tathā "aho vatāhaṃ puna moneyyapaṭipadaṃ puccheyya"nti lolabhāvaṃ na janesi. Ayamassa pucchāya appicchatā.

So evaṃ appiccho samāno pabbatapādaṃ pavisitvā ekavanasaṇḍe dve divasāni na vasi, ekarukkhamūle dve divasāni na nisīdi, ekagāme dve divasāni piṇḍāya na pāvisi. Iti vanato vanaṃ, rukkhato rukkhaṃ, gāmato gāmaṃ āhiṇḍanto anurūpapaṭipadaṃ paṭipajjitvā aggaphale patiṭṭhāsi. Atha yasmā moneyyapaṭipadaṃ ukkaṭṭhaṃ katvā pūrento bhikkhu satteva māsāni jīvati, majjhimaṃ katvā pūrento satta vassāni, mandaṃ katvā pūrento soḷasa vassāni. Ayañca ukkaṭṭhaṃ katvā pūresi, tasmā satta māse ṭhatvā attano āyusaṅkhāraparikkhayaṃ ñatvā nhāyitvā nivāsetvā kāyabandhanaṃ bandhitvā diguṇaṃ saṅghāṭiṃ pārupitvā dasabalābhimukho pañcapatiṭṭhitaṃ vanditvā añjaliṃ paggahetvā hiṅgulakapabbataṃ nissāya ṭhitakova anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbāyi. Tassa parinibbutabhāvaṃ ñatvā bhagavā bhikkhusaṅghena saddhiṃ tattha gantvā sarīrakiccaṃ katvā dhātuyo gāhāpetvā cetiyaṃ patiṭṭhāpetvā agamāsīti.

Paramatthajotikāya khuddaka-aṭṭhakathāya

Suttanipāta-aṭṭhakathāya nālakasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

PHẦN CÂU VĂN TRÍCH DẪN:

Ānandajāteti nālakasuttaṃ. Kā uppatti? : Gọi là "**Khi đã sanh lên niềm hoan hỷ**" tức là Kinh Nālaka. Phát sanh trong trường hợp nào?

Padumuttarassa kira bhagavato sāvakaṃ moneyyapaṭipadaṃ paṭipannaṃ disvā tathattaṃ abhikaṅkhamāno tato pabhuti kappasatasahassaṃ pāramiyo pūretvā asitassa isino bhāgineyyo nālako nāma tāpaso bhagavantaṃ dhammacakkappavattitadivasato sattame divase "aññātameta"ntiādīhi dvīhi gāthāhi moneyyapaṭipadaṃ pucchi : Tương truyền, Đạo Sĩ tên là Nālaka vốn là cháu trai của Đạo Sĩ Asita, sau khi nhìn thấy học trò của Đức Thế Tôn Padumuttara thực hành con đường của Bậc Ẩn Sĩ, trong khi mong mõi ước ao trạng thái như vậy, kể từ đó trở về sau này đã thực hành tròn đủ những Pháp Độ Ba La Mật trong suốt một trăm ngàn (100.000) Đại Kiếp, bảy ngày sau kể từ ngày Đức Thế Tôn Chuyển Vận Pháp Luân, đã hỏi về Con Đường của Bậc Ẩn Sĩ bằng hai kệ ngôn được bắt đầu rằng "Đã biết rõ điều đó".

Tassa bhagavā "moneyyaṃ te upaññissa"ntiādinā nayena taṃ byākāsi : Đức Thế Tôn, đã trả lời rõ ràng về câu hỏi của Đạo Sĩ Nālaka nương theo phương pháp được bắt đầu rằng "Ta sẽ giúp cho ngươi hiểu về Bậc Ẩn Sĩ".

Parinibbute pana bhagavati saṅgītiṃ karontenāyasmatā mahākassapena āyasmā ānando tameva moneyyapaṭipadaṃ puṭṭho yena yadā ca samādapito nālako bhagavantaṃ pucchi : Lại nữa, sau khi Đức Phật Viên Tịch Niết Bàn, trong khi những Vị Tôn Giả thực hiện việc kiết tập Phật Ngôn, Tôn Giả Ānanda khi được hỏi đến bởi Tôn Giả Mahākassapa về chính đạo lộ thực hành của Bậc Ẩn Sĩ đó, đã gợi ý thêm về nguyên nhân nào? Khi nào Đạo Sĩ Nālaka đã hỏi Đức Thế Tôn?.

Taṃ sabbaṃ pākaṭaṃ katvā dassetukāmo "ānandajāte"tiādikā vīsati vatthugāthāyo vatvā abhāsi : Sau khi làm rõ ràng đối với tất cả và mong muốn được hiển bày ra, Tôn Giả Ānanda đã nói về hai mươi câu kệ ngôn giới thiệu được khởi đầu rằng "Trong khi sanh khởi sự hoan hỷ", rồi đã thuật lại những điều đó.

Taṃ sabbampi "nālakasutta"nti vuccati : Chính đối với tất cả những điều đó nên được gọi là "Kinh Nālaka".

Tattha ānandajāteti samiddhijāte vuddhippatte : Ở đây, gọi là "**Khi đã sanh lên nîêm hoan hỷ**" tức là trong khi đã sanh lên sự thịnh vượng, trong khi đã đạt đến sự tăng trưởng.

Patīteti tuṭṭhe : Gọi là "**Trong khi vui mừng**" tức là trong khi hài lòng.

Atha vā ānandajāteti pamudite : Lại nữa, hoặc là gọi "**Khi đã sanh lên nîêm hoan hỷ**" tức là trong sự thỏa thích vô cùng.

Patīteti somanassajāte : Gọi "**Trong khi vui mừng**" tức là trong khi sanh lên sự hân hoan.

Sucivasaneti akiliṭṭhavasane : Gọi là "**Ăn mặc đẹp lượt là**" tức là Y phục không trở nên bẩn hoặc ố màu.

Devānañhi kapparukkhanibbattāni vasanāni rajaṃ vā malaṃ vā na gaṇhanti : Quả thật như vậy, đối với những Y Phục đã phát sanh lên tại cội cây như ý dành cho những Vị Chư Thiên thì không có sự bám dính của những loại bụi bẩn hoặc những sự nhơ nhớp.

Dussaṃ gahetvāti idha dussasadisattā "dussa"nti laddhavohāraṃ dibbavatthaṃ ukkhipitvā : Gọi là "**Sau khi cầm lấy tấm vãi**" tức là ở đây, sau khi liệng bỏ những Thiên Phục và chỉ nhận lấy để sử dụng với trạng thái tương tự như những tấm vãi nên gọi là "Tấm vãi".

Asito isīti kaṇhasarīravaṇṇattā evaṃladdhanāmo isi : Gọi là "**Đạo Sĩ Asita**" tức là Vị Đạo Sĩ đã nhận được tên gọi như vậy với trạng thái màu da của thân thể đen sậm.

Divāvihāreti divāvihāraṭṭhāne : Gọi là "**Tại chổ nghĩ nắng**" tức là tại nơi để nghĩ ngơi trong khoản thời gian nóng nực.

Sesaṃ padato uttānameva : Những điều còn lại cũng đã rõ ràng trong câu văn.

Sambandhato pana – ayaṃ kira suddhodanassa pitu sīhahanurañño purohito suddhodanassapi anabhisittakāle sippācariyo hutvā abhisittakāle purohitoyeva ahosi : Lại nữa, từ mối liên hệ rằng: Tương truyền, Đạo Sĩ Asita này vốn là vị quan tế tự của Đức Vua Sīhahanu phụ thân của Suddhodana, và trở thành thầy dạy những nghiệp

nghệ của Suddhodana vào lúc chưa làm lễ quán đãnh và cũng chính là quan tế tự vào lúc đã được làm lễ quán đãnh.

Tassa sāyaṃ pātaṃ rājupaṭṭhānaṃ āgatassa rājā daharakāle viya nipaccakāraṃ akatvā añjalikammamattameva karoti : Đối với việc đã đi đến để hầu cận Đức Vua vào hai buổi sáng và tối của Đạo Sĩ Asita, giống như thuở còn niên thiếu Đức Vua đã tôn kính và chấp tay vái chào.

Dhammatā kiresā pattābhisekānaṃ sakyarājūnaṃ : Tương truyền, điều đó chính là quy luật chúng của những Đức Vua dòng Sakya sau khi đã được đăng quang.

Purohito tena nibbijjitvā “pabbajjāmahaṃ mahārājā”ti āha : Viên Quan Tế Tự chính vì đã mệt mõi với sự phù phiếm của thế gian nên đã nói rằng: “Tâu Đại Vương! Thần sẽ xuất gia.”

Rājā tassa nicchayaṃ ñatvā “tena hi, ācariya, mameva uyyāne vasitabbaṃ, yathā te ahaṃ abhiṇhaṃ passeyya”nti yāci : Đức Vua Suddhodana sau khi biết được quyết định của Viên Quan Tế Tự thì đã van xin rằng: “Quả thật với điều đó, Thưa Thầy, Người cần phải cư ngụ trong vườn thượng uyển của chính con, giống như con có thể được diện kiến Ngài mỗi ngày vậy”.

So “evaṃ hotū”ti paṭissuṇitvā tāpasapabbajjaṃ pabbajitvā raññā upaṭṭhahiyamāno uyyāneyeva vasanto kasiṇaparikammaṃ katvā aṭṭha samāpattiyo pañcābhiññāyo ca nibbattesi : Viên Quan Tế Tự sau khi hứa hẹn rằng: “Hãy là như vậy” đã xuất gia sống đời sống khổ hạnh, trong khi cư ngụ trong Vườn Thượng Uyển và trong khi được Đức Vua phụng dưỡng, sau khi đã tạo sự chuẩn bị với đề mục Kasiṇa đã chứng đắc được Ngũ Thông Bát Thiền.

So tato pabhuti rājakule bhattakiccaṃ katvā himavantacātumahārājikabhavanādīnaṃ aññataraṃ gantvā divāvihāraṃ karoti : Kể từ đó về sau này, Đạo Sĩ Asita sau khi thọ thực tại gia tộc của Đức Vua, đã đi đến một trú xứ nào đó chẳng hạn như là Đỉnh Núi Himalaya hay Tứ Đại Thiên Vương để sử dụng như là nơi cư ngụ để nghỉ ngơi trong khoản thời gian nóng nực.

Athekadivasaṃ tāvatiṃsabhavanaṃ gantvā ratanavimānaṃ pavisitvā dibbaratanapallaṅke nisinno samādhisukhaṃ anubhavitvā sāyanhasamayaṃ vuṭṭhāya vimānadvāre ṭhatvā ito

cito ca vilokento saṭṭhiyojanāya mahāvīthiyā celukkhepaṃ katvā bodhisattaguṇapasaṃsitāni thutivacanāni vatvā kīḷante sakkappamukhe deve addasa : Thế rồi vào một ngày nọ, sau khi đi đến trú xứ của Ba Mươi Ba Vị Thiên Tử, đã đi vào bên trong một Ngôi Bảo Điện và ngồi trên chiếc ghế bằng Châu Báu trên Thiên Giới và thọ hưởng sự an lạc của Thiền Định, sau khi xuất ra khỏi Thiền Định vào buổi xế chiều đã đứng tại cổng của Tòa Lâu Đài và trong khi quan sát khắp tất cả mọi nơi với lộ trình rộng lớn khoản sáu mươi do tuần đã nhìn thấy những Chư Thiên thuộc quyền cai quản của Vua Trời Đế Thích trong lúc đã vui chơi, sau khi hân hoan vẫy khăn, rồi đã nói lên những lời ngợi khen ca tụng về Ân Đức của Bồ Tát.

Tenāha āyasmā ānando – "ānandajāte...pe... divāvihāre"ti : Chính vì thế, Tôn Giả Ānanda đã nói rằng "Khi đã sanh lên niềm hoan hỷ... (trùng) ... tại chổ nghỉ ngơi tránh nắng...".

Tato so evaṃ disvāna deve...pe... kiṃ paṭicca : Liền sau đó, Đạo Sĩ Asita **khi thấy Thiên Chúng** như vậy...(trùng)... **liên quan đến điều gì**?

Tattha udaggeti abbhunnatakāye : Ở đây, gọi là "**Mừng rỡ**" tức là thân thể nhướng cao lên.

Cittiṃ karitvānāti ādaraṃ katvā : Gọi là "**Bày tỏ sự quan tâm**" tức là sau khi tạo nên sự lưu tâm.

Kalyarūpoti tuṭṭharūpo : Gọi là "**Hân hoan**" tức là vui vẻ hài lòng.

Sesaṃ uttānatthameva : Những điều còn lại ý nghĩa quá rõ ràng.

Idāni "yadāpi āsī"tiādigāthā uttānasambandhā eva : Giờ đây, kệ ngôn được bắt đầu rằng "**Cũng có đôi khi**" chính là với sự liên hệ rõ ràng hơn.

Padattho pana paṭhamagāthāya tāva saṅgamoti saṅgāmo : Lại nữa, chính điều đó là ý nghĩa của đoạn văn trong câu kệ ngôn thứ nhất, gọi là "**Đụng trận**" tức là chiến trận.

Jayo surānanti devānaṃ jayo : Gọi là "**Thắng thuộc Thiên**" tức là chiến thắng thuộc về Chư Thiên.

Tassāvibhāvatthaṃ ayamanupubbikathā veditabbā – sakko kira magadharaṭṭhe macalagāmavāsī tettiṃsamanussaseṭṭho magho nāma māṇavo hutvā satta vattapadāni pūretvā tāvatiṃsabhavane nibbatti saddhiṃ parisāya : Cần phải hiểu rằng đây là những lời nói được tường thuật lại thường xuyên về ý nghĩa hiện hữu đặc biệt của điều đó: Tương truyền, Vua Trời Sakka vốn là một thanh niên trẻ có tên gọi là Magha trưởng nhóm ba mươi ba người cư ngụ tại ngôi làng Macala trong Quốc Độ Magadha, sau khi thực hành tròn đủ đối với bảy phận sự căn bản, cùng với đồ chúng của mình đã được sanh về cõi Đao Lợi.

Tato pubbadevā "āgantukadevaputtā āgatā, sakkāraṃ nesaṃ karissāmā"ti vatvā dibbapadumāni upanāmesuṃ, upaḍḍharajjena ca nimantesuṃ : Liền sau đó, những Chư Thiên sanh trước đó sau khi nói rằng "Những Thiên Tử mới đến cũng đã đến, chúng ta sẽ tạo sự tôn kính dành cho những vị ấy" nên dâng lên những cánh hoa sen của Thiên Giới, và thỉnh mời cai trị với phân nữa Vương Quốc.

Sakko upaḍḍharajjena asantuṭṭho sakaparisaṃ saññāpetvā ekadivasaṃ surāmadamatte te pāde gahetvā sinerupabbatapāde khipi : Vua Trời Sakka không hài lòng với việc cai trị phân nữa Vương Quốc, nên vào một ngày nọ sau khi liên kết với hội chúng của mình, nhân lúc những Chư Thiên sanh trước đó bị say mềm đã nắm lấy chân rồi thảy xuống chân núi Sineru.

Tesaṃ sinerussa heṭṭhimatale dasasahassayojanaṃ asurabhavanaṃ nibbatti pāricchattakapaṭicchannabhūtāya citrapāṭaliyā upasobhitaṃ : Và trên mặt đất bằng phẳng mười ngàn do tuần phía dưới của Núi Sineru sanh khởi nơi trú ngụ Atula với mục đích để che dấu cội cây tán lọng, nên được trang hoàng thêm cội cây loa kèn dành cho những vị ấy.

Tato te satiṃ paṭilabhitvā tāvatiṃsabhavanaṃ apassantā "aho re naṭṭhā mayaṃ pānamadadosena, na dāni mayaṃ suraṃ pivimhā, asuraṃ pivimhā, na dānimhā surā, asurā dāni jātamhā"ti : Liền sau đó, khi đã có lại sự ghi nhớ những vị ấy không còn nhìn thấy trú xứ Đao Lợi nên suy nghĩ rằng "Than ôi! Chúng ta đã bị diệt vong bởi những lỗi lầm trong chất say, giờ đây chúng ta không uống rượu nữa, chỉ uống những chất không phải là rượu, chúng ta không bố thí rượu, bây giờ chúng ta đã sanh làm Atula."

Tato pabhuti "asurā"icceva uppannasamaññā hutvā "handa dāni devehi saddhiṃ saṅgāmemā"ti sineruṃ parito ārohiṃsu : Kể từ đó về sau này, sau khi trở nên nhận biết được việc sanh ra là "Asura" nên đã suy nghĩ rằng "Quả thật vậy, giờ đây chúng ta sẽ chiến đấu cùng với hàng Thiên Chúng" nên đã tiến lên đỉnh Sineru từ khắp mọi nơi.

Tato sakko asure yuddhena abbhuggantvā punapi samudde pakkhipitvā catūsu dvāresu attanā sadisaṃ indapaṭimaṃ māpetvā ṭhapesi : Liền ngay sau đó, Vua Trời Sakka, sau khi đã vượt qua đối với trận chiến, đã thảy những Atula xuống Đại Dương trở lại, rồi đã cho kiến tạo và đặt những hình ảnh Vua Trời giống như chính mình tại bốn cổng thành.

Tato asurā "appamatto vatāyaṃ sakko niccaṃ rakkhanto tiṭṭhatī"ti cintetvā punadeva nagaraṃ agamiṃsu : Liền sau đó, chúng Atula đã lập đi lập lại việc tiến đến Thành Phố Chư Thiên, sau khi suy nghĩ rằng "Thật vậy, Vị Sakka này thường xuyên đứng đó bảo vệ không có khinh xuất".

Tato devā attano jayaṃ ghosentā mahāvīthiyaṃ celukkhepaṃ karontā nakkhattaṃ kīḷiṃsu : Trong khi vui mừng tuyên bố chiến thắng của chính mình, chúng Chư Thiên trong khi vẫy chào bằng Thiên Y trên khắp con đường rộng lớn, đã tổ chức lễ hội vui chơi.

Atha asito atītānāgate cattālīsakappe anussarituṃ samatthatāya "kiṃ nu kho imehi pubbepi evaṃ kīḷitapubba"nti āvajjento taṃ devāsurasaṅgāme devavijayaṃ disvā āha : Thế nên, với khả năng có thể nhớ được bốn mươi Đại Kiếp thuộc về quá khứ và bốn mươi Đại Kiếp thuộc về tương lai, Đạo Sĩ Asita trong khi quan sát rằng "Việc đã từng vui chơi trước đây như vậy đã có hay không có đối với những người này trước đây nhỉ?" và sau khi thấy sự thắng trận của Chư Thiên trong cuộc chiến giữa Chư Thiên và Atula đó, nên đã nói rằng:

Yadāpi āsī asurehi saṅgamo : Cũng có khi đụng trận với Tu La,

Jayo surānaṃ asurā parājitā : Thắng thuộc Thiên, A Tu La thất bại,

Tadāpi netādiso lomahaṃsano : Những khi đó, không rỡn lông tóc vậy

Tasmimpi kāle etādiso lomahaṃsano pamodo na āsi : Chính trong những thời điểm đó cũng không có sự hân hoan sởn lông tóc giống như điều đó.

Kimabbhutaṃ daṭṭhu marū pamoditāti ajja pana kiṃ abbhutaṃ disvā evaṃ devā pamuditāti : Gọi là "**Thấy được điều lạ thường nào mà Thiên Chúng đã hoan hỷ phấn khích vậy nhỉ?**" tức là lại nữa, ngày hôm nay, sau khi đã nhìn thấy được điều lạ thường nào mà những Chư Thiên lại có sự thích thú phấn khích như vậy?

Dutiyagāthāya seḷentī ti mukhena usseḷanasaddaṃ muñcanti : Trong kệ ngôi thứ hai, gọi là "**Họ reo hò**" tức là họ phát ra những âm thanh hò reo bằng miệng.

Gāyanti nānāvidhāni gītāni, vādayanti aṭṭhasaṭṭhi tūriyasahassāni, phoṭentīti apphoṭenti : **Hát nhạc** tức là với việc đã ca hát bằng nhiều thể loại khác nhau, **xướng ca** với sáu mươi tám ngàn loại nhạc cụ, gọi là "**Họ vỗ tay**" tức là họ vỗ tay biểu thị sự hài lòng.

Pucchāmi vohanti attanā āvajjetvā ñātuṃ samatthopi tesaṃ vacanaṃ sotukāmatāya pucchati : Gọi là "**Tôi xin hỏi quý Ngài**" tức là có thể tự chính mình có thể biết được sau khi đã quan sát nhưng vị ấy hỏi với mục đích muốn nghe những lời nói của những hàng Thiên Chúng.

Merumuddhavāsineti sinerumuddhani vasante : Gọi là "**Cư dân trên đỉnh núi Meru**" tức là trong khi đang sinh sống trên đỉnh núi Meru.

Sinerussa hi heṭṭhimatale dasayojanasahassaṃ asurabhavanaṃ, majjhimatale dvisahassaparittadīpaparivārā cattāro mahādīpā, uparimatale dasayojanasahassaṃ tāvatiṃsabhavanaṃ : Quả thật như vậy, khu vực phía dưới chân núi Sineru khoảng mười ngàn do tuần là nơi cư trú của Atula, khu vực ở giữa là Bốn Đại Châu và hai ngàn đảo nhỏ vây quanh, khu vực ở bên trên khoảng mười ngàn do tuần chính là cõi Ba Mươi Ba.

Tasmā devā "merumuddhavāsino"ti vuccanti : Chính vì đó, những vị Chư Thiên còn được gọi là "Cư dân trên đỉnh núi Meru".

Mārisāti deve āmanteti, nidukkhā nirābādhāti vuttaṃ hoti : Gọi là "**Thưa các Ngài!**" tức là Đạo Sĩ Asita mời thỉnh những vị Chư Thiên, cũng

còn được nói là Nidukkhā (Thưa các vị vô khổ), Nirābādhā (Thưa các vị vô bịnh).

Athassa tamatthaṃ ārocentehi devehi vuttāya tatiyagāthāya bodhisattoti bujjhanakasatto, sammāsambodhiṃ gantuṃ araho satto ratanavaroti vararatanabhūto : Thế rồi, đối với việc đã thông báo lại những gì đã xảy ra cho vị ấy bởi hàng Thiên Nhân đã được đề cập đến trong câu kệ ngôn thứ ba, gọi là "**Bồ Tát**" tức là chúng sanh thông minh khôn khéo, chúng sanh xứng đáng nắm bắt được sự giác ngộ viên mãn, gọi là "**Bậc Bảo Châu cao quý**" tức là trở nên Châu Bảo tuyệt hảo.

Tenamha tuṭṭhāti tena kāraṇena mayaṃ tuṭṭhā : Gọi là "**Chính vì thế chúng tôi hài lòng**" tức là sự hài lòng của chúng tôi chính vì với những nguyên nhân như thế.

So hi buddhattaṃ patvā tathā dhammaṃ desessati, yathā mayañca aññe ca devagaṇā sekkhāsekkhabhūmiṃ pāpuṇissāma : Quả thật vậy, Đức Bồ Tát đó sau khi chứng đắc đươc trạng thái của một Vị Phật sẽ tuyên thuyết Giáo Pháp giống như thế nào, cũng như vậy hội chúng Chư Thiên của chúng tôi và những nơi khác sẽ chứng đạt được những lãnh vực của Bậc Vô Học và Bậc Hữu Học.

Manussāpissa dhammaṃ sutvā ye na sakkhissanti parinibbātuṃ, te dānādīni katvā devaloke paripūressantīti ayaṃ kira nesaṃ adhippāyo : Đối với loài người, sau khi nghe được Pháp của Vị Ấy, những ai không có khả năng Viên Tịch Niết Bàn, những người ấy sau khi thực hiện bằng sự khởi đầu là Bố Thí cũng sẽ làm cho lấp đầy Thiên Giới, tương truyền điều này chính là chủ đích của hàng Thiên Chúng.

Tattha "tuṭṭhā kalyarūpā"ti kiñcāpi idaṃ padadvayaṃ atthato abhinnaṃ, tathāpi "kimabbhutaṃ daṭṭhu marū pamoditā, kiṃ devasaṅgho atiriva kalyarūpo"ti imassa pañhadvayassa vissajjanatthaṃ vuttanti veditabbaṃ : Ở đây, gọi là "**Hài lòng hoan hỷ**" tức là đây chính là một cặp từ mà bất cứ từ nào cũng không là phá vỡ đi ý nghĩa, cũng như vậy trong cách đó cần phải hiểu rằng hàng Thiên Chúng đã đề cập đến ý nghĩa của câu trả lời trong cặp đôi câu hỏi đó rằng "Đã thấy được điều phi thường nào mà chúng Chư Thiên hoan hỷ và tại sao hội chúng Chư Thiên lại cực kỳ hoan hỷ?"

Idāni yena adhippāyena bodhisatte jāte tuṭṭhā ahesuṃ, taṃ āvikarontehi vuttāya catutthagāthāya sattaggahaṇena devamanussaggahaṇaṃ, pajāgahaṇena sesagatiggahaṇaṃ : Với chủ đích nào trong việc sanh ra của Bồ Tát đã có sự hân hoan, giờ đây,bằng việc giải thích những điều đó, với việc đã được đề cập đến trong kệ ngôn thứ tư, bằng cách nắm lấy những chúng sanh là nắm lấy Chư Thiên và Loài Người, bằng cách nắm lấy quần sanh là nắm lấy những sanh thú còn lại.

Evaṃ dvīhi padehi pañcasupi gatīsu seṭṭhabhāvaṃ dasseti : Như vậy, với hai câu chỉ ra cho thấy sự hiện hữu cao cả trong năm sanh thú.

Tiracchānāpi hi sīhādayo asantāsādiguṇayuttā, tepi ayameva atiseti : Quả thật vậy, liên hệ đến những đức tính chẳng hạn không có sự sợ sệt giống như sư tử đối với loài bàng sanh, hay chính với điều này là sự ngủ nhiều giữa bọn chúng.

Tasmā "pajānamuttamo"ti vutto : Chính vì thế, nên đã được nói rằng "**Tối thượng giữa quần sanh**".

Devamanussesu pana ye attahitāya paṭipannādayo cattāro puggalā, tesu ubhayahitapaṭipanno aggapuggalo ayaṃ, naresu ca usabhasadisattā narāsabho : Lại nữa, giữa Chư Thiên và Loài Người, người nào với bốn phương pháp thực hành vì lợi ích cho chính mình, trong số những người đó việc thực hành vì lợi ích cho cả hai đây chính là **Người Tối Thắng**, và trạng thái giống như con bò đực giữa loài người nên gọi là **Đấng Nhân Ngưu**.

Tenassa thutiṃ bhaṇantā idampi padadvayamāhaṃsu : Chính vì thế, trạng thái nói lên những lời khen ngợi dành cho Vị Ấy, chính là đối với cặp đôi câu này.
Pañcamagāthāya taṃ saddanti taṃ devehi vuttavacanasaddaṃ : Trong kệ ngôn thứ năm, gọi là "**Lời nói đó**" tức là những lời nói chuyện đã được đề cập đến bởi những hàng Thiên Chúng.

Avasarīti otari : Gọi là "**Đi xuống**" tức là đi xuống phía dưới.

Tada bhavananti tadā bhavanaṃ : Gọi là "**Tại chổ ngụ**" tức là tại chổ khi ấy trú ngụ.

Chaṭṭhagāthāya tatoti asitassa vacanato anantaraṃ : Trong câu kệ ngôn thứ sáu, gọi là "**Liền sau đó**" tức là liên tục không gián đoạn từ lời nói của Đạo Sĩ Asita.

Ukkāmukhevāti ukkāmukhe eva, mūsāmukheti vuttaṃ hoti : Gọi là "**Tại miệng lò**" tức là chính ngay tại miệng lò của thợ rèn, cũng còn được gọi là ngay miệng lò luyện kim.

Sukusalasampahaṭṭhanti sukusalena suvaṇṇakārena saṅghaṭṭitaṃ, saṅghaṭṭentena tāpitanti adhippāyo : Gọi là "**Được tinh luyện khéo léo thiện xão**" tức là đã có sự kết hợp trộn lẫn bởi người thợ kim hoàn với sự khéo léo và thiện xão, chủ ý chính là đã được nung chảy với sự kết hợp trộn lẫn.

Daddallamānanti vijjotamānaṃ : Gọi là "**Đang rực rở**" tức là đang chiếu sáng rực rỡ.

Asitavhayassāti asitanāmassa dutiyena nāmena kaṇhadevilassa isino : Gọi là "**Đến Đạo Sĩ gọi là Asita**" tức là đến Đạo Sĩ có tên gọi là Asita, bằng tên gọi thứ hai của Đạo Sĩ Kaṇhadevila.

Sattamagāthāya tārāsabhaṃ vāti tārānaṃ usabhasadisaṃ, candanti adhippāyo : Trong câu kệ ngôn thứ bảy, gọi là "**Chúa tể những vì sao**" tức là giống như "con bò đực" của những vì sao, và chủ ý chính là mặt trăng.

Visuddhanti abbhādiupakkilesarahitaṃ : Gọi là "**Thanh tịnh**" tức là không có sự nhơ bẩn nào chẳng hạn như là đám mây.

Saradarivāti sarade iva : Gọi là "**Giống như mùa thu**" tức là giống như trong mùa thu.

Ānandajātoti savanamatteneva uppannāya pītiyā pītijāto : Gọi là "**Sanh hoan hỷ**" tức là sanh khởi sự vui mừng với sự vui mừng sanh lên chính từ việc được nghe.

Alattha pītinti disvā punapi pītiṃ labhi : Gọi là "**Đã nhận được niềm vui mừng**" tức là sau khi nhìn thấy đã có được sự vui mừng hơn nữa.

Tato paraṃ bodhisattassa devehi sadā payujjamānasakkāradīpanatthaṃ vuttaaṭṭhamagāthāya anekasākhanti anekasalākaṃ : Liền sau đó, với mục đích giải thích rõ sự tôn kính và trong khi nương nhờ vào Đức Bồ Tát thường xuyên bởi hàng thiên chúng, trong kệ ngôn thứ tám đã được đề cập rằng gọi là "**Nhiều nan lọng**" tức là nhiều thanh gỗ được chèn giữa hai lớp vãi.

Sahassamaṇḍalanti rattasuvaṇṇamayasahassamaṇḍalayuttaṃ : Gọi là "**Ngàn cái mặt tròn**" tức là liên hệ đến một ngàn cái mặt hình tròn được làm bằng vàng đỏ.

Chattanti dibbasetacchattaṃ : Gọi là "**Cây lọng**" tức là chiếc lọng màu trắng trên thiên giới.

Vītipatantīti sarīraṃ bījamānā patanuppatanaṃ karonti : Gọi là "**Họ phe phẩy quạt**" tức là trong khi đang quạt thân thể, những vị ấy cất cao lên rồi hạ xuống.

Navamagāthāya jaṭīti jaṭilo : Trong kệ ngôn thứ chín, gọi là "**Bện tóc**" tức là những đạo sĩ khổ hạnh thắt bím tóc.

Kaṇhasirivhayoti kaṇhasaddena ca sirisaddena ca avhayamāno : Gọi là "**Tên gọi Kaṇhasiri**" tức là trong khi có tên gọi bằng tiếng Kaṇha và bằng tiếng Siri.

Taṃ kira "sirikaṇho"tipi avhayanti āmantenti, ālapantīti vuttaṃ hoti : Tương truyền, khi gọi tên, kêu gọi hay trò chuyện Vị ấy cũng đã được gọi bằng tên "Sirikaṇha."

Paṇḍukambaleti rattakambale : Gọi là "**Vải len Paṇḍukambala**" tức là vải len màu đỏ.

Adhikārato cettha "kumāra"nti vattabbaṃ, pāṭhaseso vā kātabbo : Và ở đây, từ chức phận thì cần phải được gọi là "Hoàng Tử", hoặc là nên làm trong những phần còn lại.

Purimagāthāya ca ahatthapāsagataṃ sandhāya "disvā"ti vuttaṃ : Việc đã đề cập đến là "Sau khi đã nhìn thấy" liên hệ đến với câu kệ trước đó và không hướng đến khủy tay.

Idha pana hatthapāsagataṃ paṭiggahaṇatthaṃ upanītaṃ, tasmā puna vacanaṃ "disvā"ti : Lại nữa, ở đây hướng đến khủy tay với ý nghĩa tiếp nhận việc ban cho, cho nênbằng cách nói là "Sau khi nhìn thấy".

Purimaṃ vā dassanapītilābhāpekkhaṃ gāthāvasāne "vipulamalattha pīti"nti vacanato, idaṃ paṭiggahāpekkhaṃ avasāne "sumano paṭiggahe"ti vacanato: Từ việc nói rằng "Niềm vui mừng hoan hỷ đã nhận được tràn ngập" trong sự chấm dứt kệ ngôn trước đó là sự ước vọng nhận được niềm hoan hỷ bằng việc thấy, từ việc nói rằng "Vui mừng đã đón nhận" điều này trong sự chấm dứt ước vọng bằng việc đón nhận.

Purimañca kumārasambandhameva, idaṃ setacchattasambandhampi : Và trước đó chính là sự liên hệ đến Hoàng Tử, và điều này lại liên hệ đến những cây lọng trắng.

Disvāti satasahassagghanake gandhārarattakambale suvaṇṇanikkhaṃ viya kumāraṃ "chattaṃ marū"ti ettha vuttappakāraṃ setacchattaṃ dhāriyantaṃ muddhani disvā : Gọi là "**Sau khi nhìn thấy**" tức là ở đây sau khi nhìn thấy những chiếc lọng trắng được đưa lên đỉnh đầu theo phương pháp đã được đề cập đến là "Lọng Chư Thiên", Hoàng Tử giống như đồng tiền vàng trên tấm vải len màu đỏ của xứ Gandhāra trị giá cả trăm ngàn đồng tiền vàng.

Keci pana "idaṃ mānusakaṃ chattaṃ sandhāya vutta"nti bhaṇanti : Lại nữa, cũng có một số người nói rằng "Điều này đã nói liên hệ đến chiếc lọng nhân loại".

Yatheva hi devā, evaṃ manussāpi chattacāmaramorahatthatālavaṇṭavāḷabījanihatthā mahāpurisaṃ upagacchantīti : Quả thật, tương tự như những vị Chư Thiên, đối với loài người cũng vậy tay cầm chiếc quạt gió bằng thân cây thốt nốt và những chiếc lọng bằng đuôi con sơn dương và cánh của con chim công tiến lại gần Bậc Đại Nhân.

Evaṃ santepi na tassa vacanena kocipi atisayo atthi, tasmā yathāvuttameva sundaraṃ : Như vậy, đối với những ai bằng lời nói của họ dẫu có hay không có đầy đủ, cho nên sự tốt đẹp chính là đã được đề cập như thế.

Paṭiggaheti ubhohi hatthehi paṭiggahesi: Gọi là "**Đón nhận**" tức là vị ấy tiếp nhận bằng cả hai tay.

Isiṃ kira vandāpetuṃ kumāraṃ upanesuṃ : Tương truyền, là đưa Hoàng Tử đến trình diện và để đãnh lễ Đạo Sĩ.

Athassa pādā parivattitvā isissa matthake patiṭṭhahiṃsu : Thế nhưng, đôi chân của Hoàng Tử sau khi quay tròn đã tìm được sự nâng đở trên đỉnh đầu của vị Đạo Sĩ.

So tampi acchariyaṃ disvā udaggacitto sumano paṭiggahesi : Đạo Sĩ sau khi nhìn thấy điều phi thường đó tâm phấn khởi vui mừng và đã đón nhận.

Dasamagāthāyaṃ jigīsakoti jigīsanto magganto pariyesanto, upaparikkhantoti vuttaṃ hoti : Trong kệ ngôn thứ mười này, gọi là "**Từ xét đoán**" tức là trong khi tìm kiếm, trong khi vạch ra phương hướng, trong khi xem xét, cũng còn được là trong khi điều tra để xác định.

Lakkhaṇamantapāragūti lakkhaṇānaṃ vedānañca pāraṃ gato : Gọi là "**Bậc tinh thông nhân tướng học và chú thuật**" tức là Bậc đã đạt đến bờ kia của những bộ Vệ Đà và những tướng số.

Anuttarāyanti anuttaro ayaṃ : Gọi là "**Bậc Tối Thượng này**" tức là người này là Bậc Tối Thượng.

So kira attano abhimukhāgatesu mahāsattassa pādatalesu cakkāni disvā tadanusārena sesalakkhaṇāni jigīsanto sabbaṃ lakkhaṇasampattiṃ disvā "addhāyaṃ buddho bhavissatī"ti ñatvā evamāha : Tương truyền rằng Bện Sĩ ấy sau khi nhìn thấy những bánh xe trong lòng bàn chân của chúng sanh vĩ đại trong khi đưa đến trước mặt của mình, bởi vì nối tiếp sau đó, trong khi xét đoán đối với những tướng trạng còn lại sau khi nhìn thấy sự thành tựu của tất cả các tướng trạng và sau khi biết rằng "Người này, chắc chắn sẽ trở thành một vị Phật" nên đã nói như vậy.

Ekādasāyaṃ athattano gamana nti paṭisandhivasena arūpagamanaṃ : Trong câu số mười một, gọi là "**Thế rồi, sanh mạng của chính mình**" tức là sanh mạng ở cõi Vô Sắc do nương vào sự tái sanh.

Akaḷyarūpo gaḷayati assukānīti taṃ attano arūpūpapattiṃ anussaritvā "na dānāhaṃ assa dhammadesanaṃ sotuṃ lacchāmī"ti atuṭṭharūpo balavasokābhibhavena domanassajāto hutvā assūni pāteti gaḷayati : Gọi là "**Không hài lòng tuôn tràn dòng nước mắt**" tức là Đạo Sĩ ấy sau khi nhớ đến việc sẽ sanh về cõi Vô Sắc của chính mình nên suy nghĩ rằng "Giờ đây, để lắng nghe sự thuyết giảng Giáo Pháp của Vị ấy, Ta sẽ không đạt được." sau khi trở nên sanh khởi sự buồn rầu, không hài lòng bởi sự chinh phục của sự khổ sầu mãnh liệt nên những giọt nước mắt tuôn rơi.

"Garayatī"tipi pāṭho : Cũng có nơi ghi là "Garayati".

Yadi panesa rūpabhave cittaṃ nameyya, kiṃ tattha na uppajjeyya, yenevaṃ rodatīti? : Nếu như vậy, thì tâm của vị ấy nghiêng về cõi Sắc Giới, tại sao không thể sanh về nơi đó, vì sao lại khóc như vậy?"

Na na uppajjeyya, akusalatāya panetaṃ vidhiṃ na jānāti : Không và không thể nào sanh lên được, vì vị ấy không biết được phương pháp với những kỷ năng đó.

Evaṃ santepi domanassuppattiyevassa ayuttā samāpattilābhena vikkhambhitattāti ce? : Nếu như vậy, đối với sự vắng lặng, trạng thái đã chế ngự đối với việc nhận được nơi Thiền chứng thì chính sự khởi sanh những buồn rầu sầu muộn của vị ấy thật không thích hợp?

Na, vikkhambhitattā eva : Không, đó chính là trạng thái đã chế ngự.

Maggabhāvanāya samucchinnā hi kilesā na uppajjanti, samāpattilābhīnaṃ pana balavapaccayena uppajjanti : Quả thật như vậy, đối với sự tu tiến Đạo thì những kiết sử phiền não được trừ tuyệt gốc rể không còn sanh khởi, thế nhưng đối với những người đạt đến các Thiền Chứng vẫn còn khởi sanh bằng sự trợ giúp mạnh mẽ.

Uppanne kilese parihīnajjhānattā kutassa arūpagamananti ce? : Nếu như vậy, trong khi những kiết sử phiền não khởi sanh, trạng thái thiền định bị tiêu hoại thì sanh mạng nơi cõi Vô Sắc Giới của vị ấy từ đâu?

Appakasirena punādhigamato : Từ việc chứng đắc trở lại với một chút ít khó khăn.

Samāpattilābhino hi uppanne kilese balavavītikkamaṃ anāpajjantā vūpasantamatteyeva kilesavege puna taṃ visesaṃ appakasirenevādhigacchanti, "parihīnavisesā ime"tipi duviññeyyā honti, tādiso ca eso : Quả thật vậy, đối với những người đã đạt được những Thiền Chứng, trong lúc những kiết sử phiền não sanh khởi, trong khi không rơi vào phạm vi quá mạnh mẽ thì tốc lực của những kiết sử phiền não chỉ vừa đúng trong sự chỉ tịnh, sự thành tựu đó những vị ấy sẽ chứng đạt trở lại với chút ít khó khăn, cho nên đối với việc cho rằng "Những sự khác nhau trong việc tiêu hoại này" cũng là những điều khó nhận thức được, và điều này cũng giống như vậy.

No ce kumāre bhavissati antarāyoti na bhavissati nu kho imasmiṃ kumāre antarāyo : Gọi là "**Phải chăng sự tai hại sẽ hiện hữu nơi Hoàng Tử?**" tức là có hay không có sự nguy hại sẽ hiện hữu nơi Vị Hoàng Tử này?

Dvādasāyaṃ na orakāyanti ayaṃ orako paritto na hoti. Uttaragāthāya vattabbaṃ buddhabhāvaṃ sandhāyāha: Câu mười hai này gọi là "**Vị này không thấp kém**" tức là Vị này không phải là người thấp kém, nhỏ nhoi. Cần phải nói bằng câu kệ trả lời thì vị ấy đã nói liên hệ đến việc trở thành một Vị Phật.

Terasāyaṃ sambodhiyagganti sabbaññutaññāṇaṃ : Trong câu thứ mười ba này, gọi là "**Chánh Giác cao thượng**" tức là đối với Toàn Giác Trí.

Tañhi aviparītabhāvena sammā bujjhanato sambodhi, katthaci āvaraṇābhāvena sabbañāṇuttamato "agga"nti vuccati : Quả thật vậy, Vị ấy là Vị Giác Ngộ từ việc giác hiểu chân chánh với sự hiện hữu không thay đổi, từ Toàn Giác Trí cao thượng với việc không hiện hữu những chướng ngại dẫu bất kỳ nơi đâu, nên được gọi là "Cao thượng".

Phusissatīti pāpuṇissati : Gọi là "**Sẽ chứng đắc**" tức là sẽ chứng đạt được.

Paramavisuddhadassīti nibbānadassī : Gọi là "**Bậc thấy được sự thanh tịnh cao tột**" tức là Bậc thấy được Niết Bàn.

Tañhi ekantavisuddhattā paramavisuddhaṃ : Quả thật vậy, Niết Bàn thanh tịnh cao tột với trạng thái đồng nhất thanh tịnh.

Vitthārikassāti vitthārikaṃ assa : Gọi là "**Của vị ấy lan rộng**" tức là của vị ấy sẽ được phổ biến rộng rãi.

Brahmacariyanti sāsanaṃ : Gọi là "**Phạm Hạnh**" tức là Giáo Pháp.

Cuddasāyaṃ athantarāti antarāyeva assa, sambodhippattito orato evāti vuttaṃ hoti : Trong câu thứ mười bốn, gọi là "**Và trong khoảng giữa**" tức là chính trong khoản giữa của Hoàng Tử, cũng còn được nói là chính vào lúc hoan hỷ thỏa thích từ việc chứng đạt đến sự Giác Ngộ.

Na sossanti na suṇissaṃ : Gọi là "**Sẽ không nghe**" tức là sẽ không được nghe.

Asamadhurassāti asamavīriyassa : Gọi là "**Của Bậc Tinh Cân khó sánh**" tức là của Bậc Tinh Tấn không có kẻ sánh bằng.

Aṭṭoti āturo : Gọi là "**Phiền muộn**" tức là buồn rầu.

Byasanaṃ gatoti sukhavināsaṃ patto : Gọi là "**Đưa đến sự suy sụp**" tức là đạt đến sự hủy hại những điều an lạc.

Aghāvī ti dukkhito, sabbaṃ domanassuppādameva sandhāyāha : Gọi là "**Sầu khổ**" tức là bị đau khổ, đã được nói liên hệ đến chính với việc khởi sanh tất cả những ưu phiền.

Domanassena hi so āturo : Quả thật như vậy, Đạo Sĩ ấy buồn rầu bởi những ưu phiền.

Tañcassa sukhabyasanato byasanaṃ, sukhavināsanatoti vuttaṃ hoti : Và chính từ sự suy thoái những lạc an nên suy sụp, cũng còn được gọi là từ sự phá hủy đi những điều an lạc.

Tena ca so cetasikaaghabhūtena aghāvī : Và chính vì thế, vị ấy sầu khổ với sự hiện hữu những khổ sầu thuộc về tâm.

Pannarasāyaṃ vipulaṃ janetvānā ti vipulaṃ janetvā : Câu kệ thứ mười lăm này gọi là "**Đã làm cho bao trùm**" tức là sau khi đã làm cho phát sanh rộng lớn.

Ayameva vā pāṭho : Và chính điều này là sự tường thuật lại.

Niggamāti niggato : Gọi là "**Rời khỏi**" tức là đã đi ra khỏi.

Evaṃ niggato ca so bhāgineyyaṃ sayanti sakaṃ bhāgineyyaṃ, attano bhaginiyā puttanti vuttaṃ hoti : Và gọi là "**Vị ấy...cháu trai của chính mình**" tức là khi đã đi ra khỏi như vậy tức là người cháu trai trong thân tộc, cũng còn được gọi là con trai người chị gái của mình.

Samādapesīti attano appāyukabhāvaṃ ñatvā kaniṭṭhabhaginiyā ca puttassa nālakassa māṇavakassa upacitapuññataṃ attano balena ñatvā "vuḍḍhippatto pamādampi āpajjeyyā"ti naṃ anukampamāno bhaginiyā gharaṃ gantvā "kahaṃ nālako"ti : Gọi là "**Khuyến khích**" tức là sau khi biết được việc hiện hữu tuổi thọ quá ít ỏi của chính mình và trạng thái tích trữ phước lành của Thanh Niên Nālaka con trai của người chị gái út, và sau khi biết được bằng uy lực của chính mình rằng "Khi trưởng thành nó có thể vướng vào đối với những sự dể duôi" trong khi thương tưởng đến người đó, đã đi đến nhà của chị gái và hỏi rằng "Nālaka đang ở đâu?"

"Bahi, bhante, kīḷatī"ti : "Bạch Ngài đang chơi đùa bên ngoài."

"Ānetha na"nti āṇāpetvā taṅkhaṇaṃyeva tāpasapabbajjaṃ pabbājetvā samādapesi ovadi anusāsi : Sau khi ra lịnh rằng "Hãy dẫn nó đến đây nhanh" và vào khoảnh khắc ấy, sau khi đã cho xuất gia thành đạo sĩ khổ hạnh đã liền khuyến khích, nhắc nhở và khuyên nhủ.

Kathaṃ? "Buddhoti ghosaṃ...pe... brahmacariya"nti soḷasamagāthamāha : Như thế nào? Vị ấy đã nói lên kệ ngôn thứ mười sáu rằng **"Tiếng gọi "Phật"...(trùng)... Phạm Hạnh...".**

Tattha yada paratoti yadā parato : Ở đây, gọi là "**Khi nào, từ những người khác**" tức là bất cứ lúc nào từ những người khác.

Dhammamagganti paramadhammassa nibbānassa maggaṃ, dhammaṃ vā aggaṃ saha paṭipadāya nibbānaṃ : Gọi là "**Pháp tối cao**" tức là Đạo Lộ của Pháp Cao Thượng Niết Bàn, hoặc là Niết Bàn với sự thực hành Pháp Cao Thượng.

Tasminti tassa santike : Gọi là "**Nơi vị ấy**" tức là thân cận đối với Vị Ấy.

Brahmacariyanti samaṇadhammaṃ : Gọi là "**Phạm Hạnh**" tức là Pháp của vị Sa Môn.

Sattarasāyaṃ tādināti tassaṇṭhitena, tasmiṃ samaye kilesavikkhambhane samādhilābhe ca sati vikkhambhitakilesena samāhitacittena cāti adhippāyo : Gọi là "**Vị giống như vậy**" tức là người này có bảy phận sự, với việc y cứ vào vị đó, chủ ý là Niệm nhận được từ Định trấn áp những Kiết Sử Phiền Não, với tâm định tỉnh và với những Kiết Sử Phiền Não đã được chế ngự.

Anāgate paramavisuddhadassināti "ayaṃ nālako anāgate kāle bhagavato santike paramavisuddhaṃ nibbānaṃ passissatī"ti evaṃ diṭṭhattā so isi iminā pariyāyena "anāgate paramavisuddhadassī"ti vutto : Gọi là "**Vị thấy được sự Thanh Tịnh cao thượng trong Vị Lai**" tức là với trạng thái đã nhìn thấy được như vầy "Trong ngày Vị Lai, thanh niên Nālaka này trong khi hầu cận với Đức Thế Tôn, sẽ thấy được Niết Bàn Thanh Tịnh cao thượng" với trình tự thứ lớp này, Đạo Sĩ đó đã nói rằng "Thấy được sự Thanh Tịnh cao thượng trong ngày Vị Lai".

Tena anāgate paramavisuddhadassinā : Chính vì thế, là Bậc Thấy được sự Thanh Tịnh cao thượng trong ngày Vị Lai.

Upacitapuññasañcayoti padumuttarato pabhuti katapuññasañcayo : Gọi là "**Tích Trữ Phước đã được tích lũy**" tức là tích trữ những Phước Thiện đã tạo tác kể từ thời kỳ Đức Thế Tôn có Hồng Danh Padumuttara trở về sau này.

Patikkhanti āgamayamāno : Gọi là "**Trãi qua sự mong chờ**" tức là trong khi chờ đợi.

Parivasīti pabbajitvā tāpasavesena vasi : Gọi là "**Đã sống**" tức là sau khi xuất gia, vị ấy đã sống với sự ảnh hưởng của những vị Đạo Sĩ.

Rakkhitindriyoti rakkhitasotindriyo hutvā : Gọi là "**Căn Quyền được bảo vệ**" tức là đã trở nên có Nhĩ Quyền đã được bảo vệ.

So kira tato pabhuti udake na nimujji "udakaṃ pavisitvā sotindriyaṃ vināseyya, tato dhammassavanabāhiro bhaveyya"nti cintetvā : Tương truyền, kể từ đó trở về sau này, Đạo Sĩ đó không lặn sâu trong nước vì đã suy nghĩ rằng "Sau khi lặn sâu vào trong nước, Nhĩ Quyền có thể bị hư hại, từ đó có thể trở thành là người bên ngoài Giáo Pháp".

Aṭṭhārasāyaṃ **sutvāna ghosanti so nālako evaṃ parivasanto anupubbena bhagavatā sambodhiṃ patvā bārāṇasiyaṃ dhammacakke pavattite taṃ "bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ, sammāsambuddho vata so bhagavā uppanno"tiādinā nayena jinavaracakkavattane pavattaghosaṃ attano atthakāmāhi devatāhi āgantvā ārocitaṃ sutvā** : Câu kệ thứ mười tám này, gọi là "**Đã nghe tin**" tức là trong khi sống như vậy, tuần tự thứ lớp, sau khi đã Giác Ngộ, trong khi Pháp Luân được chuyển vận tại Bārāṇasī bởi Đức Thế Tôn, từ những vị Chư Thiên muốn mang lại lợi lạc cho chính mình sau khi đến, Đạo Sĩ Nālaka đó đã nghe thông báo tin tức đang diễn ra về **sự chuyển vận Luân Xa cao quý của Bậc Chiến Thắng** bằng phương pháp bắt đầu rằng "Pháp Luân đã được chuyển vận bởi Đức Thế Tôn, quả thật vậy Đức Thế Tôn, Bậc Chánh Đẳng Chánh Giác đó đã xuất hiện".

Gantvāna disvā isinisabhanti sattāhaṃ devatāhi moneyyakolāhale kayiramāne sattame divase isipatanaṃ gantvā "nālako āgamissati, tassa dhammaṃ desessāmī"ti iminā ca abhisandhinā varabuddhāsane nisinnaṃ disvā nisabhasadisaṃ isinisabhaṃ bhagavantaṃ : Gọi là "**Sau khi đi đến, đã nhìn thấy Đấng Ngưu Vương Ẩn Sĩ**" tức là suốt một tuần lễ tiếng huyên náo về con đường Tịnh Hành khi được tạo ra bởi Chư Thiên, sau khi Đạo Sĩ Nālaka đi đến Isipatana vào ngày thứ bảy đã nhìn thấy Đức Thế Tôn, Đấng Ngưu Vương Ẩn Sĩ giống như Đấng Ngưu Vương đang ngồi nơi chổ ngồi cao quý dành cho Đức Phật với ý định này "Nālaka sẽ đến, Ta sẽ thuyết Pháp đến vị ấy".

Pasannoti saha dassaneneva pasannacitto hutvā : Gọi là "**Tịnh Tín**" tức là chính với sự nhìn thấy đó, Tâm Tư đã trở nên tịnh tín.

Moneyyaseṭṭhanti ñāṇuttamaṃ, maggañāṇanti vuttaṃ hoti : Gọi là "**Tịnh Hành cao quý**" tức là Trí Tối Thượng, cũng được gọi là Trí Đạo.

Samāgate asitāvhayassa sāsaneti asitassa isino ovādakāle anuppatte : Gọi là "**Theo lời dạy của Đạo Sĩ Asita trong lần gặp gỡ**" tức là trong khi đã đạt đến thời điểm được giáo giới của Đạo Sĩ Asita.

Tena hi – "yadā vivarati dhammamaggaṃ, tadā gantvā samayaṃ paripucchamāno carassu tasmiṃ bhagavati brahmacariya"nti anusiṭṭho, ayañca so kālo : Quả thật vậy, chính vì lời khuyên nhủ rằng "Đến khi nào Giáo Pháp Cao Quý được mở rộng, lúc đó sau khi đi đến, trong khi tự mình hỏi thật kỷ càng rồi hãy thực hành Phạm Hạnh từ nơi Đức Thế Tôn đó", đây chính là thời điểm đó.

Tena vuttaṃ – "samāgate asitāvhayassa sāsane"ti. Sesamettha pākaṭameva : Chính vì thế, nên đã được nói rằng "Theo lời dạy của Đạo Sĩ Asita trong lần gặp gỡ". Ở đây, những điều còn lại cũng đã quá rõ ràng.

Ayaṃ tāva vatthugāthāvaṇṇanā : Điều này cũng quá nhiều là lời giải thích kệ ngôn mở đầu.

Pucchāgāthādvaye aññātametanti viditaṃ mayā etaṃ : Trong cặp đôi kệ ngôn câu hỏi, gọi là "**Điều đó đã được nhận biết rõ**" tức là chính con đã hiểu biết về điều đó.

Yathātathanti aviparītaṃ : Gọi là "**Đúng như thật**" tức là không có sự sai sót nào.

Ko adhippāyo?: Chủ ý là điều gì?

Yaṃ asito "sambodhiyaggaṃ phusissatāyaṃ kumāro"ti ñatvā "buddhoti ghosaṃ yada parato suṇosi, sambodhippatto vivarati dhammamagga"nti maṃ avaca, tadetaṃ mayā asitassa vacanaṃ ajja bhagavantaṃ sakkhiṃ disvā "yathātathamevā"ti aññātanti : Điều nào mà Đạo Sĩ Asita sau khi đã biết rằng "Hoàng Tử này sẽ chứng đắc được đối với sự Giác Ngộ tối thắng" rồi đã nói với chính con rằng "Khi nào danh từ 'Phật' con nghe từ nơi những người khác, Vị đạt đến sự Toàn Giác ấy khai mở Giáo Pháp tối thắng", chính những lời nói đó của Đạo Sĩ Asita, ngày hôm nay chính con sau khi nhìn thấy Đức Thế Tôn trước mặt và đã nhận biết rõ ràng rằng Đúng như thật".

Taṃ tanti tasmā taṃ : Gọi là "**Điều đó**" tức là do chính điều đó.

Sabbadhammāna pāragunti hemavatasutte vuttanayena chahi ākārehi : Gọi là "**Là bờ kia đối với tất cả các Pháp**" tức là bằng sáu cách thức nương theo cách đã đề cập đến trong Kinh Hemavata.

Sabbadhammānaṃ pāragataṃ : Cũng là Bậc đã đi đến bờ kia đối với tất cả các Pháp.

Anagāriyupetassāti anagāriyaṃ upetassa, pabbajitassāti attho : Gọi là "**Đối với việc thành Ẩn Sĩ không nhà**" tức là đối với việc sở hữu đời sống không nhà, nghĩa là đối với việc đã xuất gia.

Bhikkhācariyaṃ jigīsatoti ariyehi āciṇṇaṃ anupakkiliṭṭhaṃ bhikkhācariyaṃ pariyesamānassa : Gọi là "**Từ khao khát, Con thực hành Hạnh Khất Thực**" tức là đối với việc trong khi chờ đợi tìm kiếm con thực hành hạnh khất thực không nhơ bẩn được thực hành bởi những Bậc Thánh.

Moneyyanti munīnaṃ santakaṃ : Gọi là "**Tịnh Hạnh**" tức là thuộc về những Bậc Tịnh Mặc.

Uttamaṃ padanti uttamapaṭipadaṃ : Gọi là "**Phương pháp tối thượng**" tức là sự thực hành cao thượng.

Sesamettha pākaṭameva : Và ở đây, những câu còn lại cũng quá rõ ràng.

Athassa evaṃ puṭṭho bhagavā "moneyyaṃ te upaññissa"ntiādinā nayena moneyyapaṭipadaṃ byākāsi : Thế rồi, khi đã được Đạo Sĩ Nālaka hỏi đến như vậy, Đức Thế Tôn đã trả lời về con đường thực hành Tịnh Hạnh bằng phương pháp được bắt đầu rằng "**Ta sẽ giúp con hiểu về Tịnh Hạnh**".

Tattha upaññissanti upaññāpeyyaṃ, vivareyyaṃ paññāpeyyanti attho : Ở đây, gọi là "**Sẽ giúp cho hiểu**" tức là có thể giúp cho hiểu, nghĩa là có thể làm cho rõ ràng, có thể làm cho hiểu biết.

Dukkaraṃ durabhisambhavanti kātuñca dukkhaṃ kayiramānañca sambhavituṃ sahituṃ dukkhanti vuttaṃ hoti : Gọi là "**Khó hành và khó vượt qua**" tức là thực hành khó chịu khổ sở, cũng còn được gọi là trong khi thực hiện thì xuất hiện và hứng chịu sự khổ sở.

Ayaṃ panettha adhippāyo – ahaṃ te moneyyaṃ paññāpeyyaṃ, yadi naṃ kātuṃ vā abhisambhotuṃ vā sukhaṃ bhaveyya, evaṃ pana dukkaraṃ durabhisambhavaṃ puthujjanakālato pabhuti kiliṭṭhacittaṃ anuppādetvā paṭipajjitabbato : Lại nữa, ở đây điều này chính là chủ ý – Ta có thể làm cho con hiểu về Tịnh Hành, nếu như con thực hành hoặc vươn tới đạt được những điều đó, lại nữa vì khó thực hiện và khó vượt qua như vậy, từ sự huấn luyện kể từ lúc còn là phàm nhân trở về sau này, sau khi không làm cho khởi sanh những trạng thái tâm hoen ố con có thể trở nên an lạc.

Tathā hi naṃ ekassa buddhassa ekova sāvako karoti ca sambhoti cāti : Quả thật vậy, giống như việc đó được thực hành và hiện hữu chính từ một Bậc Thinh Văn Đệ Tử của một Đức Phật vậy.

Evaṃ bhagavā moneyyassa dukkarabhāvaṃ durabhisambhavatañca dassento nālakassa ussāhaṃ janetvā tamassa vattukāmo āha "handa te naṃ pavakkhāmi, santhambhassu daḷho bhavā"ti : Như vậy, Đức Thế Tôn trong khi chỉ ra cho thấy sự khó thực hành và khó vượt qua của Tịnh Hạnh, sau khi làm cho phát sanh sự nỗ lực tinh cần đến cho Đạo Sĩ Nālaka và mong muốn nói lên Tịnh Hạnh dành cho vị ấy, nên đã nói rằng "**Thế nên, Ta nói điều đó đến con, hãy can đãm và hãy trở nên mạnh mẽ**".

Tattha handāti byavasāyatthe nipāto : Ở đây, gọi là "**Thế nên**" tức là một bất biến phân từ trong ý nghĩa dùng để khuyến khích.

Te naṃ pavakkhāmīti tuyhaṃ taṃ moneyyaṃ pavakkhāmi : Gọi là "**Ta nói điều đó đến con**" tức là Ta nói về Tịnh Hành đó dành cho con.

Santhambhassūti dukkarakaraṇasamatthena vīriyūpatthambhena attānaṃ upatthambhaya : Gọi là "**Hãy can đãm**" tức là bằng sự chống đở của chính mình với sự chống đở là Tinh Tấn và với việc có thể thực hiện điều khó làm.

Daḷho bhavāti durabhisambhavasahanasamatthāya asithilaparakkamatāya thiro hoti : Gọi là "**Hãy trở nên mạnh mẽ**" tức là sự chắc chắn đối với việc không sờn chí và đối với việc có thể nhẫn nại trong việc khó vượt qua.

Kiṃ vuttaṃ hoti? : Vì sao được nói như vậy?

Yasmā tvaṃ upacitapuññasambhāro, tasmāhaṃ ekantabyavasitova hutvā evaṃ dukkaraṃ durabhisambhavampi samānaṃ tuyhaṃ taṃ moneyyaṃ pavakkhāmi, santhambhassu daḷho bhavāti : Chính vì Con là người tích lũy những Phước Thiện đã được tích trữ, cho nên Ta sau khi trở nên kiên định chắc chắn, Ta nói về Tịnh Hạnh đó dành cho con bằng việc khó thực hiện và chính với việc khó vượt qua, hãy can đãm và trở nên mạnh mẽ.

Evaṃ paramasallekhaṃ moneyyavattaṃ vattukāmo nālakaṃ santhambhane daḷhībhāve ca niyojetvā paṭhamaṃ tāva gāmūpanibaddhakilesappahānaṃ dassento "samānabhāga"nti upaḍḍhagāthamāha: Như vậy, mong muốn nói về diễn tiến Tịnh Hành cực kỳ khổ hạnh tột cùng, sau khi khích lệ Đạo Sĩ Nālaka trong sự can đãm và trong việc trở nên mạnh mẽ, ngay câu kệ ngôn thứ nhất, trong khi chỉ ra cho thấy sự đoạn tận những kiết sử phiền não liên quan mật thiết đến những khu làng, Ngài đã nói phân nữa kệ ngôn rằng "**Thật đồng đêu với nhau**".

Tattha samānabhāganti samabhāgaṃ ekasadisaṃ ninnānākaraṇaṃ : Ở đây, gọi là "**Thật đồng đêu với nhau**" tức là thực hiện không khác biệt, một cách giống nhau, mỗi phần như nhau.

Akkuṭṭhavandita nti akkosañca vandanañca : Gọi là "**Mắng nhiếc đãnh lễ**" tức là sự mắng chưởi và sự tôn kính.

Idāni yathā taṃ samānabhāgaṃ kayirati, taṃ upāyaṃ dassento "manopadosa"nti upaḍḍhagāthamāha : Giờ đây, giống như việc ấy được làm cho đồng đều với nhau, trong khi chỉ ra cho thấy phương cách đó, Ngài đã nói nữa câu kệ sau rằng "**Lỗi lâm tại nơi Tâm**".

Tassattho – akkuṭṭho manopadosaṃ rakkheyya, vandito santo anuṇṇato care, raññāpi vandito samāno "maṃ vandatī"ti uddhaccaṃ nāpajjeyya : Ý nghĩa của điều đó là – sự mắng nhiếc thì **cần phải bảo vệ những lỗi lâm tại nơi Tâm Ý**, được đãnh lễ **cần phải thực hành sự thanh tịnh, không kiêu căng tự phụ**, Bậc Sa Môn dẫu là Đức Vua đãnh lễ cũng không nên để vướng mắc vào sự cống cao ngã mạn vì nghĩ rằng "Vị ấy đãnh lễ Ta".

Idāni araññūpanibaddhakilesappahānaṃ dassento "uccāvacā"ti gāthamāha : Giờ đây, trong khi chỉ ra cho thấy sự đoạn tận những kiết sử phiền não liên quan mật thiết đến những cánh rừng, Ngài đã nói lên kệ ngôn rằng "**Sự đa dạng cao thấp**".

Tassattho – araññasaññite dāyepi iṭṭhāniṭṭhavasena uccāvacā nānappakārā ārammaṇā niccharanti, cakkhādīnaṃ āpāthamāgacchanti, te ca kho aggisikhūpamā pariḷāhajanakaṭṭhena : Ý nghĩa của điều đó là **dẫu trong những cánh rừng** cũng đã được gọi là trong những khi rừng, những đối tượng cảnh nhiều

hình thức khác nhau, **sự đa dạng cao thấp** do nương vào trạng thái hạnh phúc hay khổ đau **được phát ra**, được diễn tiến trong phạm vi của mắt chẳng hạn, và chúng **tựa như ngọn lửa** với ý nghĩa phát sanh ra để thiêu đốt.

Yathā vā ḍayhamāne vane aggisikhā nānappakāratāya uccāvacā niccharanti, sadhūmāpi, vidhūmāpi, nīlāpi, pītāpi, rattāpi, khuddakāpi, mahantāpi, evaṃ sīhabyagghamanussāmanussavividhavihaṅgavirutapupphaphala pallavādibhedavasena nānappakāratāya dāye uccāvacā ārammaṇā niccharanti bhiṃsanakāpi, rajanīyāpi, dosanīyāpi, mohanīyāpi : Hoặc là giống như những ngọn lửa trong cánh rừng đang bùng cháy, sự đa dạng cao thấp với nhiều hình thức khác nhau được phát ra, chẳng hạn như có khói, không có khói, xanh, vàng, đỏ, nhỏ hoặc lớn, cũng vậy những đối tượng cảnh đa dạng cao thấp trong cánh rừng với nhiều hình thức khác nhau nương vào việc phân chia chẳng hạn như tiếng động của nhiều loại chim hay của Sư Tử, Cọp, loài người hoặc phi nhân, hoặc hoa quả chồi non được phát ra chẳng hạn như với sự kinh hoàng, với sự quyến rũ, dẫn đến tức giận hoặc dẫn đến mê đắm.

Tenāha – "uccāvacā niccharanti, dāye aggisikhūpamā"ti : Chính vì thế nên đã được nói rằng "Sự đa dạng cao thấp được phát ra tựa như những ngọn lửa trong cánh rừng".

Evaṃ niccharantesu ca uccāvacesu ārammaṇesu yā kāci uyyānavanacārikaṃ gatā samānā pakatiyā vā vanacāriniyo kaṭṭhahārikādayo rahogataṃ disvā hasitalapitaruditadunnivatthādīhi nāriyo muniṃ palobhenti, tā su taṃ mā palobhayuṃ, tā nāriyo taṃ mā palobhayuṃ : Và như vậy, trong số những đối tượng cảnh cao thấp được phát khởi ra đó, bất kỳ những người nào sau khi nhìn thấy việc đã đi đến nơi vắng, một cách bình thường giống nhau của những người thợ làm rừng, hoặc là những người đi lượm cũi đã đến và đang dạo đi trong những khu rừng hoặc những vườn hoa, hoặc **những Phụ Nữ cám dỗ Bậc Ẩn Sĩ** chẳng hạn như cười, khóc, than thở hoặc quần áo xộc xệch, thì **mong rằng họ đừng cám dỗ được con**, mong những người phụ nữ đó đừng cám dỗ con.

Yathā na palobhenti, tathā karohīti vuttaṃ hoti : Cũng còn được nói rằng để những người đó không cám dỗ được như thế nào, con hãy làm như thế đó.

Evamassa bhagavā gāme ca araññe ca paṭipattividhiṃ dassetvā idāni sīlasaṃvaraṃ dassento "virato methunā dhammā"ti gāthādvayamāha : Như vậy, Đức Thế Tôn sau khi chỉ ra hình thức thực hành trong làng hoặc trong rừng dành cho vị ấy, giờ đây trong khi chỉ ra cho thấy việc thu thúc về Giới, Ngài đã nói lên cặp đôi kệ ngôn rằng "**Pháp dâm dục đã kiêng cử tránh xa**".

Tattha hitvā kāme paropareti methunadhammato avasesepi sundare ca asundare ca pañca kāmaguṇe hitvā : Ở đây, gọi là **Sau khi từ bỏ từng loại trong các Dục** tức là sau khi từ bỏ trong Năm Dục Trưởng Dưỡng tốt đẹp hay không tốt đẹp, từ Pháp dâm dục thậm chí đến những điều còn lại.

Tappahānena hi methunavirati susampannā hoti : Quả thật vậy, đối với việc từ bỏ những điều đó, sự kiêng cử những điều dâm dục chính là thành tựu tốt đẹp nhất.

Tenāha – "hitvā kāme paropare"ti : Chính vì thế, nên đã được nói rằng "Sau khi bỏ từng loại trong các Dục".

Ayamettha adhippāyo : Ở đây, điều này chính là chủ ý.

"Aviruddho" tiādīni pana padāni "na haneyya, na ghātaye"ti ettha vuttāya pāṇātipātāveramaṇiyā sampattidassanatthaṃ vuttāni : Lại nữa, đối với câu được bắt đầu chẳng hạn như là "**Không chống đối**" tức là ở đây trong khi đã nói rằng "Không nên giết và không bảo giết" với việc đã nói lên sự thấy được thành tựu lợi ích trong việc kiêng cử trách xa sự sát sanh.

Tatrāyaṃ saṅkhepavaṇṇanā – parapakkhiyesu pāṇesu aviruddho, attapakkhiyesu asāratto, sabbepi sataṇhanittaṇhatāya tasathāvare pāṇe jīvitukāmatāya amaritukāmatāya sukhakāmatāya dukkhapaṭikūlatāya ca "yathā ahaṃ tathā ete"ti attasamānatāya tesu virodhaṃ vinento teneva pakārena "yathā ete tathā aha"nti paresaṃ samānatāya ca attani anurodhaṃ vinento evaṃ ubhayathāpi anurodhavirodhavippahīno hutvā maraṇapaṭikūlatāya attānaṃ upamaṃ katvā pāṇesu ye keci tase vā thāvare vā pāṇe na haneyya sāhatthikādīhi payogehi, na ghātaye āṇattikādīhīti : Và đây chính là sự giải thích tóm gọn – đối với tha nhân **không chống đối** đối với chúng sanh, đối với chính bản thân thì **không có sự đắm say**, cho dù đối với trạng thái hiện hữu Ái Dục hay không có Ái Dục, những chúng sanh còn run rẫy

hay bất động với trạng thái mong mõi sự sống, với trạng thái mong mõi bất tử, với trạng thái mong mõi sự an lạc và với trạng thái ghê tởm sự đau khổ, trong khi dẹp bỏ đi sự đối nghịch với những người đó bằng chính bản thân mình rằng "**Ta thế nào chúng sanh ấy cũng vậy**", và bằng chính với phương pháp đó, trong khi dẹp bỏ đi sự thỏa thích của chính bản thân mình ngang bằng với tha nhân rằng "**Chúng như thế nào thì Ta cũng như vậy**", như vậy đối với cả hai, sau khi trở nên loại bỏ sự thỏa thích và chống đối, với trạng thái ghê tởm về sự chết **sau khi làm thí dụ với chính bản thân mình**, **không nên giết hại** những chúng sanh, bất kỳ một chúng sanh nào trong số những chúng sanh đó hoặc là run rẩy hoặc là bất động bằng những hành vi chẳng hạn như tự tay mình làm, cũng **không bảo sát hại** chẳng hạn như ra lệnh.

Evamassa methunaviratipāṇātipātaviratimukhena saṅkhepato pātimokkhasaṃvarasīlaṃ vatvā "hitvā kāme"tiādīhi indriyasaṃvarañca dassetvā idāni ājīvapārisuddhiṃ dassento "hitvā icchañcā"tiādimāha : Như vậy, từ sự tóm gọn Ngài đã nói về Thu Thúc Biệt Biệt Giải Thoát Giới dành cho vị ấy khi đối diện với việc kiêng tránh sự dâm dục và kiêng tránh sự sát sanh, sau khi chỉ ra cho thấy sự Thu Thúc Các Căn Quyền chẳng hạn như "Từ bỏ trong Các Dục", giờ đây trong khi chỉ ra cho thấy Sự Nuôi Mạng Thanh Tịnh, Ngài đã bắt đầu nói rằng "**Sau khi bỏ những mong muốn**".

Tassattho – yāyaṃ taṇhā ekaṃ laddhā dutiyaṃ icchati, dve laddhā tatiyaṃ, satasahassaṃ laddhā taduttarimpi icchatīti evaṃ appaṭiladdhavisayaṃ icchanato "icchā"ti vuccati, yo cāyaṃ paṭiladdhavisayalubbhano lobho : Điều đó, có ý nghĩa rằng - Người nào mà Ái Dục này nhận một muốn hai, nhận hai muốn ba..., nhận trăm ngàn lại mong muốn nhiều hơn số đó, từ trạng thái mong muốn trong tình trạng không có được như vậy gọi là "**Mong muốn**", và người nào tham lam trong tình trạng có được cũng chính là Tham.

Taṃ hitvā icchañca lobhañca yattha satto puthujjano, yasmiṃ cīvarādipaccaye tehi icchālobhehi puthujjano satto laggo paṭibaddho tiṭṭhati, tattha taṃ ubhayampi hitvā paccayatthaṃ ājīvapārisuddhiṃ avirodhento ñāṇacakkhunā cakkhumā hutvā imaṃ moneyyapaṭipadaṃ paṭipajjeyya : **Bất luận tại nơi nào, những chúng sanh vốn là những chúng sanh phàm phu sau khi từ bỏ những mong muốn và tham lam** đó, đối với những món vật dụng nào chẳng hạn như Y Phục, chúng sanh vốn phàm phu vốn quyến luyến và

vốn bị cột chặt đối với sự mong muốn và tham lam những vật dụng, tại nơi đó sau khi từ bỏ đối với cả hai, nhu cầu về những vật dụng trong khi không gây cản trở sự Nuôi Mạng Thanh Tịnh, với Tuệ Nhãn sau khi trở thành **Bậc Hữu Nhãn** thì **nên thực hành** Con Đường Tịnh Mặc này.

Evañhi paṭipanno tareyya narakaṃ imaṃ, duppūraṇaṭṭhena narakasaññitaṃ micchājīvahetubhūtaṃ imaṃ paccayataṇhaṃ tareyya, imāya vā paṭipadāya tareyyāti vuttaṃ hoti : Quả thật, sự thực hành như vậy **có khả năng vượt qua khổ cảnh này**, với ý nghĩa khó đáp ứng cho đầy đủ cũng còn được gọi là khổ cảnh, cũng còn được nói là cần phải vượt qua Ái luyến trong những vật dụng này vốn trở thành nhân trong Tà Mạng, hoặc cần phải vượt qua bằng phương pháp thực hành này.

Evaṃ paccayataṇhāpahānamukhena ājīvapārisuddhiṃ dassetvā idāni bhojane mattaññutāmukhena paccayaparibhogasīlaṃ tadanusārena ca yāva arahattappatti, tāva paṭipadaṃ dassento "ūnūdaro"ti gāthamāha : Như vậy, sau khi chỉ ra cho thấy sự Nuôi Mạng Thanh Tịnh bằng việc đối diện sự dứt bỏ những Ái luyến trong vật dụng, giờ đây chính với những điều nào để chứng đạt Quả Vị A La Hán, Giới Thọ Dụng Những Vật Dụng khi đối diện việc tri túc biết đủ trong vật thực và đi theo sau đó, trong khi chỉ ra cho thấy chính sự thực hành đó, Ngài đã nói lên kệ ngôn rằng "**Dạ dày vơi**".

Tassattho – dhammena samena laddhesu itarītaracīvarādīsu paccayesu āhāraṃ tāva āhārento : Điều đó có ý nghĩa rằng- Trong số những vật dụng bất luận với món nào chẳng hạn như Y phục được thọ nhận đúng Pháp, chính ngay trong khi thọ dụng vật thực thì nên:

Cattāro pañca ālope, abhutvā udakaṃ pive : Bốn hay năm là những vắt cuối cùng, ngưng không ăn, nên uống nước là xong

Alaṃ phāsuvihārāya, pahitattassa bhikkhuno : Vậy là đủ, cho người trú an lạc, cho Tỳ Khưu với trạng thái tinh cần.

Vuttanayena ūnaudaro assa, na vātabharitabhastā viya uddhumātudaro, bhattasammadapaccayā thinamiddhaṃ parihareyyāti vuttaṃ hoti : Bằng phương pháp đã được nói đến, **Dạ dày vơi** của vị ấy không phải là dạ dày căng phồng lên giống như chiếc túi da

chứa đầy không khí, nên cũng còn được gọi là cần phải tránh xa sự uể oải buồn ngủ do nguyên nhân mệt nhọc vì vật thực.

Ūnūdaro hontopi ca mitāhāro assa bhojane mattaññū, "neva davāyā"tiādinā paccavekkhaṇena guṇato dosato ca paricchinnāhāro : Dạ dày vơi và cũng như vậy **vật thực có chừng mực** chính là sự tiết độ trong vật thực của vị ấy, vật thực được xác định từ những ân đức từ những lỗi lầm bằng cách quán tưởng suy xét chẳng hạn như bắt đầu rằng "Không phải cho vui".

Evaṃ mitāhāro samānopi paccayadhutaṅgapariyattiadhigamavasena catubbidhāya appicchatāya appiccho assa : Như vậy vật thực có chừng mực thậm chí cũng ngang bằng với việc **thiểu dục ít mong muốn của vị ấy** đối với bốn trạng thái tri túc do nương vào những vật dụng, Pháp Đầu Đà, Học Pháp và sự Đắc Thành.

Ekaṃsena hi moneyyapaṭipadaṃ paṭipannena bhikkhunā evaṃ appicchena bhavitabbaṃ: Quả thật vậy, đối với vị Tỳ Khưu thực hành Con Đường Tịnh Mặc một cách chắn chắn thì cần phải tồn tại với sự thiểu dục ít mong muốn như vậy.

Tattha ekekasmiṃ paccaye tīhi santosehi santussanā paccayappicchatā : Ở đây, trạng thái **Thiểu Dục trong các vật dụng** là sự hài lòng đối với ba sự tri túc trong mỗi một loại vật dụng.

Dhutaṅgadharasseva sato "dhutavāti maṃ pare jānantū"ti anicchanatā dhutaṅgappicchatā : Trạng thái **Thiểu Dục trong Pháp Đầu Đà** tức là đối với những người đang thực hành về Pháp Đầu Đà có sự ghi nhớ rằng không mong muốn "Những người khác hãy biết rằng Ta là người thọ trì Pháp Đầu Đà".

Bahussutasseva sato "bahussutoti maṃ pare jānantū"ti anicchanatā pariyattiappicchatā majjhantikattherassa viya : Trạng thái **Thiểu Dục trong Học Pháp** tức là đối với những người Đa Văn có sự ghi nhớ rằng không mong muốn "Những người khác hãy biết rằng Ta là người Đa Văn" giống như đối với Trưởng Lão Majjhantika.

Adhigamasampannasseva sato "adhigato ayaṃ kusalaṃ dhammanti maṃ pare jānantū"ti anicchanatā adhigamappicchatā : Trạng thái **Thiểu Dục trong Sự Đắc Thành** tức

là đối với người Thành Tựu Sự Đắc Thành có sự ghi nhớ rằng không mong muốn “Những người khác hãy biết rằng Ta đã Đắc Thành với Thiện Pháp này”.

Sā ca arahattādhigamato oraṃ veditabbā : Và những điều đó nên hiểu là thấp kém đối với việc Đắc Thành Quả Vị A La Hán.

Arahattādhigamatthañhi ayaṃ paṭipadāti : Quả thật vậy, đây chính là Con Đường Thực Hành với mục đích Đắc Thành Quả Vị A La Hán.

Evaṃ appicchopi ca arahattamaggena taṇhāloluppaṃ hitvā alolupo assa : Và đối với việc Thiểu Dục Tri Túc như vậy, sau khi diệt tận Tham Ái bằng A La Hán Đạo chính là **Không còn Tham Muốn** của vị ấy.

Evaṃ alolupo hi sadā icchāya nicchāto aniccho hoti nibbuto, yāya icchāya chātā honti sattā khuppipāsāturā viya atittā, tāya icchāya aniccho hoti anicchattā ca nicchāto hoti anāturo paramatittippatto : Thật vậy, không còn tham muốn như vậy, **từ việc không mong muốn đối với những điều mong muốn thường xuyên vị ấy là Người Không Có Sự Mong Cầu** và là **Bậc Tịch Tịnh**, cho đến khi nào, sự đói khát trong sự mong muốn giống như sự không hài lòng của những chúng sanh đói khát và bịnh tật, cho đến khi ấy vị ấy là người không có sự mong cầu đối với những mong muốn, và từ trạng thái không có sự mong cầu vị ấy là vị Vô Dục, là Vị Vô Bịnh, là vị đạt đến sự hài lòng tối thượng.

Evaṃ nicchātattā nibbuto hoti vūpasantasabbakilesapariḷāhoti evamettha uppaṭipāṭiyā yojanā veditabbā: Với trạng thái Vô Dục như vậy, vị ấy là Bậc Tịch Tịnh, là Bậc Thiêu Đốt tịnh chỉ trọn vẹn với những Kiết Sử Phiền Não, ở đây cần phải hiểu với sự kết nối tuần tự nối tiếp nhau như vậy.

Evaṃ yāva arahattappatti, tāvapaṭipadaṃ kathetvā idāni taṃ paṭipadaṃ paṭipannassa bhikkhuno arahattappattiniṭṭhaṃ dhutaṅgasamādānaṃ senāsanavattañca kathento “sa piṇḍacāra”nti gāthādvayamāha : Như vậy, cho đến khi nào chứng đạt được Quả Vị A La Hán, sau khi nói về con đường thực hành cho đến khi ấy, giờ đây, trong khi nói về sự thọ trì Chi Phần Đầu Đà những phận sự đối với trú xứ để hoàn thành sự chứng đạt Quả Vị A La Hán của Vị Tỳ Khưu thực hành Đạo Lộ đó Ngài đã nói lên hai kệ ngôn rằng “**Chính vị đó… khất thực**”.

Tattha sa piṇḍacāraṃ caritvāti so bhikkhu bhikkhaṃ caritvā bhattakiccaṃ vā katvā : Ở đây, gọi là "**Chính vị ấy sau khi đi trì bình khất thực**" tức là vị Tỳ Khưu ấy sau khi đi trì bình khất thực hoặc sau khi đã thọ thực xong.

Vanantamabhihārayeti apapañcito gihipapañcena vanaṃ eva gaccheyya : Gọi là "**Vị ấy cần phải đi vào trong rừng**" tức là không có những chướng ngại đối với những chướng ngại của thế tục nên vị ấy cần phải đi vào trong rừng.

Upaṭṭhito rukkhamūlasminti rukkhamūle ṭhito vā hutvā : Gọi là "**Đã đứng bên dưới gốc cây**" tức là đã đứng hoặc sau khi hiện diện dưới gốc cây.

Āsanūpagatoti āsanaṃ upagato vā hutvā, nisinnoti vuttaṃ hoti : Gọi là "**Dần tiến đến chổ ngồi**" tức là đã tiến đến hoặc sau khi hiện diện tại chổ ngồi, cũng còn được nói là đã ngồi xuống.

Munīti moneyyapaṭipadaṃ paṭipanno : Gọi là "**Bậc Ẩn Sĩ**" tức là Bậc đang thực hành con đường Tịnh Mặc.

Ettha ca "piṇḍacāraṃ caritvā"ti iminā piṇḍapātikaṅgaṃ vuttaṃ : Và ở đây, gọi là "Sau khi trì bình khất thực" tức là điều này đã đề cập đến hạnh người thực hành khất thực.

Yasmā pana ukkaṭṭhapiṇḍapātiko sapadānacārī ekāsaniko pattapiṇḍiko khalupacchābhattiko ca hotiyeva, tecīvarikapaṃsukūlampi ca samādiyateva, tasmā imānipi cha vuttāneva honti : Lại nữa, chính vì người thực hành hạnh khất thực xuất chúng là ngoài Hạnh thứ lớp khất thực, Hạnh chỉ ăn tại một chổ ngồi, Hạnh chỉ ăn trong một Bát và Hạnh không ăn hậu thời, vị ấy còn phải thọ trì Hạnh mặc Tam Y và Hạnh mặc Y Phấn Tảo, cho nên là đã nói đến đối với cả sáu điều này.

"Vanantamabhihāraye"ti iminā pana āraññikaṅgaṃ vuttaṃ, "upaṭṭhito rukkhamūlasmi"nti iminā rukkhamūlikaṅgaṃ, "āsanūpagato"ti iminā nesajjikaṅgaṃ : Lại nữa, gọi là "Vị ấy cần phải đi vào trong rừng" tức là điều này đã đề cập đến Hạnh người sống trong rừng, gọi là "Đứng bên dưới gốc cây" tức là điều này đã đề cập đến Hạnh cư ngụ nơi gốc cây, gọi là "Tiến dần đến chổ ngồi" tức là đã đề cập đến Hạnh chỉ trú với oai nghi ngồi.

Yathākkamamạ pana etesaṃ anulomattā abbhokāsikayathāsanthatikasosānikaṅgāni vuttāniyeva hontīti evametāya gāthāya terasa dhutaṅgāni nālakattherassa kathesi : Lại nữa, những điều đó với trạng thái tùy thuận theo trình tự thứ lớp bằng chính với việc cũng đã đề cập đến các chi phần Hạnh cư ngụ ngồi chổ trống, Hạnh ở theo chổ được chỉ định và Hạnh cư ngụ tại tha ma mộ địa, như vậy đối với kệ ngôn đó, Ngài đã nói lên mười ba chi phần hạnh đầu đà đến cho Trưởng Lão Nākala.

Sa jhānapasuto dhīroti so anuppannassa jhānassa uppādanena uppannassa āvajjanasamāpajjanādhiṭṭhānavuṭṭhānapaccavekkhaṇehi ca jhānesu pasuto anuyutto : Gọi là "**Chính vị ấy, Bậc Trí Thiền khắng khít**" tức là vị ấy bằng việc làm cho sanh khởi đối với Thiền Định chưa sanh khởi, và là người khắng khít, đắm mình vào trong Thiền bằng cách hướng tâm, nhập thiền, chú nguyện, an trú trong Thiền và phản khán lại đối với Thiền đã sanh khởi.

Dhīroti dhitisampanno : Gọi là "**Bậc Trí**" tức là Bậc Thành Tựu Trí Tuệ.

Vanante ramito siyāti vane abhirato siyā, gāmantasenāsane nābhirameyyāti vuttaṃ hoti : Gọi là "**Có thể thỏa thích trong rừng sâu**" tức là có thể thỏa thích trong rừng cũng còn được nói là không nên thỏa thích tại những nơi cư ngụ trong làng.

Jhāyetha rukkhamūlasmiṃ, attānamabhitosayanti na kevalaṃ lokiyajjhānapasutoyeva siyā, apica kho tasmiṃyeva rukkhamūle sotāpattimaggādisampayuttena lokuttarajjhānenāpi attānaṃ atīva tosento jhāyetha : Gọi là "**Rồi Thiền Tịnh ở bên dưới gốc cây, và tự mình làm chính mình thỏa thích**" tức là không thể hoàn toàn khắng khít trong Thiền Hiệp Thế, mà chính tại nơi ấy vị đó còn phải Thiền Tịnh dưới cội cây trong khi cực kỳ hoan hỷ với chính bản thân mình đối với Thiền Siêu Thế tương ứng chẳng hạn như Dự Lưu Đạo.

Paramassāsappattiyā hi lokuttarajjhāneneva cittaṃ atīva tussati, na aññena : Quả nhiên là như vậy, chính với Thiền Siêu Thế, vị ấy cực kỳ hoan hỷ trong tâm bằng sự điều tức đạt đến tột cùng, chứ không bằng những thứ khác.

Tenāha – "attānamabhitosaya"nti : Chính vì thế nên nói rằng "Tự mình làm chính mình thảo thích".

Evamimāya gāthāya jhānapasutatāya vanantasenāsanābhiratiṃ arahattañca kathesi: Như vậy với kệ ngôn này, Ngài đã nói đến Quả Vị A La Hán với sự khắng khít trong Thiền và thỏa thích nơi cư ngụ trong rừng sâu.

Idāni yasmā imaṃ dhammadesanaṃ sutvā nālakatthero vanantamabhihāretvā nirāhāropi paṭipadāpūraṇe atīva ussukko ahosi, nirāhārena ca samaṇadhammaṃ kātuṃ na sakkā : Giờ đây, chính vì sau khi nghe được Pháp thoại này, Trưởng Lão Nālaka đã có rất nhiều sự háo hức trong con đường thực hành tròn đủ, cho dù có nhịn ăn sau khi đi vào đến trong khu rừng, và với sự nhịn ăn thì không thể thực hành Sa Môn Pháp.

Tathā karontassa hi jīvitaṃ nappavattati, kilese pana anuppādentena āhāro pariyesitabbo, ayamettha ñāyo : Quả thật vậy, trong khi làm tương tự như thế sinh mạng của vị ấy không còn tồn tại, lại nữa cần phải tìm kiếm vật thực bằng cách không để cho sanh khởi những Kiết Sử Phiền Não, thì ở đây điều này mới là thái độ đứng đắn.

Tasmā tassa bhagavā aparāparesupi divasesu piṇḍāya caritabbaṃ, kilesā pana na uppādetabbāti dassanatthaṃ arahattappattiniṭṭhaṃyeva bhikkhācāravattaṃ kathento "tato ratyā vivasāne"tiādikā cha gāthāyo abhāsi : Cho nên Đức Thế Tôn với mục đích cho thấy rằng cần phải đi trì bình khất thực trong mỗi ngày dẫu cho là nơi này nơi khác, thế nhưng những Kiết Sử Phiền Não thì không nên để cho sanh khởi, trong khi chỉ dạy cho vị ấy về phận sự Trì Bình Khất Thực cho đến hoàn thành sự chứng đạt Quả Vị A La Hán, Ngài đã nói lên sáu kệ ngôn được bắt đầu rằng "**Liền kế đó khi đêm dài chấm dứt**".

Tattha tatoti "sa piṇḍacāraṃ caritvā, vanantamabhihāraye"ti ettha vuttapiṇḍacāravanantābhihārato uttaripi : Ở đây, gọi là "**Liền kế đó**" tức là ở đây vượt qua thời điểm Trì Bình Khất Thực và thỏa thích trong rừng sâu đã được nói trong câu "Chính người đó, sau khi trì bình khất thực vị ấy cần phải đi vào trong rừng".

Ratyā vivasāneti rattisamatikkame, dutiyadivaseti vuttaṃ hoti : "**Khi đêm dài chấm dứt**" tức là vượt qua khỏi đêm khuya, cũng còn được gọi là vào ngày hôm sau.

Gāmantamabhihārayeti ābhisamācārikavattaṃ katvā yāva bhikkhācāravelā, tāva vivekamanubrūhetvā gatapaccāgatavatte

vuttanayena kammaṭṭhānaṃ manasi karonto gāmaṃ gaccheyya : Gọi là “**Phải tự mình đi đến bên trong làng**” tức là sau khi làm xong những phận sự nhỏ nhặt nhất, cho đến khi nào đến thời để đi trì bình khất thực, thì cho đến khi ấy sau khi sách tấn trong sự viễn ly bằng phương pháp đã đề cập đến trong khi ra đi và trong khi quay trở về, trong khi tạo sự chú tâm vào những Đề Mục Nghiệp Xứ, vị ấy nên đi vào trong làng.

Avhānaṃ nābhinandeyyāti “bhante, amhākaṃ ghare bhuñjitabba”nti nimantanaṃ, “deti nu kho na deti nu kho sundaraṃ nu kho deti asundaraṃ nu kho detī”ti evarūpaṃ vitakkaṃ bhojanañca paṭipadāpūrako bhikkhu nābhinandeyya, nappaṭigganheyyāti vuttaṃ hoti : Gọi là “**Không nên thỏa thích với những lời mời**” tức là những lời thỉnh mời thọ thực như là “Bạch Ngài, nên thọ thực tại nhà của chúng con”, Vị Tỳ Khưu vốn là người làm cho tròn đủ về con đường thực hành thì không nên thỏa thích với sự tầm cầu tìm kiếm vật thực giống như là “Không biết có bố thí hay không có bố thí, không biết bố thí vật ngon hay vật không ngon” cũng còn được gọi là không nên thọ nhận.

Yadi pana balakkārena pattaṃ gahetvā pūretvā denti, paribhuñjitvā samaṇadhammo kātabbo, dhutaṅgaṃ na kuppati, tadupādāya pana taṃ gāmaṃ na pavisitabbaṃ : Lại nữa, nếu như bằng vũ lực, sau khi nhận lấy bình bát, đã làm cho đầy rồi họ dâng cúng, sau khi thọ thực xong cần phải thực hành Sa Môn Pháp không có sự thay đổi về Chi Phần Đầu Đà, và nương theo sự kiện này thì không nên đi vào khu làng đó nữa.

Abhihārañca gāmatoti sace gāmaṃ paviṭṭhassa pātisatehipi bhattaṃ abhiharanti, tampi nābhinandeyya, tato ekasitthampi nappaṭigganheyya, aññadatthu gharapaṭipāṭiyā piṇḍapātameva careyyāti : Gọi là “**Hay tặng phẩm từ ngôi làng**” tức là đối với việc đã đi vào trong làng nếu như mọi người có biếu tặng những vật thực dẫu là hàng trăm đĩa, cũng không nên thỏa thích đối với những vật biếu tặng đó, không nên nhận lãnh dẫu chỉ là một hạt cơm, bất cứ giá nào cũng cần phải đi trì bình khất thực tuần tự tại những ngôi nhà.

Na munī gāmamāgamma, kulesu sahasā careti so ca monatthāya paṭipannako muni gāmaṃ gato samāno kulesu sahasā na care, sahasokitādiananulomikaṃ gihisaṃsaggaṃ na āpajjeyyāti vuttaṃ hoti : Gọi là “**Khi đến làng, Bậc Ẩn Sĩ không nên đến thình lình tại các gia tộc**” tức là vị đó vốn là người đang tiến hành mục đích Tỉnh

Mặc, cũng giống như Bậc Ẩn Sĩ đã đi đến làng thì không nên thình lình đi đến các gia tộc, cũng còn được nói là không nên để vướng mắc vào sự chúng đụng với hàng cư sĩ hay những điều không thích hợp chẳng hạn như cùng chia sẽ những ưu sầu.

Ghāsesanaṃ chinnakatho, na vācaṃ payutaṃ bhaṇeti chinnakatho viya hutvā obhāsaparikathānimittaviññattipayuttaṃ ghāsesanavācaṃ na bhaṇeyya : Gọi là "**Bỏ đi sự nói chuyện tầm cầu vật thực, và không nên nói những lời nói liên hệ**" tức là sau khi trở nên giống như cắt đứt mọi câu chuyện, không nên nói những lời nói tầm cầu vật thực hay liên hệ đến bằng cách biểu hiện, nói mánh khóe, ra dấu hay rao gọi.

Sace ākaṅkheyya, gilāno samāno gelaññapaṭibāhanatthāya bhaṇeyya : Nếu như cần phải mong muốn, thì giống như người bịnh nên nói với mục đích ngăn chặn bệnh hoạn ốm đau.

Senāsanatthāya vā viññattiṃ ṭhapetvā obhāsaparikathānimittapayuttaṃ, avasesapaccayatthāya pana agilāno neva kiñci bhaṇeyyāti : Hoặc với mục đích là chổ trú ngụ thì ngoại trừ sự rao gọi lại liên hệ đến bằng cách cách biểu hiện, nói mánh khóe và ra dấu, lại nữa, với ý nghĩa nương vào những điều còn lại thì người Vô Bịnh không nên nói bất cứ điều gì cả.

Alatthaṃ yadidanti imissā pana gāthāya ayamattho – gāmaṃ piṇḍāya paviṭṭho appamattakepi kismiñci laddhe "alatthaṃ yaṃ idaṃ sādhū"ti cintetvā aladdhe "nālatthaṃ kusala"nti tampi "sundara"nti cintetvā ubhayeneva lābhālābhena so tādī nibbikāro hutvā rukkhaṃvupanivattati, yathāpi puriso phalagavesī rukkhaṃ upagamma phalaṃ laddhāpi aladdhāpi ananunīto appaṭihato majjhattoyeva hutvā gacchati, evaṃ kulaṃ upagamma lābhaṃ laddhāpi aladdhāpi majjhattova hutvā gacchatīti : Điều này chính là ý nghĩa khi nói rằng "**Cái này đã nhận được**" trong câu kệ ngôn này – Khi đã đi vào trong ngôi làng để trì bình khất thực, việc đã nhận được bất cứ món gì dẫu chỉ là chút ít thì sau khi suy nghĩ rằng "**Lành thay! Ta đã nhận được vật này**", khi không nhận được cũng cho rằng "**Không nhận được cũng là điều tốt đẹp**", với việc nhận được hay không nhận được thì **với cả hai cách này**, sau khi suy nghĩ rằng "cũng tốt lành" đối với những điều đó, **Vị ấy giống như** trở thành người không có sự thay đổi **giống như quay trở về từ cội cây**, cũng giống như một người vốn là người tìm kiếm những loại trái cây, đã đến gần cội cây, dẫu nhận được hay không nhận được

trái cây thì sau khi trở nên dửng dưng không thu hoạch và không có sự say mê vị đó rời đi, tương tự như vậy sau khi đi đến gần các gia tộc dẫu có nhận được hay không nhận được những lợi đắc cũng trở nên dửng dưng và rời đi.

Sa pattapāṇīti gāthā uttānatthāva : Ý nghĩa của kệ ngôn quá rõ ràng khi nói rằng "**Chính vị ấy, với bình bát trên tay**".

Uccāvacāti imissā gāthāya sambandho – evaṃ bhikkhācāravattasampanno hutvāpi tāvatakeneva tuṭṭhiṃ anāpajjitvā paṭipadaṃ ārodheyya : Gọi là "**Có cao thấp**" tức là sự liên hệ trong kệ ngôn đó – đối với việc thành tựu phận sự đi trì bình khất thực như vậy, sau khi không vướng vào sự hài lòng với chỉ có bấy nhiêu cần phải cố gắng trên con đường thực hành ấy.

Paṭipattisārañhi sāsanaṃ : Quả thật vậy, Giáo Pháp có cốt lõi là sự thực hành.

Sā cāyaṃ uccāvacā...pe... mutanti : Và những điều này **đã được biết đến ... (trùng)... có cao thấp**.

Tassattho – sā cāyaṃ maggapaṭipadā uttamanihīnabhedato uccāvacā buddhasamaṇena pakāsitā : Ý nghĩa của điều đó là – những con đường thực hành này **đã được giảng giải bởi chính Vị Sa Môn là Đức Phật là có cao có thấp** từ việc chia ra là bậc thượng và bậc hạ.

Sukhāpaṭipadā hi khippābhiññā uccā, dukkhāpaṭipadā dandhābhiññā avacā : Quả thật là vậy, sự thực hành an lạc và thắng trí mau lẹ chính là cao, sự thực hành khó nhọc và thắng trí chậm chạp chính là thấp.

Itarā dve ekenaṅgena uccā, ekena avacā : Với chỉ một chi phần có đủ hai điều khác nhau đó chính là cao, có chỉ với một điều là thấp.

Paṭhamā eva vā uccā, itarā tissopi avacā : Hoặc chính với điều thứ nhất là cao, đối với ba điều khác là thấp.

Tāya cetāya uccāya avacāya vā paṭipadāya na pāraṃ diguṇaṃ yanti : Hoặc với tư duy con đường thực hành cao thấp đó thì **họ cũng không đi đến bờ kia hai lần**.

“Duguṇa”nti vā pāṭho, ekamaggena dvikkhattuṃ nibbānaṃ na yantīti attho : Có nơi khác ghi là “Duguṇa”, nghĩa là bằng một Tâm Đạo thì họ không đi đến Niết Bàn được hai lần.

Kasmā? Yena maggena ye kilesā pahīnā, tesaṃ puna appahātabbato : Tại sao vậy? Bởi vì những Kiết Sử Phiền Não nào đã được đoạn trừ bằng Tâm Đạo, thì những Kiết Sử Phiền Não đó không cần phải đoạn trừ nữa.

Etena parihānadhammābhāvaṃ dīpeti : Với điều đó, giải nghĩa sự vắng mặt các Pháp suy thoái.

Nayidaṃ ekaguṇaṃ mutanti tañca idaṃ pāraṃ ekakkhattuṃyeva phusanārahampi na hoti : Gọi là “**Nhưng điều này cũng không được biết chỉ một lần**” tức là ngày cả việc chứng đắc A La Hán Quả, Tâm Đạo đó cũng không phải là lần duy nhất (biết được) bờ bên kia.

Kasmā? Ekena maggena sabbakilesappahānābhāvato : Tại sao vậy? Không hiện hữu việc tất cả những Kiết Sử Phiền Não được đoạn trừ chỉ bằng một Tâm Đạo.

Etena ekamaggeneva arahattābhāvaṃ dīpeti : Với điều đó, Ngài giải thích không hiện hữu Quả Vị A La Hán chỉ bằng một Tâm Đạo.

Idāni paṭipadānisaṃsaṃ dassento “yassa ca visatā” ti gāthamāha : Giờ đây, trong khi chỉ ra cho thấy kết quả tốt đẹp của con đường thực hành, Ngài đã nói lên kệ ngôn rằng “**Và đối với người nào không có Ái tỏa lan**”.

Tassattho – yassa ca evaṃ paṭipannassa bhikkhuno tāya paṭipadāya pahīnattā aṭṭhasatataṇhāvicaritabhāvena visatattā visatā taṇhā natthi, tassa kilesasotacchedena chinnasotassa kusalākusalappahānena kiccākiccappahīnassa rāgajo vā dosajo vā appamattakopi pariḷāho na vijjatīti : Điều đó có ý nghĩa rằng – **Và đối với** Vị Tỳ Khưu **nào** thực hành như vậy, đã đoạn tận chính bằng chính con đường thực hành đó, vị ấy **không có** Ái Dục, **không có sự lan tỏa của Ái** với trạng thái lan tỏa bằng sự hiện hữu đi lang thang cùng với một trăm lẻ tám loại Ái Dục, **đối với dòng chảy được cắt đứt** bằng sự cắt đứt dòng chảy Kiết Sử Phiền Não của vị ấy, **đối với việc đã cắt đứt những điều nên làm hay không nên làm** bằng sự cắt đứt Thiện hay Bất Thiện tức là

sự thiêu đốt từ tham ái hoặc là sân hận dẫu chỉ là chút ít vị ấy **cũng không hiện hữu**.

Idāni yasmā imā gāthāyo sutvā nālakattherassa cittaṃ udapādi – "yadi ettakaṃ moneyyaṃ sukaraṃ na dukkaraṃ, sakkā appakasirena pūretu"nti, tasmāssa bhagavā "dukkarameva moneyya"nti dassento puna "moneyyaṃ te upaññissa" ntiādimāha : Giờ đây, sau khi đã nghe được kệ ngôn này, Tâm của Trưởng Lão Nālaka đã khởi sanh rằng: "Nếu như con đường Tịnh Hạnh chỉ có bấy nhiêu, dể dàng thực hành và thực hành không khó khăn, thì ta có khả năng làm cho tròn đủ không vất vả", chính vì thế Đức Thế Tôn trong khi chỉ ra cho vị ấy thấy rằng "Con Đường Tịnh Hạnh rất khó thực hành" Ngài đã nói rằng "**Ta sẽ giúp con hiểu về Tịnh Hạnh**".

Tattha upaññissanti upaññāpeyyaṃ, kathayissanti vuttaṃ hoti : Ở đây, gọi là "**Sẽ giúp**" tức là có thể giúp cho hiểu, cũng còn được nói là sẽ hướng dẫn.

Khuradhārā upamā assāti khuradhārūpamo : **Giống lưỡi dao cạo** tức là điều đó được so sánh với lưỡi dao cạo.

Bhaveti bhaveyya : Gọi là "**Nên trở thành**" tức là cần phải trở thành.

Ko adhippāyo?: Chủ ý là gì?

Moneyyaṃ paṭipanno bhikkhu khuradhāraṃ upamaṃ katvā paccayesu vatteyya : Vị Tỳ Khưu Thực Hành Con Đường Tịnh Hạnh sau khi tạo nên sự so sánh với lưỡi dao cạo, mới nên tiếp tục trong các vật dụng.

Yathā madhudiddhaṃ khuradhāraṃ lihanto, chedato, jivhaṃ rakkhati, evaṃ dhammena laddhe paccaye paribhuñjanto cittaṃ kilesuppattito rakkheyyāti vuttaṃ hoti : Giống như trong khi liếm lưỡi dao được trét mật ong, từ việc bị cắt đứt, nên người đó gìn giữ cái lưỡi, là cũng được nói rằng tương tự như vậy trong khi thọ dụng những vật dụng được thọ nhận hợp pháp, từ việc sanh lên những Kiết Sử Phiền Não nên Tâm cần phải được bảo vệ.

Paccayā hi parisuddhena ñāyena laddhuñca anavajjaparibhogena paribhuñjituñca na sukhena sakkāti bhagavā paccayanissitameva bahuso bhaṇati : Quả thật vậy, những vật dụng được thọ nhận với hình thức thanh tịnh và được sử dụng thọ hưởng vô tội thì không thể bằng an lạc

được, Đức Thế Tôn lập đi lập lại về việc nương vào những Vật Dụng (Tư Cụ Y Chỉ).

Jivhāya tālumāhacca, udare saññato siyāti jivhāya tāluṃ uppīḷetvāpi rasataṇhaṃ vinodento kiliṭṭhena maggena uppannapaccaye asevanto udare saṃyato siyā : Gọi là "**Với chiếc lưỡi áp chạm vào nóc họng, có thể chế ngự nơi bao tử**" tức là đối với việc sau khi đã đè mạnh vào nóc họng bằng chiếc lưỡi, trong khi làm cho tiêu tan Vị Ái, trong khi không giao thiệp những vật dụng đã được sanh lên bằng con đường nhơ bẩn ô uế, mới có thể chế ngự được bao tử.

Alīnacitto ca siyāti niccaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ bhāvanāya aṭṭhitakāritāya akusītacitto ca bhaveyya : Gọi là "**Và có thể Tâm không hề biếng nhác**" tức là Tâm không có sự giải đải và thường xuyên với sự tạo tác không ngừng lại và với sự tu tiến trong Thiện Pháp.

Na cāpi bahu cintayeti ñātijanapadāmaravitakkavasena ca bahuṃ na cinteyya : Gọi là "**Cũng không suy nghĩ thật nhiều**" tức là không nên suy nghĩ nhiều do nương theo sự suy tưởng về Thân Quyến, Quốc Độ hay là sự Bất Tử.

Nirāmagandho asito, brahmacariyaparāyaṇoti nikkileso ca hutvā taṇhādiṭṭhīhi kismiñci bhave anissito sikkhāttayasakalasāsanabrahmacariyaparāyaṇo eva bhaveyya : Gọi là "**Không tanh hôi, không dính mắc, Hành Phạm Hạnh điểm cuối cùng chấm dứt**" tức là sau khi trở thành người thoát khỏi những Kiết Sử Phiền Não, không còn nương vào trong bất kỳ Sanh Hữu nào bởi Ái và Kiến, cần phải nên Thực Hành Phạm Hạnh trọn vẹn của Giáo Pháp là Tam Học đến điểm cuối cùng.

Ekāsanassāti vivittāsanassa : Gọi là "**Đối với việc an tọa một mình**" tức là đối với việc ngồi xuống tại một nơi thanh vắng.

Āsanamukhena cettha sabbairiyāpathā vuttā : Và ở đây, đã đề cập đến tất cả những oai nghi với cội cây làm chổ ngồi.

Yato sabbairiyāpathesu ekībhāvassa sikkheyyāti vuttaṃ hotīti veditabbaṃ : Cần phải hiểu rằng tù đâu có việc đã nói như vậy tức là cần phải học tập đối với sự đơn độc trong tất cả các oai nghi.

Ekāsanassāti ca sampadānavacanametaṃ : Và đối với việc an tọa một mình, điều đó cũng là lời nói dành cho sự chuẩn bị.

Samaṇūpāsanassa cāti samaṇehi upāsitabbassa aṭṭhatiṃsārammaṇabhāvanānuyogassa, samaṇānaṃ vā upāsanabhūtassa aṭṭhatiṃsārammaṇabhedasseva: Gọi là "**Rồi tận tụy huấn luyện Hạnh Sa Môn**" tức là đối với việc theo sát nhiệt tâm tu tập về Ba Mươi Tám đối tượng cảnh hoặc là đối với viện hiện hữu theo sát sự chia chẻ của Ba Mươi Tám đối tượng cảnh của Vị Sa Môn.

Idampi sampadānavacanameva, upāsanatthanti vuttaṃ hoti : Đối với điều này, cũng chính là lời nói dành cho sự chuẩn bị, cũng còn được đề cập đến với ý nghĩa theo sát.

Ettha ca ekāsanena kāyaviveko, samaṇūpāsanena cittaviveko vutto hotīti veditabbo : Và ở đây, cần phải hiểu rằng cũng đã được nói là với việc an tọa một mình tức là thân viễn ly, với việc huấn luyện Hạnh Sa Môn chính là tâm viễn ly.

Ekattaṃ monamakkhātanti evamidaṃ kāyacittavivekavasena "ekattaṃ mona"nti akkhātaṃ: Gọi là "**Sự cô độc được gọi là Hiền Trí**" tức là như vậy, người này với thân tâm sự viễn ly nên đã được gọi là "Bậc Hiền Trí Cô Độc".

Eko ce abhiramissasīti idaṃ pana uttaragāthāpekkhaṃ padaṃ, "atha bhāhisi dasadisā"ti iminā assa sambandho : Gọi là "**Nếu như con sẽ thỏa thích một mình**" tức câu này là ước vọng cao hơn trong kệ ngôn, liên hệ đến ước vọng đó chính là "Mười phương được chiếu sáng".

Bhāhisīti bhāsissasi pakāsessasi : Gọi là "**Con sẽ được chiếu sáng**" tức là con sẽ được tỏa sáng, con sẽ được rạng danh.

Imaṃ paṭipadaṃ bhāvento sabbadisāsu kittiyā pākaṭo bhavissasīti vuttaṃ hoti : Cũng còn được nói là trong khi tu tiến bằng con đường thực hành này, sự nỗi tiếng sẽ hiện hữu với tiếng tăm lẫy lừng trong tất cả các phương.

Sutvā dhīrānantiādīnaṃ pana catunnaṃ padānaṃ ayamattho – yena ca kittighosena bhāhisi dasadisā taṃ dhīrānaṃ jhāyīnaṃ kāmacāginaṃ nighosaṃ sutvā atha tvaṃ tena uddhaccaṃ anāpajjitvā bhiyyo hiriñca saddhañca kareyyāsi, tena ghosena

harāyamāno “niyyānikapaṭipadā aya”nti saddhaṃ uppādetvā uttari paṭipattimeva brūheyyāsi : Đây chính là nghĩa của câu kệ được bắt đầu rằng “**Sau khi nghe… của những Bậc Trí**” – Với những danh tiếng nào sẽ được chiếu sáng trong khắp mười phương, **sau khi nghe được những âm thanh** đó **của những Bậc Hiền Trí, của những Bậc có Thiền và của những người từ bỏ Dục**, thế rồi chính với những điều đó, sau khi không chấp nhận với việc tâm tư xao lãng, con cần phải tạo nên **sự tăng trưởng về hổ thẹn tội lỗi và Tín Tâm**, trong khi chán chường chính với những âm thanh đó, sau khi đã làm cho phát sanh lên niềm tin rằng “Đây là con đượng thực hành dẫn đến sự giải thoát” con cần phải thực hành thêm nhiều hơn nữa.

Māmakoti evañhi sante mama sāvako hotīti : Gọi là “**Đệ Tử của Ta**” quả thật là trong khi yên tịnh như vậy chính là đệ tử của Ta.

Taṃ nadīhīti yaṃ taṃ mayā “hiriñca saddhañca bhiyyo kubbethā”ti vadatā “uddhaccaṃ na kātabba”nti vuttaṃ, taṃ iminā nadīnidassanenāpi jānātha, tabbipariyāyañca sobbhesu ca padaresuca jānātha : Gọi là “**Điều đó với dòng sông**” tức là điều nào mà chính Ta đã nói rằng “Hãy làm cho tăng trưởng về sự hổ thẹn tội lỗi và đức tin nhiều hơn” thì điều đó cũng đã được đề cập đến rằng “Không nên để xao lãng”, giờ đây con hãy biết được điều đó giống như đối với việc nhìn thấy dòng sông, hãy nhận biết về sự đổi thay của điều đó **trong những cái hồ nước** và **trong những khe sâu**.

Sobbhesūti mātikāsu : Gọi là “**Trong những hồ nước**” tức là trong những dòng nước.

Padaresūti darīsu : Gọi là “**Trong những khe sâu**” tức là trong những hang động.

Kathaṃ? Saṇantā yanti kusobbhā, tuṇhī yanti mahodadhīti : Như thế nào? Vì **dòng nước nhỏ di chuyển lại tạo tiếng động, nhưng đại đương di chuyển lại im lìm**.

Kusobbhā hi sobbhapadarādibhedā sabbāpi kunnadiyo saṇantā saddaṃ karontā uddhatā hutvā yanti, gaṅgādibhedā pana mahānadiyo tuṇhī yanti, evaṃ “moneyyaṃ pūremī”ti uddhato hoti amāmako, māmako pana hiriñca saddhañca uppādetvā nīcacittova hoti : Quả thật vậy, những dòng nước được chia ra thành những hồ nước hay những khe nước trong khi tạo nên những âm thanh tại tất cả

những con sông nhỏ, trong khi tạo nên những âm thanh và trở nên hung hãn đã trôi chảy, lại nữa đối với những dòng sông lớn được chia ra như sông Gaṅgā (Sông Hằng) thì im lìm trôi chảy, như vậy sự kiêu căng tự phụ cho rằng "Ta làm tròn đủ con đường Tịnh Hạnh" thì không phải là Đệ Tử của Ta, lại nữa Đệ Tử của Ta sau khi là cho phát sanh lên đối với sự hổ thẹn tội lỗi và đức tin, chính là người có tâm khiêm nhường.

Kiñca bhiyyo – yadūnakaṃ…pe… paṇḍitoti : Và nhiều hơn như thế nào – tức là "**Nếu thiếu kém…(trùng)… Bậc Hiền Trí**".

Tattha siyā – sace aḍḍhakumbhūpamo bālo saṇantatāya, rahado pūrova paṇḍito santatāya, atha kasmā buddhasamaṇo evaṃ dhammadesanābyāvaṭo hutvā bahuṃ bhāsatīti iminā sambandhena "yaṃ samaṇo"ti gāthamāha : Ở đây, có thể là – Kẻ ngu được ví như nữa chiếc bình nước với tính chất đang tạo thành tiếng, Người Trí giống như cái hồ đầy với tính chất yên lặng, thế nhưng tại sao Bậc Sa Môn, Đức Phật nói nhiều sau khi trở nên bận rộn đến sự thuyết Pháp như vậy? Liên hệ đến điều này, Ngài đã nói rằng "**Điều nào…Sa Môn**".

Tassattho – yaṃ buddhasamaṇo bahuṃ bhāsati upetaṃ atthasañhitaṃ, atthupetaṃ dhammupetañca hitena ca saṃhitaṃ, taṃ na uddhaccena, apica kho jānaṃ so dhammaṃ deseti divasampi desento nippapañcova hutvā : Điều đó có ý nghĩa rằng – "**Những điều nào, Vị Sa Môn, Đức Phật nói nhiều đã ban cho với những điều hữu ích**", Vị Ấy đã ban cho ý nghĩa, đã ban cho Giáo Pháp liên hệ đến sự tiến hóa, những điều đó với tâm không xao lãng, mặc khác trong khi thuyết giảng giống như ban ngày, **Vị ấy thuyết giảng về Giáo Pháp đang biết** và trở nên thoát ra khỏi sự nhơ bẩn.

Tassa hi sabbaṃ vacīkammaṃ ñāṇānuparivatti : Quả thật như vậy, tất cả những Khẩu Nghiệp của Vị ấy có sự gắn kết với Trí.

Evaṃ desento ca "idamassa hitaṃ idamassa hita"nti nānappakārato jānaṃ so bahu bhāsati, na kevalaṃ bahubhāṇitāya: Và trong khi thuyết giảng như vậy, từ việc tạo nên bằng nhiều hình thức chẳng hạn như "Đây là lợi ích cho người này, đây là sự tiến hóa cho người này" **Vị ấy nói nhiều về những điều được biết**, thế nhưng cũng không phải toàn bộ với trạng thái nói nhiều đó.

Avasānagāthāya sambandho – evaṃ tāva sabbaññutaññāṇena samannāgato buddhasamaṇo jānaṃ so dhammaṃ deseti, jānaṃ

so bahu bhāsati : Liên hệ đối với những kệ ngôn sau cùng rằng – Như vậy đối với vị ấy là Vị Sa Môn, Đức Phật đã đi đến thành tựu bằng Nhất Thiết Chủng Trí, Vị Ấy tuyên thuyết về Giáo Pháp đang biết, vị ấy nói nhiều về những điều đang biết.

Tena desitaṃ pana dhammaṃ nibbedhabhāgiyeneva ñāṇena yo ca jānaṃ saṃyatatto, jānaṃ na bahu bhāsati, sa muni monamarahati, sa muni monamajjhagāti : Chính vì thế, với Trí liên hệ đến sự thẩm thấu trong Giáo Pháp đã được thuyết giảng, ai trong khi chế ngự đối với những điều đang biết, không nói nhiều về những điều đang biết, Vị Ẩn Sĩ ấy xứng đáng là Bậc Trí Tuệ, Vị Ẩn Sĩ ấy đã chứng đạt Trí Tuệ.

Tassattho – taṃ dhammaṃ jānanto saṃyatatto guttacitto hutvā yaṃ bhāsitaṃ sattānaṃ hitasukhāvahaṃ na hoti, taṃ jānaṃ na bahu bhāsati : Điều đó có ý nghĩa rằng – Trong khi đang hiểu biết được về Giáo Pháp đó, **từ trạng thái thu thúc**, Tâm Tư sau khi trở nên được bảo hộ, những điều nào đã được nói đến không có mang lại lợi ích và an lạc cho những chúng sanh, **Vị Ấy không nói nhiều về những điều đang biết** đó.

So evaṃvidho monatthaṃ paṭipannako muni moneyyapaṭipadāsaṅkhātaṃ monaṃ arahati : Vị Ấy là Bậc Hiền Trí là người đã thực hành ý nghĩa của Trí Tuệ giống như vậy, **nên xứng đáng là Bậc Trí Tuệ** hay còn được gọi là Bậc Thực Hành Con Đường Tịnh Hạnh.

Na kevalañca arahatiyeva, apica kho pana sa muni arahattamaggañāṇasaṅkhātaṃ monaṃ ajjhagā icceva veditabboti arahattanikūṭena desanaṃ niṭṭhāpesi : Nhưng không chỉ nguyên vẹn với sự xứng đáng đó, mặc khác cần phải hiểu đối với điều đó rằng **Bậc Hiền Trí ấy, đã chứng đạt Trí Tuệ** hay còn được gọi là Trí Đạo A La Hán, và Pháp Thoại đã chấm dứt với đỉnh cao là Quả Vị A La Hán.

Taṃ sutvā nālakatthero tīsu ṭhānesu appiccho ahosi dassane savane pucchāyāti : Sau khi nghe về Con Đường Tịnh Hạnh đó, Trưởng Lão Nālaka đã có sự không mong cầu trong cả ba trường hợp, là trong sự nhìn thấy, trong sự lắng nghe và trong việc nêu lên câu hỏi.

So hi desanāpariyosāne pasannacitto bhagavantaṃ vanditvā vanaṃ paviṭṭho, puna "aho vatāhaṃ bhagavantaṃ passeyya"nti lolabhāvaṃ na janesi : Quả thật như vậy, chấm dứt Pháp Thoại, Tâm Tư được tịnh tín, Vị Ấy sau khi đãnh lễ Đức Thế Tôn, đã đi vào trong rừng, và Vị

Ấy không làm phát sanh lên sự hiện hữu mong mõi rằng "Ôi! Thật sự là Ta cần phải chiêm ngưỡng Đức Thế Tôn".

Ayamassa dassane appicchatā : Đó chính là trạng thái không mong cầu trong sự nhìn thấy của Vị Ấy.

Tathā "aho vatāhaṃ puna dhammadesanaṃ suṇeyya"nti lolabhāvaṃ na janesi : Tương tự như vậy, Vị Ấy không làm phát sanh lên sự hiện hữu mong mõi rằng "Ôi! Thật sự là Ta cần phải lắng nghe Giáo Pháp".

Ayamassa savane appicchatā : Đó chính là trạng thái không mong cầu trong sự lắng nghe của Vị Ấy.

Tathā "aho vatāhaṃ puna moneyyapaṭipadaṃ puccheyya"nti lolabhāvaṃ na janesi : Tương tự như vậy, Vị Ấy không làm phát sanh lên sự hiện hữu mong mõi rằng "Ôi! Thật sự là Ta cần phải hỏi về Con Đường Tịnh Hạnh".

Ayamassa pucchāya appicchatā : Đó chính là trạng thái không mong cầu trong việc nêu lên câu hỏi của Vị Ấy.

So evaṃ appiccho samāno pabbatapādaṃ pavisitvā ekavanasaṇḍe dve divasāni na vasi, ekarukkhamūle dve divasāni na nisīdi, ekagāme dve divasāni piṇḍāya na pāvisi : Như vậy, Vị Sa Môn không có mong cầu ấy, sau khi đi vào sâu trong khu vực chân núi, tại một khu rừng rậm đã không sống đến hai ngày, dưới mỗi cội cây, vị ấy đã không ngồi đến hai ngày, trong mỗi ngôi làng vị ấy đã không đi vào để trì bình khất thực đến hai ngày.

Iti vanato vanaṃ, rukkhato rukkhaṃ, gāmato gāmaṃ āhiṇḍanto anurūpapaṭipadaṃ paṭipajjitvā aggaphale patiṭṭhāsi : Trong khi đi lang thang từ cánh rừng này đến cánh rừng khác, từ cội cây này sang cội cây khác, từ làng này sang làng khác, sau khi đã thực hành theo Con Đường Tịnh Hạnh thích hợp, đã được an trú vào Quả Vị Cao Thượng A La Hán.

Atha yasmā moneyyapaṭipadaṃ ukkaṭṭhaṃ katvā pūrento bhikkhu satteva māsāni jīvati, majjhimaṃ katvā pūrento satta vassāni, mandaṃ katvā pūrento soḷasa vassāni : Thế rồi chính vì sau khi thực hành sự xuất chúng và trong khi làm cho tròn đủ Con Đường Tịnh Hạnh, Vị Tỳ Khưu chỉ còn sống trong khoản thời gian bảy tháng, sau khi thực hành bậc trung trong khi làm cho tròn đủ, vị ấy chỉ sống trong khoản thời

gian bảy năm, sau khi thực hành với sự chậm chạp, trong khi làm cho tròn đủ vị ấy chỉ tồn tại trong khoản thời gian mười sáu năm.

Ayañca ukkaṭṭhaṃ katvā pūresi, tasmā satta māse ṭhatvā attano āyusaṅkhāraparikkhayaṃ ñatvā nhāyitvā nivāsetvā kāyabandhanaṃ bandhitvā diguṇaṃ saṅghāṭiṃ pārupitvā dasabalābhimukho pañcapatiṭṭhitaṃ vanditvā añjaliṃ paggahetvā hiṅgulakapabbataṃ nissāya ṭhitakova anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbāyi : Và Đạo Sĩ Nālaka này, sau khi thực hành bằng sự xuất chúng, đã làm cho tròn đủ, cho nên đã vững trú trong thời gian bảy tháng, sau khi biết được việc chấm dứt thọ hành của chính mình, sau khi tắm gội đã tự mặc lấy y phục, sau khi cột chặt với sự cột chặt trên thân thể, rồi đã đắp Y Tăng Già Lê hai lớp, hướng về nơi Đấng Thập Lực, sau khi đã đãnh lễ bằng năm điểm chạm đất, đã chấp tay trước ngực, đã Viên Tịch Niết Bàn với Cảnh Giới Niết Bàn không hề dư sót trong chính tư thế đứng tựa vào triền núi có màu đỏ như son.

Tassa parinibbutabhāvaṃ ñatvā bhagavā bhikkhusaṅghena saddhiṃ tattha gantvā sarīrakiccaṃ katvā dhātuyo gāhāpetvā cetiyaṃ patiṭṭhāpetvā agamāsīti : Sau khi biết được sự kiện Viên Tịch Niết Bàn của Trưởng Lão Nālaka, Đức Thế Tôn đã đi đến đó cùng với Chư Tỳ Khưu Tăng, sau khi tổ chức hỏa táng thân thể, đã cho nhặt lấy Xá Lợi, và đã chỉ dạy kiến tạo tháp thờ, rồi đã trở về.

PHẦN DỊCH NGHĨA:

11. CHÚ GIẢI KINH NĀLAKA.

685. "Ānandajāte tidasagaṇe patīte,
Sakkañca indaṃ sucivasane ca deve;
Dussaṃ gahetvā atiriva thomayante,
Asito isi addasa divāvihāre ".

685. "Chúng Ba Ba, sanh hoan hỷ, vui mừng,
Tôn Kính Inda, Thiên Y đẹp lượt là,
Cầm vãi vóc, và nhiệt liệt tán dương,
Tại chổ nghĩ Asita thấy vậy".

685. Gọi là "**Khi đã sanh lên niềm hoan hỷ**" tức là Kinh Nālaka. Phát sanh trong trường hợp nào? Tương truyền, Đạo Sĩ tên là Nālaka vốn là cháu trai của Đạo Sĩ Asita, sau khi nhìn thấy học trò của Đức Thế Tôn Padumuttara thực hành con đường của Bậc Ẩn Sĩ, trong khi mong mõi ước ao trạng thái như vậy, kể từ đó trở về sau này đã thực hành tròn đủ những Pháp Độ Ba La Mật trong suốt một trăm ngàn (100.000) Đại Kiếp, bảy ngày sau kể từ ngày Đức Thế Tôn Chuyển Vận Pháp Luân, đã hỏi về Con Đường của Bậc Ẩn Sĩ bằng hai kệ ngôn được bắt đầu rằng "Đã biết rõ điều đó". Đức Thế Tôn, đã trả lời rõ ràng về câu hỏi của Đạo Sĩ Nālaka nương theo phương pháp được bắt đầu rằng "Ta sẽ giúp cho ngươi hiểu về Bậc Ẩn Sĩ". Lại nữa, sau khi Đức Phật Viên Tịch Niết Bàn, trong khi những Vị Tôn Giả thực hiện việc kiết tập Phật Ngôn, Tôn Giả Ānanda khi được hỏi đến bởi Tôn Giả Mahākassapa về chính đạo lộ thực hành của Bậc Ẩn Sĩ đó, đã gợi ý thêm về nguyên nhân nào? Khi nào Đạo Sĩ Nālaka đã hỏi Đức Thế Tôn?. Sau khi làm rõ ràng đối với tất cả và mong muốn được hiển bày ra, Tôn Giả Ānanda đã nói về hai mươi câu kệ ngôn giới thiệu được khởi đầu rằng "Trong khi sanh khởi sự hoan hỷ", rồi đã thuật lại những điều đó. Chính đối với tất cả những điều đó nên được gọi là "Kinh Nālaka".

Ở đây, gọi là "**Khi đã sanh lên niềm hoan hỷ**" tức là trong khi đã sanh lên sự thịnh vượng, trong khi đã đạt đến sự tăng trưởng. Gọi là "**Trong khi vui mừng**" tức là trong khi hài lòng. Lại nữa, hoặc là gọi "**Khi đã sanh lên niềm hoan hỷ**" tức là trong sự thỏa thích vô cùng. Gọi "**Trong khi vui mừng**" tức là trong khi sanh lên sự hân hoan. Gọi là "**Ăn mặc đẹp lượt là**" tức là Y phục không trở nên bẩn hoặc ố màu. Quả thật như vậy, đối với những Y Phục đã phát sanh lên tại cội cây như ý dành cho những Vị Chư Thiên thì không có sự bám dịnh của những loại bụi bẩn hoặc những sự nhơ nhớp. Gọi là "**Sau khi cầm lấy tấm vãi**" tức là ở đây, sau khi liệng bỏ những Thiên

Phục và chỉ nhận lấy để sử dụng với trạng thái tương tự như những tấm vãi nên gọi là “Tấm vãi”. Gọi là “**Đạo Sĩ Asita**” tức là Vị Đạo Sĩ đã nhận được tên gọi như vậy với trạng thái màu da của thân thể đen sậm. Gọi là “**Tại chỗ nghĩ nắng**” tức là tại nơi để nghĩ ngơi trong khoản thời gian nóng nực. Những điều còn lại cũng đã rõ ràng trong câu văn.

Lại nữa, từ mối liên hệ rằng: Tương truyền, Đạo Sĩ Asita này vốn là vị quan tế tự của Đức Vua Sīhahanu phụ thân của Suddhodana, và trở thành thầy dạy những nghiệp nghệ của Suddhodana vào lúc chưa làm lễ quán đãnh và cũng chính là quan tế tự vào lúc đã được làm lễ quán đãnh. Đối với việc đã đi đến để hầu cận Đức Vua vào hai buổi sáng và tối của Đạo Sĩ Asita, giống như thuở còn niên thiếu Đức Vua đã tôn kính và chấp tay vái chào. Tương truyền, điều đó chính là quy luật chúng của những Đức Vua dòng Sakya sau khi đã được đăng quang. Viên Quan Tế Tự chính vì đã mệt mõi với sự phù phiếm của thế gian nên đã nói rằng: “Tâu Đại Vương! Thần sẽ xuất gia.” Đức Vua Suddhodana sau khi biết được quyết định của Viên Quan Tế Tự thì đã van xin rằng: “Quả thật với điều đó, Thưa Thầy, Người cần phải cư ngụ trong vườn thượng uyển của chính con, giống như con có thể được diện kiến Ngài mỗi ngày vậy”. Viên Quan Tế Tự sau khi hứa hẹn rằng: “Hãy là như vậy” đã xuất gia sống đời sống khổ hạnh, trong khi cư ngụ trong Vườn Thượng Uyển và trong khi được Đức Vua phụng dưỡng, sau khi đã tạo sự chuẩn bị với đề mục Kasiṇa đã chứng đắc được Ngũ Thông Bát Thiền. Kể từ đó về sau này, Đạo Sĩ Asita sau khi thọ thực tại gia tộc của Đức Vua, đã đi đến một trú xứ nào đó chẳng hạn như là Đỉnh Núi Himalaya hay Tứ Đại Thiên Vương để sử dụng như là nơi cư ngụ để nghỉ ngơi trong khoản thời gian nóng nực. Thế rồi vào một ngày nọ, sau khi đi đến trú xứ của Ba Mươi Ba Vị Thiên Tử, đã đi vào bên trong một Ngôi Bảo Điện và ngồi trên chiếc ghế bằng Châu Báu trên Thiên Giới và thọ hưởng sự an lạc của Thiền Định, sau khi xuất ra khỏi Thiền Định vào buổi xế chiều đã đứng tại cổng của Tòa Lâu Đài và trong khi quan sát khắp tất cả mọi nơi với lộ trình rộng lớn khoản sáu mươi do tuần đã nhìn thấy những Chư Thiên thuộc quyền cai quản của Vua Trời Đế Thích trong lúc đã vui chơi, sau khi hân hoan vẫy khăn, rồi đã nói lên những lời ngợi khen ca tụng về Ân Đức của Bồ Tát. Chính vì thế, Tôn Giả Ānanda đã nói rằng “Khi đã sanh lên niềm hoan hỷ... (trùng) ... tại chổ nghỉ ngơi tránh nắng...”.

686. “Disvāna deve muditamane udagge,
Cittiṃ karitvāna idamavoca tattha;
“Kiṃ devasaṅgho atiriva kalyarūpo,
Dussaṃ gahetvā ramayatha kiṃ paṭicca”.

686. "Thấy Thiên Chúng, Tâm hoan hỷ mừng rỡ,
Bày tỏ quan tâm, tại đó nói điều này
"Sao Thiên Chúng lại vô cùng hân hoan,
Liên quan gì cầm vãi vóc xoay múa?"

686. Liền sau đó, Đạo Sĩ Asita **khi thấy Thiên Chúng** như vậy...(trùng)... **liên quan đến điều gì**? Ở đây, gọi là "**Mừng rỡ**" tức là thân thể nhướng cao lên. Gọi là "**Bày tỏ sự quan tâm**" tức là sau khi tạo nên sự lưu tâm. Gọi là "**Hân hoan**" tức là vui vẻ hài lòng. Những điều còn lại ý nghĩa quá rõ ràng.

687. "Yadāpi āsī asurehi saṅgamo,
Jayo surānaṃ asurā parājitā.
Tadāpi netādiso lomahaṃsano,
Kimabbhutaṃ daṭṭhu marū pamoditā".

687. "Cũng có khi đụng trận với Tu La,
Thắng thuộc Thiên, A Tu La thất bại,
Những khi đó, không rỡn lông tóc vậy,
Thấy gì lạ Chư Thiên hoan hỷ thế?".

687. Giờ đây, kệ ngôn được bắt đầu rằng "**Cũng có đôi khi**" chính là với sự liên hệ rõ ràng hơn. Lại nữa, chính điều đó là ý nghĩa của đoạn văn trong câu kệ ngôn thứ nhất, gọi là "**Đụng trận**" tức là chiến trận. Gọi là "**Thắng thuộc Thiên**" tức là chiến thắng thuộc về Chư Thiên.

Cần phải hiểu rằng đây là những lời nói được tường thuật lại thường xuyên về ý nghĩa hiện hữu đặc biệt của điều đó: Tương truyền, Vua Trời Sakka vốn là một thanh niên trẻ có tên gọi là Magha trưởng nhóm ba mươi ba người cư ngụ tại ngôi làng Macala trong Quốc Độ Magadha, sau khi thực hành tròn đủ đối với bảy phận sự căn bản, cùng với đồ chúng của mình đã được sanh về cõi Đao Lợi. Liền sau đó, những Chư Thiên sanh trước đó sau khi nói rằng "Những Thiên Tử mới đến cũng đã đến, chúng ta sẽ tạo sự tôn kính dành cho những vị ấy" nên dâng lên những cánh hoa sen của Thiên Giới, và thỉnh mời cai trị với phân nữa Vương Quốc. Vua Trời Sakka không hài lòng với việc cai trị phân nữa Vương Quốc, nên vào một ngày nọ sau khi liên kết với hội chúng của mình, nhân lúc những Chư Thiên sanh trước đó bị say mềm đã nắm lấy chân rồi thảy xuống chân núi Sineru. Và trên mặt đất bằng phẳng mười ngàn do tuần phía dưới của Núi Sineru sanh khởi nơi trú ngụ Atula với mục đích để che dấu cội cây tán lọng, nên được trang hoàng thêm cội cây loa kèn dành cho những vị ấy. Liền sau đó, khi đã có lại sự ghi nhớ những vị ấy không còn nhìn thấy trú xứ Đao Lợi nên suy nghĩ rằng "Than ôi! Chúng ta đã bị diệt vong bởi những lỗi lầm trong chất say, giờ đây chúng ta

không uống rượu nữa, chỉ uống những chất không phải là rượu, chúng ta không bố thí rượu, bây giờ chúng ta đã sanh làm Atula." Kể từ đó về sau này, sau khi trở nên nhận biết được việc sanh ra là "Asura" nên đã suy nghĩ rằng "Quả thật vậy, giờ đây chúng ta sẽ chiến đấu cùng với hàng Thiên Chúng" nên đã tiến lên đỉnh Sineru từ khắp mọi nơi. Liền ngay sau đó, Vua Trời Sakka, sau khi đã vượt qua đối với trận chiến, đã thảy những Atula xuống Đại Dương trở lại, rồi đã cho kiến tạo và đặt những hình ảnh Vua Trời giống như chính mình tại bốn cổng thành. Liền sau đó, chúng Atula đã lập đi lập lại việc tiến đến Thành Phố Chư Thiên, sau khi suy nghĩ rằng "Thật vậy, Vị Sakka này thường xuyên đứng đó bảo vệ không có khinh xuất". Trong khi vui mừng tuyên bố chiến thắng của chính mình, chúng Chư Thiên trong khi vẫy chào bằng Thiên Y trên khắp con đường rộng lớn, đã tổ chức lễ hội vui chơi. Thế nên, với khả năng có thể nhớ được bốn mươi Đại Kiếp thuộc về quá khứ và bốn mươi Đại Kiếp thuộc về tương lai, Đạo Sĩ Asita trong khi quan sát rằng "Việc đã từng vui chơi trước đây như vậy đã có hay không có đối với những người này trước đây nhỉ?" và sau khi thấy sự thắng trận của Chư Thiên trong cuộc chiến giữa Chư Thiên và Atula đó, nên đã nói rằng:

"Yadāpi āsī asurehi saṅgamo,
Jayo surānaṃ asurā parājitā;
Tadāpi netādiso lomahaṃsano"ti.

"Cũng có khi đụng trận với Tu La,
Thắng thuộc Thiên, A Tu La thất bại,
Những khi đó, không rỡn lông tóc vậy".

Chính trong những thời điểm đó cũng không có sự hân hoan sởn lông tóc giống như điều đó. Gọi là "**Thấy được điều lạ thường nào mà Thiên Chúng đã hoan hỷ phấn khích vậy nhỉ?**" tức là lại nữa, ngày hôm nay, sau khi đã nhìn thấy được điều lạ thường nào mà những Chư Thiên lại có sự thích thú phấn khích như vậy?

688. "Seḷenti gāyanti ca vādayanti ca,
Bhujāni phoṭenti ca naccayanti ca;
Pucchāmi vohaṃ merumuddhavāsine,
Dhunātha me saṃsayaṃ khippa mārisā".

688. "Họ reo hò, hát nhạc và xướng ca,
Vỗ những cánh tay, rồi cùng nhau nhảy múa,
Tôi hỏi các Ngài, cư dân đỉnh Meru,
Các Ngài mau, loại bỏ nghi ngờ tôi !".

688. Trong kệ ngôi thứ hai, gọi là "**Họ reo hò**" tức là họ phát ra những âm thanh hò reo bằng miệng. **Hát nhạc** tức là với việc đã ca hát bằng nhiều

thể loại khác nhau, **xướng ca** với sáu mươi tám ngàn loại nhạc cụ, gọi là "**Họ vỗ tay**" tức là họ vỗ tay biểu thị sự hài lòng. Gọi là "**Tôi xin hỏi quý Ngài**" tức là có thể tự chính mình có thể biết được sau khi đã quan sát nhưng vị ấy hỏi với mục đích muốn nghe những lời nói của những hàng Thiên Chúng. Gọi là "**Cư dân trên đỉnh núi Meru**" tức là trong khi đang sinh sống trên đỉnh núi Meru. Quả thật như vậy, khu vực phía dưới chân núi Sineru khoảng mười ngàn do tuần là nơi cư trú của Atula, khu vực ở giữa là Bốn Đại Châu và hai ngàn đảo nhỏ vây quanh, khu vực ở bên trên khoảng mười ngàn do tuần chính là cõi Ba Mươi Ba. Chính vì đó, những vị Chư Thiên còn được gọi là "Cư dân trên đỉnh núi Meru". Gọi là "**Thưa các Ngài!**" tức là Đạo Sĩ Asita mời thỉnh những vị Chư Thiên, cũng còn được nói là Nidukkhā (Thưa các vị vô khổ), Nirābādhā (Thưa các vị vô bịnh).

689. "So bodhisatto ratanavaro atulyo,
Manussaloke hitasukhatthāya jāto;
Sakyāna gāme janapade lumbineyye,
Tenamha tuṭṭhā atiriva kalyarūpā".

689. "Bồ Tát đó, Bậc Bảo Châu vô tỷ,
Đã sanh ra vì lợi lạc nhân gian,
Xứ Lumbinī trong làng người Sakya,
Nên chúng tôi, hài lòng cực hoan hỷ".

689. Thế rồi, đối với việc đã thông báo lại những gì đã xảy ra cho vị ấy bởi hàng Thiên Nhân đã được đề cập đến trong câu kệ ngôn thứ ba, gọi là "**Bồ Tát**" tức là chúng sanh thông minh khôn khéo, chúng sanh xứng đáng nắm bắt được sự giác ngộ viên mãn, gọi là "**Bậc Bảo Châu cao quý**" tức là trở nên Châu Bảo tuyệt hảo. Gọi là "**Chính vì thế chúng tôi hài lòng**" tức là sự hài lòng của chúng tôi chính vì với những nguyên nhân như thế. Quả thật vậy, Đức Bồ Tát đó sau khi chứng đắc được trạng thái của một Vị Phật sẽ tuyên thuyết Giáo Pháp giống như thế nào, cũng như vậy hội chúng Chư Thiên của chúng tôi và những nơi khác sẽ chứng đạt được những lãnh vực của Bậc Vô Học và Bậc Hữu Học. Đối với loài người, sau khi nghe được Pháp của Vị Ấy, những ai không có khả năng Viên Tịch Niết Bàn, những người ấy sau khi thực hiện bằng sự khởi đầu là Bố Thí cũng sẽ làm cho lấp đầy Thiên Giới, tương truyền điều này chính là chủ đích của hàng Thiên Chúng. Ở đây, gọi là "**Hài lòng hoan hỷ**" tức là đây chính là một cặp từ mà bất cứ từ nào cũng không là phá vỡ đi ý nghĩa, cũng như vậy trong cách đó cần phải hiểu rằng hàng Thiên Chúng đã đề cập đến ý nghĩa của câu trả lời trong cặp đôi câu hỏi đó rằng "Đã thấy được điều phi thường nào mà chúng Chư Thiên hoan hỷ và tại sao hội chúng Chư Thiên lại cực kỳ hoan hỷ?"

690. "So sabbasattuttamo aggapuggalo,
Narāsabho sabbapajānamuttamo;
Vattessati cakkamisivhaye vane,
Nadaṃva sīho balavā migābhibhū".
690. "Người tối thắng đó, cao thượng hơn tất cả,
Đấng Nhân Ngưu, tối thượng giữa quần sanh,
Sẽ Chuyển Vận bánh xe trong khu rừng Isi,
Tựa Vua cầm thú khỏe mạnh Sư Tử đang gầm thét".

690. Với chủ đích nào trong việc sanh ra của Bồ Tát đã có sự hân hoan, giờ đây,bằng việc giải thích những điều đó, với việc đã được đề cập đến trong kệ ngôn thứ tư, bằng cách nắm lấy những chúng sanh là nắm lấy Chư Thiên và Loài Người, bằng cách nắm lấy quần sanh là nắm lấy những sanh thú còn lại. Như vậy, với hai câu chỉ ra cho thấy sự hiện hữu cao cả trong năm sanh thú. Quả thật vậy, liên hệ đến những đức tính chẳng hạn không có sự sợ sệt giống như sư tử đối với loài bàng sanh, hay chính với điều này là sự ngủ nhiều giữa bọn chúng. Chính vì thế, nên đã được nói rằng "**Tối thượng giữa quần sanh**". Lại nữa, giữa Chư Thiên và Loài Người, người nào với bốn phương pháp thực hành vì lợi ích cho chính mình, trong số những người đó việc thực hành vì lợi ích cho cả hai đây chính là **Người Tối Thắng**, và trạng thái giống như con bò đực giữa loài người nên gọi là **Đấng Nhân Ngưu**. Chính vì thế, trạng thái nói lên những lời khen ngợi dành cho Vị Ấy, chính là đối với cặp đôi câu này.

691. "Taṃ saddaṃ sutvā turitamavasarī so,
Suddhodanassa tada bhavanaṃ upāvisi;
Nisajja tattha idamavocāsi sakye,
"Kuhiṃ kumāro ahamapi daṭṭhukāmo".
691. "Nghe lời đó, vị ấy vội vã xuống,
Đã đi vào chỗ ngụ Suddhadana,
Ngồi chổ đó, nói Sakya điều này,
'Thái Tử đâu, Ta muốn được nhìn thấy !'".

691. Trong kệ ngôn thứ năm, gọi là "**Lời nói đó**" tức là những lời nói chuyện đã được đề cập đến bởi những hàng Thiên Chúng. Gọi là "**Đi xuống**" tức là đi xuống phía dưới. Gọi là "**Tại chổ ngụ**" tức là tại chổ khi ấy trú ngụ.

692. "Tato kumāraṃ jalitamiva suvaṇṇaṃ,
Ukkāmukheva sukusalasampahaṭṭhaṃ;
Daddallamānaṃ siriyā anomavaṇṇaṃ,
Dassesu puttaṃ asitavhayassa sakyā".
692. "Liền sau đó, Thái Tử da sáng chói,
Tại miệng lò, tinh luyện khéo thiện xão,
Đang rực rở, với tỏa sáng hoàn hảo,

Dòng Sakya, trình con trai đến đạo sĩ Asita".

692. Trong câu kệ ngôn thứ sáu, gọi là "**Liền sau đó**" tức là liên tục không gián đoạn từ lời nói của Đạo Sĩ Asita. Gọi là "**Tại miệng lò**" tức là chính ngay tại miệng lò của thợ rèn, cũng còn được gọi là ngay miệng lò luyện kim. Gọi là "**Được tinh luyện khéo léo thiện xão**" tức là đã có sự kết hợp trộn lẫn bởi người thợ kim hoàn với sự khéo léo và thiện xão, chủ ý chính là đã được nung chảy với sự kết hợp trộn lẫn. Gọi là "**Đang rực rở**" tức là đang chiếu sáng rực rỡ. Gọi là "**Đến Đạo Sĩ gọi là Asita**" tức là đến Đạo Sĩ có tên gọi là Asita, bằng tên gọi thứ hai của Đạo Sĩ Kaṇhadevila.

693. "Disvā kumāraṃ sikhimiva pajjalantaṃ,
Tārāsabhaṃva nabhasigamaṃ visuddhaṃ;
Sūriyaṃ tapantaṃ saradarivabbhamuttaṃ,
Ānandajāto vipulamalattha pītiṃ".

693. "Thấy Thái Tử, như ngọn lửa bừng cháy,
Thanh tịnh như chúa vì sao trên trời,
Như thoát khỏi mây thu trời chói sáng,
Sanh hoan hỷ, niềm vui mừng tràn ngập".

693. Trong câu kệ ngôn thứ bảy, gọi là "**Chúa tể những vì sao**" tức là giống như "con bò đực" của những vì sao, và chủ ý chính là mặt trăng. Gọi là "**Thanh tịnh**" tức là không có sự nhơ bẩn nào chẳng hạn như là đám mây. Gọi là "**Giống như mùa thu**" tức là giống như trong mùa thu. Gọi là "**Sanh hoan hỷ**" tức là sanh khởi sự vui mừng với sự vui mừng sanh lên chính từ việc được nghe. Gọi là "**Đã nhận được niềm vui mừng**" tức là sau khi nhìn thấy đã có được sự vui mừng hơn nữa.

694. "Anekasākhañca sahassamaṇḍalaṃ,
Chattaṃ marū dhārayumantalikkhe;
Suvaṇṇadaṇḍā vītipatanti cāmarā,
Na dissare cāmarachattagāhakā.

694. "Nhiều nan lọng và mặt tròn ngàn cái,
Chúng Chư Thiên trên hư không cầm lọng,
Quạt lông phiến cán vàng được phe phẩy,
Người cầm lọng, phiến quạt không thấy được."

694. Liền sau đó, với mục đích giải thích rõ sự tôn kính và trong khi nương nhờ vào Đức Bồ Tát thường xuyên bởi hàng thiên chúng, trong kệ ngôn thứ tám đã được đề cập rằng gọi là "**Nhiều nan lọng**" tức là nhiều thanh gỗ được chèn giữa hai lớp vãi. Gọi là "**Ngàn cái mặt tròn**" tức là liên hệ đến một ngàn cái mặt hình tròn được làm bằng vàng đỏ. Gọi là "**Cây lọng**" tức là chiếc lọng màu trắng trên thiên giới. Gọi là "**Họ phe phẩy quạt**" tức là trong khi đang quạt thân thể, những vị ấy cất cao lên rồi hạ xuống.

695. "Disvā jaṭī kaṇhasirivhayo isi,
Suvaṇṇanikkhaṃ viya paṇḍukambale;
Setañca chattaṃ dhariyanta muddhani,
Udaggacitto sumano paṭiggahe".

695. "Kaṇhasiri, Bện Sĩ sau khi thấy,
Tựa tiền vàng trên Paṇḍukambala,
Chiếc lọng trắng trong khi đưa lên đầu,
Tâm phấn khởi vui mừng đã đón nhận".

695. Trong kệ ngôn thứ chín, gọi là "**Bện tóc**" tức là những đạo sĩ khổ hạnh thắt bím tóc. Gọi là "**Tên gọi Kaṇhasiri**" tức là trong khi có tên gọi bằng tiếng Kaṇha và bằng tiếng Siri. Tương truyền, khi gọi tên, kêu gọi hay trò chuyện Vị ấy cũng đã được gọi bằng tên "Sirikaṇha." Gọi là "**Vải len Paṇḍukambala**" tức là vải len màu đỏ. Và ở đây, từ chức phận thì cần phải được gọi là "Hoàng Tử", hoặc là nên làm trong những phần còn lại. Việc đã đề cập đến là "Sau khi đã nhìn thấy" liên hệ đến với câu kệ trước đó và không hướng đến khủy tay. Lại nữa, ở đây hướng đến khủy tay với ý nghĩa tiếp nhận việc ban cho, cho nênbằng cách nói là "Sau khi nhìn thấy". Từ việc nói rằng "Niềm vui mừng hoan hỷ đã nhận được tràn ngập" trong sự chấm dứt kệ ngôn trước đó là sự ước vọng nhận được niềm hoan hỷ bằng việc thấy, từ việc nói rằng "Vui mừng đã đón nhận" điều này trong sự chấm dứt ước vọng bằng việc đón nhận. Và trước đó chính là sự liên hệ đến Hoàng Tử, và điều này lại liên hệ đến những cây lọng trắng. Gọi là "**Sau khi nhìn thấy**" tức là ở đây sau khi nhìn thấy những chiếc lọng trắng được đưa lên đỉnh đầu theo phương pháp đã được đề cập đến là "Lọng Chư Thiên", Hoàng Tử giống như đồng tiền vàng trên tấm vải len màu đỏ của xứ Gandhāra trị giá cả trăm ngàn đồng tiền vàng. Lại nữa, cũng có một số người nói rằng "Điều này đã nói liên hệ đến chiếc lọng nhân loại". Quả thật, tương tự như những vị Chư Thiên, đối với loài người cũng vậy tay cầm chiếc quạt gió bằng thân cây thốt nốt và những chiếc lọng bằng đuôi con sơn dương và cánh của con chim công tiến lại gần Bậc Đại Nhân. Như vậy, đối với những ai bằng lời nói của họ dẫu có hay không có đầy đủ, cho nên sự tốt đẹp chính là đã được đề cập như thế. Gọi là "**Đón nhận**" tức là vị ấy tiếp nhận bằng cả hai tay. Tương truyền, là đưa Hoàng Tử đến trình diện và để đãnh lễ Đạo Sĩ. Thế nhưng, đôi chân của Hoàng Tử sau khi quay tròn đã tìm được sự nâng đở trên đỉnh đầu của vị Đạo Sĩ. Đạo Sĩ sau khi nhìn thấy điều phi thường đó tâm phấn khởi vui mừng và đã đón nhận.

696. "Paṭiggahetvā pana sakyapuṅgavaṃ,
Jigīsato lakkhaṇamantapāragū;
Pasannacitto giramabbhudīrayi,

"Anuttarāyaṃ dvipadānamuttamo".

696. "Đã đón nhận Bậc cao quý dòng Sakya,
Từ xét đoán, Vị thông tướng chú thuật,
Tâm tịnh tín, nên bật thốt ra lời,
'Tối thượng này, loài hai chân cao thượng'".

696. Trong kệ ngôn thứ mười này, gọi là "**Từ xét đoán**" tức là trong khi tìm kiếm, trong khi vạch ra phương hướng, trong khi xem xét, cũng còn được là trong khi điều tra để xác định. Gọi là "**Bậc tinh thông nhân tướng học và chú thuật**" tức là Bậc đã đạt đến bờ kia của những bộ Vệ Đà và những tướng số. Gọi là "**Bậc Tối Thượng này**" tức là người này là Bậc Tối Thượng. Tương truyền rằng Bện Sĩ ấy sau khi nhìn thấy những bánh xe trong lòng bàn chân của chúng sanh vĩ đại trong khi đưa đến trước mặt của mình, bởi vì nối tiếp sau đó, trong khi xét đoán đối với những tướng trạng còn lại sau khi nhìn thấy sự thành tựu của tất cả các tướng trạng và sau khi biết rằng "Người này, chắc chắn sẽ trở thành một vị Phật" nên đã nói như vậy.

697. "Athattano gamanamanussaranto,
Akalyarūpo gaḷayati assukāni;
Disvāna sakyā isimavocuṃ rudantaṃ,
"No ce kumāre bhavissati antarāyo".

697. "Trong khi nhớ đến sanh mạng chính mình,
Không hài lòng tuôn tràn dòng nước mắt
Thấy Đạo Sĩ khóc, dòng Sakya đã hỏi
'Nguy hại sẽ hiện hữu nơi Hoàng Tử ?'".

697. Trong câu số mười một, gọi là "**Thế rồi, sanh mạng của chính mình**" tức là sanh mạng ở cõi Vô Sắc do nương vào sự tái sanh. Gọi là "**Không hài lòng tuôn tràn dòng nước mắt**" tức là Đạo Sĩ ấy sau khi nhớ đến việc sẽ sanh về cõi Vô Sắc của chính mình nên suy nghĩ rằng "Giờ đây, để lắng nghe sự thuyết giảng Giáo Pháp của Vị ấy, Ta sẽ không đạt được." sau khi trở nên sanh khởi sự buồn rầu, không hài lòng bởi sự chinh phục của sự khổ sầu mãnh liệt nên những giọt nước mắt tuôn rơi. Cũng có nơi ghi là "Garayati". Nếu như vậy, thì tâm của vị ấy nghiêng về cõi Sắc Giới, tại sao không thể sanh về nơi đó, vì sao lại khóc như vậy?" Không và không thể nào sanh lên được, vì vị ấy không biết được phương pháp với những kỷ năng đó. Nếu như vậy, đối với sự vắng lặng, trạng thái đã chế ngự đối với việc nhận được nơi Thiền chứng thì chính sự khởi sanh những buồn rầu sầu muộn của vị ấy thật không thích hợp? Không, đó chính là trạng thái đã chế ngự. Quả thật như vậy, đối với sự tu tiến Đạo thì những kiết sử phiền não được trừ tuyệt gốc rễ không còn sanh khởi, thế nhưng đối với những người đạt đến các Thiền Chứng vẫn còn khởi sanh bằng sự trợ giúp mạnh mẽ. Nếu như vậy, trong khi

những kiết sử phiền não khởi sanh, trạng thái thiền định bị tiêu hoại thì sanh mạng nơi cõi Vô Sắc Giới của vị ấy từ đâu? Từ việc chứng đắc trở lại với một chút ít khó khăn. Quả thật vậy, đối với những người đã đạt được những Thiền Chứng, trong lúc những kiết sử phiền não sanh khởi, trong khi không rơi vào pham vi quá mạnh mẽ thì tốc lực của những kiết sử phiền não chỉ vừa đúng trong sự chỉ tịnh, sự thành tựu đó những vị ấy sẽ chứng đạt trở lại với chút ít khó khăn, cho nên đối với việc cho rằng "Những sự khác nhau trong việc tiêu hoại này" cũng là những điều khó nhận thức được, và điều này cũng giống như vậy. Gọi là "**Phải chăng sự tai hại sẽ hiện hữu nơi Hoàng Tử?**" tức là có hay không có sự nguy hại sẽ hiện hữu nơi Vị Hoàng Tử này?

698. "Disvāna sakye isimavoca akalye,
"Nāhaṃ kumāre ahitamanussarāmi;
Na cāpimassa bhavissati antarāyo,
Na orakāyaṃ adhimānasā bhavātha".

698. "Thấy dòng Sakya bất an, đạo sĩ nói :
'Ta không thấy bất lợi cho Hoàng Tử,
Tai hại không hiện hữu cho vị đó,
Vị này không thấp kém hãy lưu tâm'".

698. Câu mười hai này gọi là "**Vị này không thấp kém**" tức là Vị này không phải là người thấp kém, nhỏ nhoi. Cần phải nói bằng câu kệ trả lời thì vị ấy đã nói liên hệ đến việc trở thành một Vị Phật.

699. "Sambodhiyaggaṃ phusissatāyaṃ kumāro,
So dhammacakkaṃ paramavisuddhadassī;
Vattessatāyaṃ bahujanahitānukampī,
Vitthārikassa bhavissati brahmacariyaṃ".

699. "Hoàng Tử này, đắc Chánh Giác cao thượng,
Thấy thanh tịnh cao tột là Pháp Luân,
Sẽ vận chuyển thương tưởng lợi phần đông,
Và Phạm Hạnh sẽ trở nên lan rộng".

699. Trong câu thứ mười ba này, gọi là "**Chánh Giác cao thượng**" tức là đối với Toàn Giác Trí. Quả thật vậy, Vị ấy là Vị Giác Ngộ từ việc giác hiểu chân chánh với sự hiện hữu không thay đổi, từ Toàn Giác Trí cao thượng với việc không hiện hữu những chướng ngại dẫu bất kỳ nơi đâu, nên được gọi là "Cao thượng". Gọi là "**Sẽ chứng đắc**" tức là sẽ chứng đạt được. Gọi là "**Bậc thấy được sự thanh tịnh cao tột**" tức là Bậc thấy được Niết Bàn. Quả thật vậy, Niết Bàn thanh tịnh cao tột với trạng thái đồng nhất thanh tịnh. Gọi là "**Của vị ấy lan rộng**" tức là của vị ấy sẽ được phổ biến rộng rãi. Gọi là "**Phạm Hạnh**" tức là Giáo Pháp.

700. "Mamañca āyu na ciramidhāvaseso,

Athantarā me bhavissati kālakiriyā;
Sohaṃ na sossaṃ asamadhurassa dhammaṃ,
Tenamhi aṭṭo byasanaṃgato aghāvī".

700. "Tuổi thọ tôi nơi đây không còn lâu,
Và cái chết cho tôi sẽ rơi vào khoảng giữa,
Tôi không nghe được Pháp Bậc Tinh cần khó sánh,
Chính vì thế phiền đưa đến suy sụp khổ".

700. Trong câu thứ mười bốn, gọi là "**Và trong khoảng giữa**" tức là chính trong khoản giữa của Hoàng Tử, cũng còn được nói là chính vào lúc hoan hỷ thỏa thích từ việc chứng đạt đến sự Giác Ngộ. Gọi là "**Sẽ không nghe**" tức là sẽ không được nghe. Gọi là "**Của Bậc Tinh Cần khó sánh**" tức là của Bậc Tinh Tấn không có kẻ sánh bằng. Gọi là "**Phiền muộn**" tức là buồn rầu. Gọi là "**Đưa đến sự suy sụp**" tức là đạt đến sự hủy hại những điều an lạc. Gọi là "**Sầu khổ**" tức là bị đau khổ, đã được nói liên hệ đến chính với việc khởi sanh tất cả những ưu phiền. Quả thật như vậy, Đạo Sĩ ấy buồn rầu bởi những ưu phiền. Và chính từ sự suy thoái những lạc an nên suy sụp, cũng còn được gọi là từ sự phá hủy đi những điều an lạc. Và chính vì thế, vị ấy sầu khổ với sự hiện hữu những khổ sầu thuộc về tâm.

701. "So sākiyānaṃ vipulaṃ janetvā pītiṃ,
Antepuramhā niggamā brahmacārī;
So bhāgineyyaṃ sayaṃ anukampamāno,
Samādapesi asamadhurassa dhamme".

701. "Làm hoan hỷ bao trùm người Sakya,
Bậc Phạm Hạnh liền rời khỏi nội cung,
Trong khi thương tưởng cháu trai của mình,
Khuyến khích hành Pháp Bậc Tinh Cần khó sánh".

701. Câu kệ thứ mười lăm này gọi là "**Đã làm cho bao trùm**" tức là sau khi đã làm cho phát sanh rộng lớn. Và chính điều này là sự tường thuật lại. Gọi là "**Rời khỏi**" tức là đã đi ra khỏi. Và gọi là "**Vị ấy...cháu trai của chính mình**" tức là khi đã đi ra khỏi như vậy tức là người cháu trai trong thân tộc, cũng còn được gọi là con trai người chị gái của mình. Gọi là "**Khuyến khích**" tức là sau khi biết được việc hiện hữu tuổi thọ quá ít ỏi của chính mình và trạng thái tích trữ phước lành của Thanh Niên Nālaka con trai của người chị gái út, và sau khi biết được bằng uy lực của chính mình rằng "Khi trưởng thành nó có thể vướng vào đối với những sự dể duôi" trong khi thương tưởng đến người đó, đã đi đến nhà của chị gái và hỏi rằng "Nālaka đang ở đâu?" "Bạch Ngài đang chơi đùa bên ngoài." Sau khi ra lịnh rằng "Hãy dẫn nó đến đây nhanh" và vào khoảnh khắc ấy, sau khi đã cho xuất gia thành đạo sĩ khổ hạnh đã liền khuyến khích, nhắc nhở và khuyên nhủ. Như thế nào?

Vị ấy đa nói lên kệ ngôn thứ mười sáu rằng **"Tiếng gọi "Phật"...(trùng)... Phạm Hạnh..."**.

702. "Buddhoti ghosaṃ yada parato suṇāsi,
Sambodhipatto vivarati dhammamaggaṃ;
Gantvāna tattha samayaṃ paripucchamāno,
Carassu tasmiṃ bhagavati brahmacariyaṃ".
702. "Tiếng gọi 'Phật' khi nghe từ người khác,
Đạt Toàn Giác, khai mở Pháp tối cao,
Khi đến đó, trong khi tự hỏi kỹ,
Hành Phạm Hạnh nơi Đức Thế Tôn ấy".

702. Ở đây, gọi là "**Khi nào, từ những người khác**" tức là bất cứ lúc nào từ những người khác. Gọi là "**Pháp tối cao**" tức là Đạo Lộ của Pháp Cao Thượng Niết Bàn, hoặc là Niết Bàn với sự thực hành Pháp Cao Thượng. Gọi là "**Nơi vị ấy**" tức là thân cận đối với Vị Ấy. Gọi là "**Phạm Hạnh**" tức là Pháp của vị Sa Môn.

703. "Tenānusiṭṭho hitamanena tādinā,
Anāgate paramavisuddhadassinā;
So nālako upacitapuññasañcayo,
Jinaṃ patikkhaṃ parivasi rakkhitindriyo".
703. "Vị giống vậy, khuyên nhủ tâm hướng lợi,
Vị thấy Tịnh cao thượng trong ngày sau,
Nālaka, tích trữ Phước tích lũy,
Chờ Bậc Chiến Thắng, sống căn quyền bảo vệ".

703. Gọi là "**Vị giống như vậy**" tức là người này có bảy phận sự, với việc y cứ vào vị đó, chủ ý là Niệm nhận được từ Định trấn áp những Kiết Sử Phiền Não, với tâm định tỉnh và với những Kiết Sử Phiền Não đã được chế ngự. Gọi là "**Vị thấy được sự Thanh Tịnh cao thượng trong Vị Lai**" tức là với trạng thái đã nhìn thấy được như vầy "Trong ngày Vị Lai, thanh niên Nālaka này trong khi hầu cận với Đức Thế Tôn, sẽ thấy được Niết Bàn Thanh Tịnh cao thượng" với trình tự thứ lớp này, Đạo Sĩ đó đã nói rằng "Thấy được sự Thanh Tịnh cao thượng trong ngày Vị Lai". Chính vì thế, là Bậc Thấy được sự Thanh Tịnh cao thượng trong ngày Vị Lai. Gọi là "**Tích Trữ Phước đã được tích lũy**" tức là tích trữ những Phước Thiện đã tạo tác kể từ thời kỳ Đức Thế Tôn có Hồng Danh Padumuttara trở về sau này. Gọi là "**Trãi qua sự mong chờ**" tức là trong khi chờ đợi. Gọi là "**Đã sống**" tức là sau khi xuất gia, vị ấy đã sống với sự ảnh hưởng của những vị Đạo Sĩ. Gọi là "**Căn Quyền được bảo vệ**" tức là đã trở nên có Nhĩ Quyền đã được bảo vệ. Tương truyền, kể từ đó trở về sau này, Đạo Sĩ đó không lặn sâu trong

nước vì đã suy nghĩ rằng "Sau khi lặn sâu vào trong nước, Nhĩ Quyền có thể bị hư hại, từ đó có thể trở thành là người bên ngoài Giáo Pháp".

704. "Sutvāna ghosaṃ jinavaracakkavattane,
Gantvāna disvā isinisabhaṃ pasanno;
Moneyyaseṭṭhaṃ munipavaraṃ apucchi,
Samāgate asitāvhayassa sāsaneti".

704. "Đã nghe tin, Chiến Thắng chuyển Luân Báu,
Đến và Thấy, Tịnh Tín Đấng Ngưu Sĩ,
Đã hỏi Tịnh Hành cao quý, Tịnh Mặc Tối Thượng,
Theo lời dạy của Asita lần gặp gỡ".

704. Câu kệ thứ mười tám này, gọi là "**Đã nghe tin**" tức là trong khi sống như vậy, tuần tự thứ lớp, sau khi đã Giác Ngộ, trong khi Pháp Luân được chuyển vận tại Bārāṇasī bởi Đức Thế Tôn, từ những vị Chư Thiên muốn mang lại lợi lạc cho chính mình sau khi đến, Đạo Sĩ Nālaka đó đã nghe thông báo tin tức đang diễn ra về **sự chuyển vận Luân Xa cao quý của Bậc Chiến Thắng** bằng phương pháp bắt đầu rằng "Pháp Luân đã được chuyển vận bởi Đức Thế Tôn, quả thật vậy Đức Thế Tôn, Bậc Chánh Đẳng Chánh Giác đó đã xuất hiện". Gọi là "**Sau khi đi đến, đã nhìn thấy Đấng Ngưu Vương Ẩn Sĩ**" tức là suốt một tuần lễ tiếng huyên náo về con đường Tịnh Hành khi được tạo ra bởi Chư Thiên, sau khi Đạo Sĩ Nālaka đi đến Isipatana vào ngày thứ bảy đã nhìn thấy Đức Thế Tôn, Đấng Ngưu Vương Ẩn Sĩ giống như Đấng Ngưu Vương đang ngồi nơi chổ ngồi cao quý dành cho Đức Phật với ý định này "Nālaka sẽ đến, Ta sẽ thuyết Pháp đến vị ấy". *(Ở đây, có một số tài liệu cho rằng: bảy năm trước khi Đức Thế Tôn thuyết về "Con đường Tịnh Hành" hay "Con đường của Bậc Ẩn Sĩ", có Vị Phạm Thiên ở cõi Tịnh Cư đi khắp nơi thông báo về sự thuyết giảng đó. Dựa vào tài liệu này chúng tôi nghĩ tính từ ngày Đức Phật chuyển Pháp Luân chỉ bảy ngày là hợp lý nhất. Lời người dịch)*. Gọi là "**Tịnh Tín**" tức là chính với sự nhìn thấy đó, Tâm Tư đã trở nên tịnh tín. Gọi là "**Tịnh Hành cao quý**" tức là Trí Tối Thượng, cũng được gọi là Trí Đạo. Gọi là "**Theo lời dạy của Đạo Sĩ Asita trong lần gặp gỡ**" tức là trong khi đã đạt đến thời điểm được giáo giới của Đạo Sĩ Asita. Quả thật vậy, chính vì lời khuyên nhủ rằng "Đến khi nào Giáo Pháp Cao Quý được mở rộng, lúc đó sau khi đi đến, trong khi tự mình hỏi thật kỷ càng rồi hãy thực hành Phạm Hạnh từ nơi Đức Thế Tôn đó", đây chính là thời điểm đó. Chính vì thế, nên đã được nói rằng "Theo lời dạy của Đạo Sĩ Asita trong lần gặp gỡ". Ở đây, những điều còn lại cũng đã quá rõ ràng.

Điều này cũng quá nhiều là lời giải thích kệ ngôn mở đầu.

705. "Aññātametaṃ vacanaṃ,
Asitassa yathātathaṃ;

Taṃ taṃ gotama pucchāmi,
Sabbadhammāna pāraguṃ".

705. "Những lời đó đã được nhận biết rõ,
Đúng như thật là của Asita,
Gotama, Con xin hỏi điều đó,
Là bờ kia tất cả Pháp vượt qua".

705. Trong cặp đôi kệ ngôn câu hỏi, gọi là "**Điều đó đã được nhận biết rõ**" tức là chính con đã hiểu biết về điều đó. Gọi là "**Đúng như thật**" tức là không có sự sai sót nào. Chủ ý là điều gì? Điều nào mà Đạo Sĩ Asita sau khi đã biết rằng "Hoàng Tử này sẽ chứng đắc được đối với sự Giác Ngộ tối thắng" rồi đã nói với chính con rằng "Khi nào danh từ 'Phật' con nghe từ nơi những người khác, Vị đạt đến sự Toàn Giác ấy khai mở Giáo Pháp tối thắng", chính những lời nói đó của Đạo Sĩ Asita, ngày hôm nay chính con sau khi nhìn thấy Đức Thế Tôn trước mặt và đã nhận biết rõ ràng rằng Đúng như thật". Gọi là "**Điều đó**" tức là do chính điều đó. Gọi là "**Là bờ kia đối với tất cả các Pháp**" tức là bằng sáu cách thức nương theo cách đã đề cập đến trong Kinh Hemavata. Cũng là Bậc đã đi đến bờ kia đối với tất cả các Pháp.

706."Anagāriyupetassa,
Bhikkhācariyaṃ jigīsato;
Muni pabrūhi me puṭṭho,
Moneyyaṃ uttamaṃ padaṃ".

706. "Đối với việc thành ẩn sĩ không nhà,
Từ khát khao, con hành Hạnh Khất Thực,
Con đã hỏi, Ẩn Sĩ trả lời con,
Về phương pháp Tịnh Hạnh Hành tối thượng".

706. Gọi là "**Đối với việc thành Ẩn Sĩ không nhà**" tức là đối với việc sở hữu đời sống không nhà, nghĩa là đối với việc đã xuất gia. Gọi là "**Từ khao khát, Con thực hành Hạnh Khất Thực**" tức là đối với việc trong khi chờ đợi tìm kiếm con thực hành hạnh khất thực không nhơ bẩn được thực hành bởi những Bậc Thánh. Gọi là "**Tịnh Hạnh**" tức là thuộc về những Bậc Tịnh Mặc. Gọi là "**Phương pháp tối thượng**" tức là sự thực hành cao thượng. Và ở đây, những câu còn lại cũng quá rõ ràng.

707. (Iti bhagavā)
"Moneyyaṃ te upaññissaṃ,
Dukkaraṃ durabhisambhavaṃ;
Handa te naṃ pavakkhāmi,
Santhambhassu daḷho bhava".

707. (Đức Thế Tôn đáp rằng)

“Ta sẽ giúp, con hiểu về Tịnh Hạnh,
Vốn khó hành và vốn khó vượt qua;
Nên Ta nói điều đó đến cho con,
Hãy can đảm và trở nên mạnh mẽ”.

707. Thế rồi, khi đã được Đạo Sĩ Nālaka hỏi đến như vậy, Đức Thế Tôn đã trả lời về con đường thực hành Tịnh Hạnh bằng phương pháp được bắt đầu rằng “**Ta sẽ giúp con hiểu về Tịnh Hạnh**”. Ở đây, gọi là “**Sẽ giúp cho hiểu**” tức là có thể giúp cho hiểu, nghĩa là có thể làm cho rõ ràng, có thể làm cho hiểu biết. Gọi là “**Khó hành và khó vượt qua**” tức là thực hành khó chịu khổ sở, cũng còn được gọi là trong khi thực hiện thì xuất hiện và hứng chịu sự khổ sở. Lại nữa, ở đây điều này chính là chủ ý – Ta có thể làm cho con hiểu về Tịnh Hành, nếu như con thực hành hoặc vươn tới đạt được những điều đó, lại nữa vì khó thực hiện và khó vượt qua như vậy, từ sự huấn luyện kể từ lúc còn là phàm nhân trở về sau này, sau khi không làm cho khởi sanh những trạng thái tâm hoen ố con có thể trở nên an lạc. Quả thật vậy, giống như việc đó được thực hành và hiện hữu chính từ một Bậc Thinh Văn Đệ Tử của một Đức Phật vậy.

Như vậy, Đức Thế Tôn trong khi chỉ ra cho thấy sự khó thực hành và khó vượt qua của Tịnh Hạnh, sau khi làm cho phát sanh sự nỗ lực tinh cần đến cho Đạo Sĩ Nālaka và mong muốn nói lên Tịnh Hạnh dành cho vị ấy, nên đã nói rằng “**Thế nên, Ta nói điều đó đến con, hãy can đãm và hãy trở nên mạnh mẽ**”. Ở đây, gọi là “**Thế nên**” tức là một bất biến phân từ trong ý nghĩa dùng để khuyến khích. Gọi là “**Ta nói điều đó đến con**” tức là Ta nói về Tịnh Hành đó dành cho con. Gọi là “**Hãy can đãm**” tức là bằng sự chống đở của chính mình với sự chống đở là Tinh Tấn và với việc có thể thực hiện điều khó làm. Gọi là “**Hãy trở nên mạnh mẽ**” tức là sự chắc chắn đối với việc không sờn chí và đối với việc có thể nhẫn nại trong việc khó vượt qua. Vì sao được nói như vậy? Chính vì Con là người tích lũy những Phước Thiện đã được tích trữ, cho nên Ta sau khi trở nên kiên định chắc chắn, Ta nói về Tịnh Hạnh đó dành cho con bằng việc khó thực hiện và chính với việc khó vượt qua, hãy can đãm và trở nên mạnh mẽ.

708. “Samānabhāgaṃ kubbetha,
Gāme akkuṭṭhavanditaṃ;
Manopadosaṃ rakkheyya,
Santo anuṇṇato care”.

708. “Hãy thực hành, thật đồng đều với nhau,
Dẫu trong làng bị mắng nhiếc đãnh lễ,
Hãy phòng hộ, lầm lỗi tại nơi tâm,
Hành thanh tịnh không kiêu căng tự phụ”.

708. Như vậy, mong muốn nói về diễn tiến Tịnh Hành cực kỳ khổ hạnh tột cùng, sau khi khích lệ Đạo Sĩ Nālaka trong sự can đãm và trong việc trở nên mạnh mẽ, ngay câu kệ ngôn thứ nhất, trong khi chỉ ra cho thấy sự đoạn tận những kiết sử phiền não liên quan mật thiết đến những khu làng, Ngài đã nói phân nữa kệ ngôn rằng "**Thật đồng đều với nhau**". Ở đây, gọi là "**Thật đồng đều với nhau**" tức là thực hiện không khác biệt, một cách giống nhau, mỗi phần như nhau. Gọi là "**Mắng nhiếc đãnh lễ**" tức là sự mắng chưởi và sự tôn kính.

Giờ đây, giống như việc ấy được làm cho đồng đều với nhau, trong khi chỉ ra cho thấy phương cách đó, Ngài đã nói nữa câu kệ sau rằng "**Lỗi lầm tại nơi Tâm**". Ý nghĩa của điều đó là – sự mắng nhiếc thì **cần phải bảo vệ những lỗi lầm tại nơi Tâm Ý**, được đãnh lễ **cần phải thực hành sự thanh tịnh, không kiêu căng tự phụ**, Bậc Sa Môn dẫu là Đức Vua đãnh lễ cũng không nên để vướng mắc vào sự cống cao ngã mạn vì nghĩ rằng "Vị ấy đãnh lễ Ta".

709. "Uccāvacā niccharanti,
Dāye aggisikhūpamā;
Nāriyo muniṃ palobhenti,
Tāsu taṃ mā palobhayuṃ".

709. "Sự đa dạng cao thấp được phát ra,
Tựa ngọn lửa trong cánh rừng âm ĩ,
Những phụ nữ, cám dỗ bậc Ẩn Sĩ,
Mong họ đừng có cám dỗ được con".

709. Giờ đây, trong khi chỉ ra cho thấy sự đoạn tận những kiết sử phiền não liên quan mật thiết đến những cánh rừng, Ngài đã nói lên kệ ngôn rằng "**Sự đa dạng cao thấp**". Ý nghĩa của điều đó là **dẫu trong những cánh rừng** cũng đã được gọi là trong những khi rừng, những đối tượng cảnh nhiều hình thức khác nhau, **sự đa dạng cao thấp** do nương vào trạng thái hạnh phúc hay khổ đau **được phát ra**, được diễn tiến trong phạm vi của mắt chẳng hạn, và chúng **tựa như ngọn lữa** với ý nghĩa phát sanh ra để thiêu đốt. Hoặc là giống như những ngọn lửa trong cánh rừng đang bùng cháy, sự đa dạng cao thấp với nhiều hình thức khác nhau được phát ra, chẳng hạn như có khói, không có khói, xanh, vàng, đỏ, nhỏ hoặc lớn, cũng vậy những đối tượng cảnh đa dạng cao thấp trong cánh rừng với nhiều hình thức khác nhau nương vào việc phân chia chẳng hạn như tiếng động của nhiều loại chim hay của Sư Tử, Cọp, loài người hoặc phi nhân, hoặc hoa quả chồi non được phát ra chẳng hạn như với sự kinh hoàng, với sự quyến rũ, dẫn đến tức giận hoặc dẫn đến mê đắm. Chính vì thế nên đã được nói rằng "Sự đa dạng cao thấp được phát ra tựa như những ngọn lửa trong cánh rừng". Và như vậy, trong số

những đối tượng cảnh cao thấp được phát khởi ra đó, bất kỳ những người nào sau khi nhìn thấy việc đã đi đến nơi vắng, một cách bình thường giống nhau của những người thợ làm rừng, hoặc là những người đi lượm cũi đã đến và đang dạo đi trong những khu rừng hoặc những vườn hoa, hoặc **những Phụ Nữ cám dỗ Bậc Ẩn Sĩ** chẳng hạn như cười, khóc, than thở hoặc quần áo xộc xệch, thì **mong rằng họ đừng cám dỗ được con**, mong những người phụ nữ đó đừng cám dỗ con. Cũng còn được nói rằng để những người đó không cám dỗ được như thế nào, con hãy làm như thế đó.

710. "Virato methunā dhammā,
Hitvā kāme paropare;
Aviruddho asāratto,
Pāṇesu tasathāvare".

710. "Pháp dâm dục đã kiêng cử tránh xa,
Sau khi bỏ từng loại trong các Dục,
Không chống đối rồi cũng không đắm say,
Trong chúng sanh rẫy run hay bất động".

711. "Yathā ahaṃ tathā ete,
Yathā ete tathā ahaṃ;
Attānaṃ upamaṃ katvā,
Na haneyya na ghātaye".

711. "Ta thế nào chúng sanh ấy cũng vậy,
Chúng thế nào ta như vậy khác chi,
Chính bản thân sau khi làm dí dụ,
Không nên giết, và không nên bảo giết".

710- 711. Như vậy, Đức Thế Tôn sau khi chỉ ra hình thức thực hành trong làng hoặc trong rừng dành cho vị ấy, giờ đây trong khi chỉ ra cho thấy việc thu thúc về Giới, Ngài đã nói lên cặp đôi kệ ngôn rằng "**Pháp dâm dục đã kiêng cử tránh xa**". Ở đây, gọi là **Sau khi từ bỏ từng loại trong các Dục** tức là sau khi từ bỏ trong Năm Dục Trưởng Dưỡng tốt đẹp hay không tốt đẹp, từ Pháp dâm dục thậm chí đến những điều còn lại. Quả thật vậy, đối với việc từ bỏ những điều đó, sự kiêng cử những điều dâm dục chính là thành tựu tốt đẹp nhất. Chính vì thế, nên đã được nói rằng "Sau khi bỏ từng loại trong các Dục". Ở đây, điều này chính là chủ ý. Lại nữa, đối với câu được bắt đầu chẳng hạn như là "**Không chống đối**" tức là ở đây trong khi đã nói rằng "Không nên giết và không bảo giết" với việc đã nói lên sự thấy được thành tựu lợi ích trong việc kiêng cử trách xa sự sát sanh. Và đây chính là sự giải thích tóm gọn – đối với tha nhân **không chống đối** đối với chúng sanh, đối với chính bản thân thì **không có sự đắm say**, cho dù đối với trạng thái hiện

hữu Ái Dục hay không có Ái Dục, những chúng sanh còn run rẫy hay bất động với trạng thái mong mõi sự sống, với trạng thái mong mõi bất tử, với trạng thái mong mõi sự an lạc và với trạng thái ghê tởm sự đau khổ, trong khi dẹp bỏ đi sự đối nghịch với những người đó bằng chính bản thân mình rằng "**Ta thế nào chúng sanh ấy cũng vậy**", và bằng chính với phương pháp đó, trong khi dẹp bỏ đi sự thỏa thích của chính bản thân mình ngang bằng với tha nhân rằng "**Chúng như thế nào thì Ta cũng như vậy**", như vậy đối với cả hai, sau khi trở nên loại bỏ sự thỏa thích và chống đối, với trạng thái ghê tởm về sự chết **sau khi làm thí dụ với chính bản thân mình**, **không nên giết hại** những chúng sanh, bất kỳ một chúng sanh nào trong số những chúng sanh đó hoặc là run rẫy hoặc là bất động bằng những hành vi chẳng hạn như tự tay mình làm, cũng **không bảo sát hại** chẳng hạn như ra lệnh.

712. "Hitvā icchañca lobhañca,
Yattha satto puthujjano;
Cakkhumā paṭipajjeyya,
Tareyya narakaṃ imaṃ".

712. "Sau khi bỏ những mong muốn và Tham,
Tại nơi nào chúng sanh vốn phàm phu,
Bậc Hữu Nhãn nên thực hành phương pháp,
Có khả năng vượt qua cảnh khổ này".

712. Như vậy, từ sự tóm gọn Ngài đã nói về Thu Thúc Biệt Biệt Giải Thoát Giới dành cho vị ấy khi đối diện với việc kiêng tránh sự dâm dục và kiêng tránh sự sát sanh, sau khi chỉ ra cho thấy sự Thu Thúc Các Căn Quyền chẳng hạn như "Từ bỏ trong Các Dục", giờ đây trong khi chỉ ra cho thấy Sự Nuôi Mạng Thanh Tịnh, Ngài đã bắt đầu nói rằng "**Sau khi bỏ những mong muốn**". Điều đó, có ý nghĩa rằng - Người nào mà Ái Dục này nhận một muốn hai, nhận hai muốn ba..., nhận trăm ngàn lại mong muốn nhiều hơn số đó, từ trạng thái mong muốn trong tình trạng không có được như vậy gọi là "**Mong muốn**", và người nào tham lam trong tình trạng có được cũng chính là Tham. **Bất luận tại nơi nào, những chúng sanh vốn là những chúng sanh phàm phu sau khi từ bỏ những mong muốn và tham lam** đó, đối với những món vật dụng nào chẳng hạn như Y Phục, chúng sanh vốn phàm phu vốn quyến luyến và vốn bị cột chặt đối với sự mong muốn và tham lam những vật dụng, tại nơi đó sau khi từ bỏ đối với cả hai, nhu cầu về những vật dụng trong khi không gây cản trở sự Nuôi Mạng Thanh Tịnh, với Tuệ Nhãn sau khi trở thành **Bậc Hữu Nhãn** thì **nên thực hành** Con Đường Tịnh Mặc này. Quả thật, sự thực hành như vậy **có khả năng vượt qua khổ cảnh này**, với ý nghĩa khó đáp ứng cho đầy đủ cũng còn được gọi là khổ cảnh, cũng còn được nói là cần phải vượt qua Ái luyến trong những vật

dụng này vốn trở thành nhân trong Tà Mạng, hoặc cần phải vượt qua bằng phương pháp thực hành này.

713. "Ūnūdaro mitāhāro,
Appicchassa alolupo;
Sadā icchāya nicchāto,
Aniccho hoti nibbuto".

713. "Dạ dày vơi, vật thực có chừng mực,
Ít ham muốn cũng đừng quá tham lam,
Thường không muốn trong những điều mong muốn,
Ấy chính là Bậc Vô Cầu, Tịch Tịnh".

713. Như vậy, sau khi chỉ ra cho thấy sự Nuôi Mạng Thanh Tịnh bằng việc đối diện sự dứt bỏ những Ái luyến trong vật dụng, giờ đây chính với những điều nào để chứng đạt Quả Vị A La Hán, Giới Thọ Dụng Những Vật Dụng khi đối diện việc tri túc biết đủ trong vật thực và đi theo sau đó, trong khi chỉ ra cho thấy chính sự thực hành đó, Ngài đã nói lên kệ ngôn rằng "**Dạ dày vơi**". Điều đó có ý nghĩa rằng- Trong số những vật dụng bất luận với món nào chẳng hạn như Y phục được thọ nhận đúng Pháp, chính ngay trong khi thọ dụng vật thực thì nên:

"Cattāro pañca ālope,
Abhutvā udakaṃ pive;
Alaṃ phāsuvihārāya,
Pahitattassa bhikkhuno"ti.
(theragā. 983)

"Bốn hay năm là những vắt cuối cùng,
Ngưng không ăn, nên uống nước là xong,
Vậy là đủ, cho người trú an lạc,
Cho Tỳ Khưu với trạng thái tinh cần."

Bằng phương pháp đã được nói đến, **Dạ dày vơi** của vị ấy không phải là dạ dày căng phồng lên giống như chiếc túi da chứa đầy không khí, nên cũng còn được gọi là cần phải tránh xa sự uể oải buồn ngủ do nguyên nhân mệt nhọc vì vật thực. Dạ dày vơi và cũng như vậy **vật thực có chừng mực** chính là sự tiết độ trong vật thực của vị ấy, vật thực được xác định từ những ân đức từ những lỗi lầm bằng cách quán tưởng suy xét chẳng hạn như bắt đầu rằng "Không phải cho vui". Như vậy vật thực có chừng mực thậm chí cũng ngang bằng với việc **thiểu dục ít mong muốn của vị ấy** đối với bốn trạng thái tri túc do nương vào những vật dụng, Pháp Đầu Đà, Học Pháp và sự Đắc Thành. Quả thật vậy, đối với vị Tỳ Khưu thực hành Con Đường Tịnh Mặc một

cách chắn chắn thì cần phải tồn tại với sự thiểu dục ít mong muốn như vậy. Ở đây, trạng thái **Thiểu Dục trong các vật dụng** là sự hài lòng đối với ba sự tri túc trong mỗi một loại vật dụng (*Ba sự tri túc đó là **Yathālābhasantosa**- Tri túc với thứ có được, **Yathābalasantosa**- Tri túc theo sức của mình, **Yathāsāruppasantosa**- Tri túc theo sự thích hợp. Lời người dịch*). Trạng thái **Thiểu Dục trong Pháp Đầu Đà** tức là đối với những người đang thực hành về Pháp Đầu Đà có sự ghi nhớ rằng không mong muốn "Những người khác hãy biết rằng Ta là người thọ trì Pháp Đầu Đà". Trạng thái **Thiểu Dục trong Học Pháp** tức là đối với những người Đa Văn có sự ghi nhớ rằng không mong muốn "Những người khác hãy biết rằng Ta là người Đa Văn" giống như đối với Trưởng Lão Majjhantika. Trạng thái **Thiểu Dục trong Sự Đắc Thành** tức là đối với người Thành Tựu Sự Đắc Thành có sự ghi nhớ rằng không mong muốn "Những người khác hãy biết rằng Ta đã Đắc Thành với Thiện Pháp này". Và những điều đó nên hiểu là thấp kém đối với việc Đắc Thành Quả Vị A La Hán. Quả thật vậy, đây chính là Con Đường Thực Hành với mục đích Đắc Thành Quả Vị A La Hán. Và đối với việc Thiểu Dục Tri Túc như vậy, sau khi diệt tận Tham Ái bằng A La Hán Đạo chính là **Không còn Tham Muốn** của vị ấy. Thật vậy, không còn tham muốn như vậy, **từ việc không mong muốn đối với những điều mong muốn thường xuyên vị ấy là Người Không Có Sự Mong Cầu** và là **Bậc Tịch Tịnh**, cho đến khi nào, sự đói khát trong sự mong muốn giống như sự không hài lòng của những chúng sanh đói khát và bịnh tật, cho đến khi ấy vị ấy là người không có sự mong cầu đối với những mong muốn, và từ trạng thái không có sự mong cầu vị ấy là vị Vô Dục, là Vị Vô Bịnh, là vị đạt đến sự hài lòng tối thượng. Với trạng thái Vô Dục như vậy, vị ấy là Bậc Tịch Tịnh, là Bậc Thiêu Đốt tịnh chỉ trọn vẹn với những Kiết Sử Phiền Não, ở đây cần phải hiểu với sự kết nối tuần tự nối tiếp nhau như vậy.

714. "Sa piṇḍacāraṃ caritvā,
Vanantamabhihāraye;
Upaṭṭhito rukkhamūlasmiṃ,
Āsanūpagato muni".

714. "Chính người đó, sau trì bình khất thực,
Vị ấy cần phải đi vào trong rừng,
Rồi đứng tại bên dưới cội cây,
Bậc Ẩn Sĩ chổ ngồi dần tiến đến".

714. Như vậy, cho đến khi nào chứng đạt được Quả Vị A La Hán, sau khi nói về con đường thực hành cho đến khi ấy, giờ đây, trong khi nói về sự thọ trì Chi Phần Đầu Đà những phận sự đối với trú xứ để hoàn thành sự chứng

đạt Quả Vị A La Hán của Vị Tỳ Khưu thực hành Đạo Lộ đó Ngài đã nói lên hai kệ ngôn rằng "**Chính vị đó... khất thực**". Ở đây, gọi là "**Chính vị ấy sau khi đi trì bình khất thực**" tức là vị Tỳ Khưu ấy sau khi đi trì bình khất thực hoặc sau khi đã thọ thực xong. Gọi là "**Vị ấy cần phải đi vào trong rừng**" tức là không có những chướng ngại đối với những chướng ngại của thế tục nên vị ấy cần phải đi vào trong rừng. Gọi là "**Đã đứng bên dưới gốc cây**" tức là đã đứng hoặc sau khi hiện diện dưới gốc cây. Gọi là "**Dần tiến đến chổ ngồi**" tức là đã tiến đến hoặc sau khi hiện diện tại chổ ngồi, cũng còn được nói là đã ngồi xuống. Gọi là "**Bậc Ẩn Sĩ**" tức là Bậc đang thực hành con đường Tịnh Mặc. Và ở đây, gọi là "Sau khi trì bình khất thực" tức là điều này đã đề cập đến hạnh người thực hành khất thực. Lại nữa, chính vì người thực hành hạnh khất thực xuất chúng là ngoài Hạnh thứ lớp khất thực, Hạnh chỉ ăn tại một chổ ngồi, Hạnh chỉ ăn trong một Bát và Hạnh không ăn hậu thời, vị ấy còn phải thọ trì Hạnh mặc Tam Y và Hạnh mặc Y Phấn Tảo, cho nên là đã nói đến đối với cả sáu điều này. Lại nữa, gọi là "Vị ấy cần phải đi vào trong rừng" tức là điều này đã đề cập đến Hạnh người sống trong rừng, gọi là "Đứng bên dưới gốc cây" tức là điều này đã đề cập đến Hạnh cư ngụ nơi gốc cây, gọi là "Tiến dần đến chổ ngồi" tức là đã đề cập đến Hạnh chỉ trú với oai nghi ngồi. Lại nữa, những điều đó với trạng thái tùy thuận theo trình tự thứ lớp bằng chính với việc cũng đã đề cập đến các chi phần Hạnh cư ngụ ngồi chổ trống, Hạnh ở theo chổ được chỉ định và Hạnh cư ngụ tại tha ma mộ địa, như vậy đối với kệ ngôn đó, Ngài đã nói lên mười ba chi phần hạnh đầu đà đến cho Trưởng Lão Nākala (*Hình như có sự nhầm lẫn bởi đến lúc này Đạo Sĩ Nālaka vẫn chưa thọ Cụ Túc Giới. Lời người dịch*).

715. "Sa jhānapasuto dhīro,
Vanante ramito siyā;
Jhāyetha rukkhamūlasmiṃ,
Attānamabhitosayaṃ".

715. "Chính vị ấy, Bậc Trí Thiền khắng khít,
Rất có thể thỏa thích trong rừng sâu,
Rồi Thiền Tịnh ở bên dưới cội cây,
Và tự mình làm chính mình thỏa thích".

715. Gọi là "**Chính vị ấy, Bậc Trí Thiền khắng khít**" tức là vị ấy bằng việc làm cho sanh khởi đối với Thiền Định chưa sanh khởi, và là người khắng khít, đắm mình vào trong Thiền bằng cách hướng tâm, nhập thiền, chú nguyện, an trú trong Thiền và phản khán lại đối với Thiền đã sanh khởi. Gọi là "**Bậc Trí**" tức là Bậc Thành Tựu Trí Tuệ. Gọi là "**Có thể thỏa thích trong rừng sâu**" tức là có thể thỏa thích trong rừng cũng còn được nói là

không nên thỏa thích tại những nơi cư ngụ trong làng. Gọi là "**Rồi Thiền Tịnh ở bên dưới gốc cây, và tự mình làm chính mình thỏa thích**" tức là không thể hoàn toàn khắng khít trong Thiền Hiệp Thế, mà chính tại nơi ấy vị đó còn phải Thiền Tịnh dưới cội cây trong khi cực kỳ hoan hỷ với chính bản thân mình đối với Thiền Siêu Thế tương ứng chẳng hạn như Dự Lưu Đạo. Quả nhiên là như vậy, chính với Thiền Siêu Thế, vị ấy cực kỳ hoan hỷ trong tâm bằng sự điều tức đạt đến tột cùng, chứ không bằng những thứ khác. Chính vì thế nên nói rằng "Tự mình làm chính mình thảo thích". Như vậy với kệ ngôn này, Ngài đã nói đến Quả Vị A La Hán với sự khắng khít trong Thiền và thỏa thích nơi cư ngụ trong rừng sâu.

716."Tato ratyā vivasāne,
Gāmantamabhihāraye;
Avhānaṃ nābhinandeyya,
Abhihārañca gāmato".

716. "Liền kế đó, khi đêm dài chấm dứt,
Phải tự mình đi đến bên trong làng,
Thì không nên thỏa thích những lời mời,
Hay tặng phẩm từ ngôi làng có được."

716. Giờ đây, chính vì sau khi nghe được Pháp thoại này, Trưởng Lão Nālaka đã có rất nhiều sự háo hức trong con đường thực hành tròn đủ, cho dù có nhịn ăn sau khi đi vào đến trong khu rừng, và với sự nhịn ăn thì không thể thực hành Sa Môn Pháp. Quả thật vậy, trong khi làm tương tự như thế sinh mạng của vị ấy không còn tồn tại, lại nữa cần phải tìm kiếm vật thực bằng cách không để cho sanh khởi những Kiết Sử Phiền Não, thì ở đây điều này mới là thái độ đứng đắn. Cho nên Đức Thế Tôn với mục đích cho thấy rằng cần phải đi trì bình khất thực trong mỗi ngày dẫu cho là nơi này nơi khác, thế nhưng những Kiết Sử Phiền Não thì không nên để cho sanh khởi, trong khi chỉ dạy cho vị ấy về phận sự Trì Bình Khất Thực cho đến hoàn thành sự chứng đạt Quả Vị A La Hán, Ngài đã nói lên sáu kệ ngôn được bắt đầu rằng "**Liền kế đó khi đêm dài chấm dứt**". Ở đây, gọi là "**Liền kế đó**" tức là ở đây vượt qua thời điểm Trì Bình Khất Thực và thỏa thích trong rừng sâu đã được nói trong câu "Chính người đó, sau khi trì bình khất thực vị ấy cần phải đi vào trong rừng". "**Khi đêm dài chấm dứt**" tức là vượt qua khỏi đêm khuya, cũng còn được gọi là vào ngày hôm sau. Gọi là "**Phải tự mình đi đến bên trong làng**" tức là sau khi làm xong những phận sự nhỏ nhặt nhất, cho đến khi nào đến thời để đi trì bình khất thực, thì cho đến khi ấy sau khi sách tấn trong sự viễn ly bằng phương pháp đã đề cập đến trong khi ra đi và trong khi quay trở về, trong khi tạo sự chú tâm vào những Đề Mục Nghiệp Xứ, vị ấy nên đi vào trong làng. Gọi là "**Không nên thỏa thích với những lời mời**" tức là những lời thỉnh mời thọ thực như là "Bạch Ngài, nên thọ thực

tại nhà của chúng con”, Vị Tỳ Khưu vốn là người làm cho tròn đủ về con đường thực hành thì không nên thỏa thích với sự tầm cầu tìm kiếm vật thực giống như là “Không biết có bố thí hay không có bố thí, không biết bố thí vật ngon hay vật không ngon” cũng còn được gọi là không nên thọ nhận. Lại nữa, nếu như bằng vũ lực, sau khi nhận lấy bình bát, đã làm cho đầy rồi họ dâng cúng, sau khi thọ thực xong cần phải thực hành Sa Môn Pháp không có sự thay đổi về Chi Phần Đầu Đà, và nương theo sự kiện này thì không nên đi vào khu làng đó nữa. Gọi là “**Hay tặng phẩm từ ngôi làng**” tức là đối với việc đã đi vào trong làng nếu như mọi người có biếu tặng những vật thực dẫu là hàng trăm đĩa, cũng không nên thỏa thích đối với những vật biếu tặng đó, không nên nhận lãnh dẫu chỉ là một hạt cơm, bất cứ giá nào cũng cần phải đi trì bình khất thực tuần tự tại những ngôi nhà.

717. “Na munī gāmamāgamma,
Kulesu sahasā care;
Ghāsesanaṃ chinnakatho,
Na vācaṃ payutaṃ bhaṇe”.

717. “Khi đến làng, Bậc Ẩn Sĩ không nên,
Thình lình đến, tại nơi các gia tộc,
Bỏ nói chuyện tầm cầu mọi vật thực,
Không nên nói những lời nói liên hệ.”

717. Gọi là “**Khi đến làng, Bậc Ẩn Sĩ không nên đến thỉnh lình tại các gia tộc**” tức là vị đó vốn là người đang tiến hành mục đích Tỉnh Mặc, cũng giống như Bậc Ẩn Sĩ đã đi đến làng thì không nên thình lình đi đến các gia tộc, cũng còn được nói là không nên để vướng mắc vào sự chúng đụng với hàng cư sĩ hay những điều không thích hợp chẳng hạn như cùng chia sẽ những ưu sầu. Gọi là “**Bỏ đi sự nói chuyện tầm cầu vật thực, và không nên nói những lời nói liên hệ** (nói ướm)” tức là sau khi trở nên giống như cắt đứt mọi câu chuyện, không nên nói những lời nói tầm cầu vật thực hay liên hệ đến bằng cách biểu hiện, nói mánh khóe, ra dấu hay rao gọi. Nếu như cần phải mong muốn, thì giống như người bịnh nên nói với mục đích ngăn chặn bệnh hoạn ốm đau. Hoặc với mục đích là chổ trú ngụ thì ngoại trừ sự rao gọi lại liên hệ đến bằng cách cách biểu hiện, nói mánh khóe và ra dấu, lại nữa, với ý nghĩa nương vào những điều còn lại thì người Vô Bịnh không nên nói bất cứ điều gì cả.

718. “Alatthaṃ yadidaṃ sādhu,
Nālatthaṃ kusalaṃ iti;
Ubhayeneva so tādī,

Rukkhaṃvupanivattati".
718. "Thật lành thay! Cái này đã nhận được,
Không nhận gì thì cũng tốt đẹp thay,
Vị ấy với cả hai phương thức này,
Giống như từ cội cây quay trở lại".

719. "Sa pattapāṇi vicaranto,
Amūgo mūgasammato;
Appaṃ dānaṃ na hīḷeyya,
Dātāraṃ nāvajāniyā".
719. "Chính vị ấy đi bình bát trên tay,
Không câm lặng cũng thành người câm lặng,
Chơ khinh thường vật thí sao ít ỏi,
Không khi dể người hào phóng ban cho"

718- 719. Điều này chính là ý nghĩa khi nói rằng "**Cái này đã nhận được**" trong câu kệ ngôn này – Khi đã đi vào trong ngôi làng để trì bình khất thực, việc đã nhận được bất cứ món gì dẫu chỉ là chút ít thì sau khi suy nghĩ rằng "**Lành thay! Ta đã nhận được vật này**", khi không nhận được cũng cho rằng "**Không nhận được cũng là điều tốt đẹp**", với việc nhận được hay không nhận được thì **với cả hai cách này**, sau khi suy nghĩ rằng "cũng tốt lành" đối với những điều đó, **Vị ấy giống như** trở thành người không có sự thay đổi **giống như quay trở về từ cội cây**, cũng giống như một người vốn là người tìm kiếm những loại trái cây, đã đến gần cội cây, dẫu nhận được hay không nhận được trái cây thì sau khi trở nên dửng dưng không thu hoạch và không có sự say mê vị đó rời đi, tương tự như vậy sau khi đi đến gần các gia tộc dẫu có nhận được hay không nhận được những lợi đắc cũng trở nên dửng dưng và rời đi. Ý nghĩa của kệ ngôn quá rõ ràng khi nói rằng "**Chính vị ấy, với bình bát trên tay**".

720."Uccāvacā hi paṭipadā,
Samaṇena pakāsitā;
Na pāraṃ diguṇaṃ yanti,
Nayidaṃ ekaguṇaṃ mutaṃ".
720. "Đường thực hành thật vậy có cao thấp,
Đã được giảng bởi chính Vị Sa Môn,
Bờ bên kia họ không đến hai lần,
Nhưng điều này không được biết một lần".

720. Gọi là "**Có cao thấp**" tức là sự liên hệ trong kệ ngôn đó – đối với việc thành tựu phận sự đi trì bình khất thực như vậy, sau khi không vướng vào sự hài lòng với chỉ có bấy nhiêu cần phải cố gắng trên con đường thực hành ấy. Quả thật vậy, Giáo Pháp có cốt lõi là sự thực hành. Và những điều này **đã được biết đến … (trùng)… có cao thấp**. Ý nghĩa của điều đó là – những con đường thực hành này **đã được giảng giải bởi chính Vị Sa Môn là Đức Phật là có cao có thấp** từ việc chia ra là bậc thượng và bậc hạ. Quả thật là vậy, sự thực hành an lạc và thắng trí mau lẹ chính là cao, sự thực hành khó nhọc và thắng trí chậm chạp chính là thấp. Với chỉ một chi phần có đủ hai điều khác nhau đó chính là cao, có chỉ với một điều là thấp. (*Ám chỉ Hành Lạc và Đắc Lạc trong chỉ một chi phần là cao, được một trong hai điều đó trong một chi phần là thấp, Lời người dịch*) Hoặc chính với điều thứ nhất là cao, đối với ba điều khác là thấp. (*Ám chỉ từ bốn khía cạnh đó phần ra bốn hạng Hành Lạc Đắc Lạc, Hành Lạc Đắc Khổ, Hành Khổ Đắc Lạc và Hành Khổ Đắc Khổ. Trong bốn hạng này thì Hành Lạc Đắc Nhanh chính là cao, ba điều còn lại chính là thấp. Lời người dịch*). Hoặc với tư duy con đường thực hành cao thấp đó thì **họ cũng không đi đến bờ kia hai lần**. Có nơi khác ghi là "Duguṇa", nghĩa là bằng một Tâm Đạo thì họ không đi đến Niết Bàn được hai lần. Tại sao vậy? Bởi vì những Kiết Sử Phiền Não nào đã được đoạn trừ bằng Tâm Đạo, thì những Kiết Sử Phiền Não đó không cần phải đoạn trừ nữa. Với điều đó, giải nghĩa sự vắng mặt các Pháp suy thoái. Gọi là "**Nhưng điều này cũng không được biết chỉ một lần**" tức là ngày cat việc chứng đắc A La Hán Quả, Tâm Đạo đó cũng không phải là lần duy nhất (biết được) bờ bên kia. Tại sao vậy? Không hiện hữu việc tất cả những Kiết Sử Phiền Não được đoạn trừ chỉ bằng một Tâm Đạo. Với điều đó, Ngài giải thích không hiện hữu Quả Vị A La Hán chỉ bằng một Tâm Đạo.

721."Yassa ca visatā natthi,

Chinnasotassa bhikkhuno;

Kiccākiccappahīnassa,

Pariḷāho na vijjati".

721. "Với người nào không có Ái tỏa lan,

Với Tỳ Khưu đã cắt đi dòng chảy,

Đã cắt đứt những việc nên không nên,

Sự thiêu đốt vị ấy không tồn tại".

721. Giờ đây, trong khi chỉ ra cho thấy kết quả tốt đẹp của con đường thực hành, Ngài đã nói lên kệ ngôn rằng "Và đối với người nào không có Ái tỏa lan". Điều đó có ý nghĩa rằng – **Và đối với** Vị Tỳ Khưu **nào** thực hành như vậy, đã đoạn tận chính bằng chính con đường thực hành đó, vị ấy **không có** Ái Dục, **không có sự lan tỏa của Ái** với trạng thái lan tỏa bằng sự hiện hữu đi lang thang cùng với một trăm lẻ tám loại Ái Dục, **đối với dòng chảy được cắt đứt** bằng sự cắt đứt dòng chảy Kiết Sử Phiền Não của vị ấy, **đối với việc đã cắt đứt những điều nên làm hay không nên làm** bằng sự cắt đứt Thiện hay Bất Thiện tức là **sự thiêu đốt** từ tham ái hoặc là sân hận dẫu chỉ là chút ít vị ấy **cũng không hiện hữu**.

722. "Moneyyaṃ te upaññissaṃ,
Khuradhārūpamo bhave;
Jivhāya Tālumāhacca,
Udare saññato siyā".
722. "Ta sẽ giúp con hiểu về Tịnh Hạnh,
Nên trở thành bén ngọt giống lưỡi cạo.
Với chiếc lưỡi áp chạm vào nóc họng,
Và có thể chế ngự nơi bao tử".

722. Giờ đây, sau khi đã nghe được kệ ngôn này, Tâm của Trưởng Lão Nālaka đã khởi sanh rằng: "Nếu như con đường Tịnh Hạnh chỉ có bấy nhiêu, dể dàng thực hành và thực hành không khó khăn, thì ta có khả năng làm cho tròn đủ không vất vả", chính vì thế Đức Thế Tôn trong khi chỉ ra cho vị ấy thấy rằng "Con Đường Tịnh Hạnh rất khó thực hành" Ngài đã nói rằng "**Ta sẽ giúp con hiểu về Tịnh Hạnh**". Ở đây, gọi là "**Sẽ giúp**" tức là có thể giúp cho hiểu, cũng còn được nói là sẽ hướng dẫn. **Giống lưỡi dao cạo** tức là điều đó được so sánh với lưỡi dao cạo. Gọi là "**Nên trở thành**" tức là cần phải trở thành. Chủ ý là gì? Vị Tỳ Khưu Thực Hành Con Đường Tịnh Hạnh sau khi tạo nên sự so sánh với lưỡi dao cạo, mới nên tiếp tục trong các vật dụng. Giống như trong khi liếm lưỡi dao được trét mật ong, từ việc bị cắt đứt, nên người đó gìn giữ cái lưỡi, là cũng được nói rằng tương tự như vậy trong khi thọ dụng những vật dụng được thọ nhận hợp pháp, từ việc sanh lên những Kiết Sử Phiền Não nên Tâm cần phải được bảo vệ. Quả thật vậy, những vật dụng được thọ nhận với hình thức thanh tịnh và được sử dụng thọ hưởng vô tội thì không thể bằng an lạc được, Đức Thế Tôn lập đi lập lại về việc nương vào những Vật Dụng (Tư Cụ Y Chỉ). Gọi là "**Với chiếc lưỡi áp chạm vào nóc họng, có thể chế ngự nơi bao tử**" tức là đối với việc sau khi đã đè

mạnh vào nóc họng bằng chiếc lưỡi, trong khi làm cho tiêu tan Vị Ái, trong khi không giao thiệp những vật dụng đã được sanh lên bằng con đường nhơ bẩn ô uế, mới có thể chế ngự được bao tử.

723. "Alīnacitto ca siyā,

Na cāpi bahu cintaye;

Nirāmagandho asito,

Brahmacariyaparāyaṇo".

723. "Và có thể Tâm không hề biếng nhác,
Và cũng không với suy nghĩ thật nhiều,
Không buộc ràng không dính mắc tanh hôi,
Hành Phạm Hạnh điểm cuối cùng chấm dứt".

723. Gọi là "**Và có thể Tâm không hề biếng nhác**" tức là Tâm không có sự giải đải và thường xuyên với sự tạo tác không ngừng lại và với sự tu tiến trong Thiện Pháp. Gọi là "**Cũng không suy nghĩ thật nhiều**" tức là không nên suy nghĩ nhiều do nương theo sự suy tưởng về Thân Quyến, Quốc Độ hay là sự Bất Tử. Gọi là "**Không tanh hôi, không dính mắc, Hành Phạm Hạnh điểm cuối cùng chấm dứt**" tức là sau khi trở thành người thoát khỏi những Kiết Sử Phiền Não, không còn nương vào trong bất kỳ Sanh Hữu nào bởi Ái và Kiến, cần phải nên Thực Hành Phạm Hạnh trọn vẹn của Giáo Pháp là Tam Học đến điểm cuối cùng.

724. "Ekāsanassa sikkhetha,
Samaṇūpāsanassa ca;
Ekattaṃ monamakkhātaṃ,
Eko ce abhiramissasi;
Atha bhāhisi dasadisā".

724. "Hãy học tập việc an tọa một mình,
Rồi tận tụy huấn luyện Hạnh Sa Môn,
Sự cô độc gọi Hiền Trí không sai,
Nếu như con sẽ thích đời cô độc,
Thì mười phương, được chiếu sáng vẹn toàn".

725. "Sutvā dhīrānaṃ nigghosaṃ,
Jhāyīnaṃ kāmacāginaṃ;
Tato hiriñca saddhañca,

Bhiyyo kubbetha māmako".

725. "Sau khi nghe âm thanh những Bậc Trí,
Từ bỏ Dục và là người có Thiền,
Liền sau đó, Tín Tâm và hổ thẹn,
Đệ Tử ta, hãy làm cho tăng trưởng"

724 – 725. Gọi là "**Đối với việc an tọa một mình**" tức là đối với việc ngồi xuống tại một nơi thanh vắng. Và ở đây, đã đề cập đến tất cả những oai nghi với cội cây làm chổ ngồi. Cần phải hiểu rằng tù đâu có việc đã nói như vậy tức là cần phải học tập đối với sự đơn độc trong tất cả các oai nghi. Và đối với việc an tọa một mình, điều đó cũng là lời nói dành cho sự chuẩn bị. Gọi là "**Rồi tận tụy huấn luyện Hạnh Sa Môn**" tức là đối với việc theo sát nhiệt tâm tu tập về Ba Mươi Tám đối tượng cảnh hoặc là đối với viện hiện hữu theo sát sự chia chẻ của Ba Mươi Tám đối tượng cảnh của Vị Sa Môn. Đối với điều này, cũng chính là lời nói dành cho sự chuẩn bị, cũng còn được đề cập đến với ý nghĩa theo sát. Và ở đây, cần phải hiểu rằng cũng đã được nói là với việc an tọa một mình tức là thân viễn ly, với việc huấn luyện Hạnh Sa Môn chính là tâm viễn ly. Gọi là "**Sự cô độc được gọi là Hiền Trí**" tức là như vậy, người này với thân tâm sự viễn ly nên đã được gọi là "Bậc Hiền Trí Cô Độc". Gọi là "**Nếu như con sẽ thỏa thích một mình**" tức câu này là ước vọng cao hơn trong kệ ngôn, liên hệ đến ước vọng đó chính là "Mười phương được chiếu sáng".

Gọi là "**Con sẽ được chiếu sáng**" tức là con sẽ được tỏa sáng, con sẽ được rạng danh. Cũng còn được nói là trong khi tu tiến bằng con đường thực hành này, sự nỗi tiếng sẽ hiện hữu với tiếng tăm lẫy lừng trong tất cả các phương. Đây chính là nghĩa của câu kệ được bắt đầu rằng "**Sau khi nghe... của những Bậc Trí**" – Với những danh tiếng nào sẽ được chiếu sáng trong khắp mười phương, **sau khi nghe được những âm thanh** đó **của những Bậc Hiền Trí, của những Bậc có Thiền và của những người từ bỏ Dục**, thế rồi chính với những điều đó, sau khi không chấp nhận với việc tâm tư xao lãng, con cần phải tạo nên **sự tăng trưởng về hổ thẹn tội lỗi và Tín Tâm**, trong khi chán chường chính với những âm thanh đó, sau khi đã làm cho phát sanh lên niềm tin rằng "Đây là con đượng thực hành dẫn đến sự giải thoát" con cần phải thực hành thêm nhiều hơn nữa. Gọi là "**Đệ Tử của Ta**" quả thật là trong khi yên tịnh như vậy chính là đệ tử của Ta.

726. "Taṃ nadīhi vijānātha,
Sobbhesu padaresu ca;
Saṇantā yanti kusobbhā,
Tuṇhīyanti mahodadhī".

726. “Hãy nhận biết điều đó từ dòng sông,
Với hồ nước với khe sâu thăm thẳm,
Dòng nước nhỏ di chuyển tạo tiếng động,
Nhưng đại dương di chuyển lại im lìm”.

726. Gọi là “**Điều đó với dòng sông**” tức là điều nào mà chính Ta đã nói rằng “Hãy làm cho tăng trưởng về sự hổ thẹn tội lỗi và đức tin nhiều hơn” thì điều đó cũng đã được đề cập đến rằng “Không nên để xao lãng”, giờ đây con hãy biết được điều đó giống như đối với việc nhìn thấy dòng sông, hãy nhận biết về sự đổi thay của điều đó **trong những cái hồ nước** và **trong những khe sâu**. Gọi là “**Trong những hồ nước**” tức là trong những dòng nước. Gọi là “**Trong những khe sâu**” tức là trong những hang động. Như thế nào? Vì **dòng nước nhỏ di chuyển lại tạo tiếng động, nhưng đại đương di chuyển lại im lìm**. Quả thật vậy, những dòng nước được chia ra thành những hồ nước hay những khe nước trong khi tạo nên những âm thanh tại tất cả những con sông nhỏ, trong khi tạo nên những âm thanh và trở nên hung hãn đã trôi chảy, lại nữa đối với những dòng sông lớn được chia ra như sông Gaṅgā (Sông Hằng) thì im lìm trôi chảy, như vậy sự kiêu căng tự phụ cho rằng “Ta làm tròn đủ con đường Tịnh Hạnh” thì không phải là Đệ Tử của Ta, lại nữa Đệ Tử của Ta sau khi là cho phát sanh lên đối với sự hổ thẹn tội lỗi và đức tin, chính là người có tâm khiêm nhường.

727. “Yadūnakaṃ taṃ saṇati,

Yaṃ pūraṃ santameva taṃ;

Aḍḍhakumbhūpamo bālo,

Rahado pūrova paṇḍito”.

727. “Nếu thiếu kém, cái đó tạo tiếng vang,

Cái nào đầy tràn, cái đó chỉ yên lặng,

Nữa cái nồi, ví như người ngu dốt

Bậc Hiền Trí như cái hồ đầy vậy.”

728.“Yaṃ samaṇo bahuṃ bhāsati,

Upetaṃ atthasañhitaṃ;

Jānaṃ so dhammaṃ deseti,

Jānaṃ so bahu bhāsati".

728. "Những điều nào, Vị Sa Môn nói nhiều,

Đã ban cho với những điều hữu ích

Vị ấy thuyết về Giáo Pháp đang biết,

Chính vị ấy nói nhiều điều đang biết".

729. "Yo ca jānaṃ saṃyatatto,

Jānaṃ na bahu bhāsati;

Sa munī monamarahati,

Sa munī monamajjhagā"ti.

729. "Ai chế ngự với những điều đang biết,

Không nói nhiều đến điều đã biết kia,

Hiền Trí ấy xứng đáng Bậc Trí Tuệ,

Hiền Trí ấy, đã chứng đạt Trí Tuệ".

727 -729. Và nhiều hơn như thế nào – tức là "**Nếu thiếu kém...(trùng)... Bậc Hiền Trí**". Ở đây, có thể là – Kẻ ngu được ví như nữa chiếc bình nước với tính chất đang tạo thành tiếng, Người Trí giống như cái hồ đầy với tính chất yên lặng, thế nhưng tại sao Bậc Sa Môn, Đức Phật nói nhiều sau khi trở nên bận rộn đến sự thuyết Pháp như vậy? Liên hệ đến điều này, Ngài đã nói rằng "**Điều nào...Sa Môn**". Điều đó có ý nghĩa rằng – "**Những điều nào, Vị Sa Môn, Đức Phật nói nhiều đã ban cho với những điều hữu ích**", Vị Ấy đã ban cho ý nghĩa, đã ban cho Giáo Pháp liên hệ đến sự tiến hóa, những điều đó với tâm không xao lãng, mặc khác trong khi thuyết giảng giống như ban ngày, **Vị ấy thuyết giảng về Giáo Pháp đang biết** và trở nên thoát ra khỏi sự nhơ bẩn. Quả thật như vậy, tất cả những Khẩu Nghiệp của Vị ấy có sự gắn kết với Trí. Và trong khi thuyết giảng

như vậy, từ việc tạo nên bằng nhiều hình thức chẳng hạn như "Đây là lợi ích cho người này, đây là sự tiến hóa cho người này" **Vị ấy nói nhiều về những điều được biết**, thế nhưng cũng không phải toàn bộ với trạng thái nói nhiều đó. Liên hệ đối với những kệ ngôn sau cùng rằng – Như vậy đối với vị ấy là Vị Sa Môn, Đức Phật đã đi đến thành tựu bằng Nhất Thiết Chủng Trí, Vị Ấy tuyên thuyết về Giáo Pháp đang biết, vị ấy nói nhiều về những điều đang biết. Chính vì thế, với Trí liên hệ đến sự thẩm thấu trong Giáo Pháp đã được thuyết giảng, ai trong khi chế ngự đối với những điều đang biết, không nói nhiều về những điều đang biết, Vị Ẩn Sĩ ấy xứng đáng là Bậc Trí Tuệ, Vị Ẩn Sĩ ấy đã chứng đạt Trí Tuệ. Điều đó có ý nghĩa rằng – Trong khi đang hiểu biết được về Giáo Pháp đó, **từ trạng thái thu thúc**, Tâm Tư sau khi trở nên được bảo hộ, những điều nào đã được nói đến không có mang lại lợi ích và an lạc cho những chúng sanh, **Vị Ấy không nói nhiều về những điều đang biết** đó. Vị Ấy là Bậc Hiền Trí là người đã thực hành ý nghĩa của Trí Tuệ giống như vậy, **nên xứng đáng là Bậc Trí Tuệ** hay còn được gọi là Bậc Thực Hành Con Đường Tịnh Hạnh. Nhưng không chỉ nguyên vẹn với sự xứng đáng đó, mặc khác cần phải hiểu đối với điều đó rằng **Bậc Hiền Trí ấy, đã chứng đạt Trí Tuệ** hay còn được gọi là Trí Đạo A La Hán, và Pháp Thoại đã chấm dứt với đỉnh cao là Quả Vị A La Hán.

Sau khi nghe về Con Đường Tịnh Hạnh đó, Trưởng Lão Nālaka đã có sự không mong cầu trong cả ba trường hợp, là trong sự nhìn thấy, trong sự lắng nghe và trong việc nêu lên câu hỏi. Quả thật như vậy, chấm dứt Pháp Thoại, Tâm Tư được tịnh tín, Vị Ấy sau khi đãnh lễ Đức Thế Tôn, đã đi vào trong rừng, và Vị Ấy không làm phát sanh lên sự hiện hữu mong mỏi rằng "Ôi! Thật sự là Ta cần phải chiêm ngưỡng Đức Thế Tôn". Đó chính là trạng thái không mong cầu trong sự nhìn thấy của Vị Ấy. Tương tự như vậy, Vị Ấy không làm phát sanh lên sự hiện hữu mong mỏi rằng "Ôi! Thật sự là Ta cần phải lắng nghe Giáo Pháp". Đó chính là trạng thái không mong cầu trong sự lắng nghe của Vị Ấy. Tương tự như vậy, Vị Ấy không làm phát sanh lên sự hiện hữu mong mỏi rằng "Ôi! Thật sự là Ta cần phải hỏi về Con Đường Tịnh Hạnh". Đó chính là trạng thái không mong cầu trong việc nêu lên câu hỏi của Vị Ấy.

Như vậy, Vị Sa Môn không có mong cầu ấy, sau khi đi vào sâu trong khu vực chân núi, tại một khu rừng rậm đã không sống đến hai ngày, dưới mỗi cội cây, vị ấy đã không ngồi đến hai ngày, trong mỗi ngôi làng vị ấy đã không đi vào để trì bình khất thực đến hai ngày. Trong khi đi lang thang từ cánh rừng này đến cánh rừng khác, từ cội cây này sang cội cây khác, từ làng này sang làng khác, sau khi đã thực hành theo Con Đường Tịnh Hạnh thích

hợp, đã được an trú vào Quả Vị Cao Thượng A La Hán. Thế rồi chính vì sau khi thực hành sự xuất chúng và trong khi làm cho tròn đủ Con Đường Tịnh Hạnh, Vị Tỳ Khưu chỉ còn sống trong khoản thời gian bảy tháng, sau khi thực hành bậc trung trong khi làm cho tròn đủ, vị ấy chỉ sống trong khoản thời gian bảy năm, sau khi thực hành với sự chậm chạp, trong khi làm cho tròn đủ vị ấy chỉ tồn tại trong khoản thời gian mười sáu năm. Và Đạo Sĩ Nālaka này, sau khi thực hành bằng sự xuất chúng, đã làm cho tròn đủ, cho nên đã vững trú trong thời gian bảy tháng, sau khi biết được việc chấm dứt thọ hành của chính mình, sau khi tắm gội đã tự mặc lấy y phục, sau khi cột chặt với sự cột chặt trên thân thể, rồi đã đắp Y Tăng Già Lê hai lớp, hướng về nơi Đấng Thập Lực, sau khi đã đãnh lễ bằng năm điểm chạm đất, đã chấp tay trước ngực, đã Viên Tịch Niết Bàn với Cảnh Giới Niết Bàn không hề dư sót trong chính tư thế đứng tựa vào triền núi có màu đỏ như son. Sau khi biết được sự kiện Viên Tịch Niết Bàn của Trưởng Lão Nālaka, Đức Thế Tôn đã đi đến đó cùng với Chư Tỳ Khưu Tăng, sau khi tổ chức hỏa táng thân thể, đã cho nhặt lấy Xá Lợi, và đã chỉ dạy kiến tạo tháp thờ, rồi đã trở về.

CHÚ GIẢI KINH TIỂU BỘ TRONG TẬP PARAMATTHAJOTIKA.

CHẤM DỨT PHẦN CHÚ GIẢI KINH NĀLAKA

TRONG PHẦN CHÚ GIẢI KINH TẬP.